

Lokalny Program Rewitalizacji

dla Gminy Wiskitki
do roku 2023

Opracowanie:

Grupa CDE

Grupa CDE Sp. z o.o.

Biuro:

ul. Krakowska 11

43-190 Mikołów

Tel/fax: 32 326 78 16

e-mail: biuro@ekocde.pl

Zespół autorów:

Michał Mroskowiak

Tomasz Pilch

Anna Piotrowska

Wojciech Płachetka

Kierownik projektu:

Agnieszka Kopańska

Spis treści

1.	Wstęp	5
1.1	Słownik pojęć.....	5
1.2	Podstawa opracowania.....	7
1.3	Metodologia	8
2.	Uwarunkowania społeczne, gospodarcze, techniczne, środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne gminy	11
2.1	Położenie	11
2.2	Demografia	13
2.3	Diagnoza zjawisk społecznych.....	15
2.3.1	Pomoc społeczna	16
2.3.2	Stan bezrobocia	30
2.3.3	Edukacja.....	36
2.3.4	Uczestnictwo w życiu publicznym.....	38
2.3.5	Bezpieczeństwo publiczne	45
2.3.6	Podsumowanie zjawisk społecznych.....	49
2.4	Diagnoza pozostałych zjawisk kryzysowych	53
2.4.1	Zjawiska gospodarcze - liczba podmiotów gospodarczych	53
2.4.2	Zjawiska środowiskowe - selektywna zbiórka odpadów	57
2.4.3	Zjawiska środowiskowe - niska emisja	60
2.4.4	Zjawiska techniczne - azbest.....	64
2.4.5	Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne.....	67
2.4.6	Podsumowanie pozostałych zjawisk kryzysowych	74
2.5	Wnioski z przeprowadzonej diagnozy zjawisk kryzysowych.....	76
3.	Obszar zdegradowany Gminy Wiskitki.....	78
4.	Potencjał rozwojowy obszarów zdegradowanych	81
4.1	Potencjał rozwojowy w zakresie kapitału społecznego.....	81
4.2	Potencjał rozwojowy w zakresie dziedzictwa kulturowego i zabytków.....	82
4.3	Potencjał rozwojowy w zakresie transportu i komunikacji	83
5.	Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem.....	84
6.	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	86
	Podobszar 1 – Wiskitki	86
	Podobszar 2 – Guzów	90

Podobszar 3 – Miedniewice	95
7. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	98
8. Wizja obszaru rewitalizacji po realizacji działań rewitalizacyjnych.....	99
9. Cele strategiczne.....	100
10. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	101
10.1 Główne projekty rewitalizacyjne.....	102
10.2 Pozostałe projekty rewitalizacyjne.....	111
11. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	122
10.1 Komplementarność przestrzenna	122
10.2 Komplementarność problemowa	125
10.3 Komplementarność międzyokresowa.....	131
10.4 Komplementarność źródeł finansowania.....	132
12. Partycypacja społeczna	137
Wyniki badania ankietowego mieszkańców Gminy Wiskitki.....	139
13. System wdrażania LPR monitoring i ewaluacja LPR dla Gminy WISKITKI	144
14. Zgodność opracowania z innymi dokumentami.....	151
13.1 Poziom lokalny	151
13.2 Poziom regionalny	152
Spis tabel.....	156
Spis rysunków	158

1. WSTĘP

1.1 Słownik pojęć

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 definiują następujące zagadnienia:

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- a) uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- b) pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;
- c) ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- d) właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- e) zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- f) koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- g) realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji:

- a) inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2017, poz. 1875), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji (np. lokalne programy rewitalizacji, miejskie programy rewitalizacji),
- b) gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2017 poz. 1023).

Projekt rewitalizacyjny – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

1.2 Podstawa opracowania

Program został opracowany zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym. Przy tworzeniu dokumentu opierano się również na Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Tym samym zarówno jego struktura, jak i zawartość merytoryczna koresponduje wprost z zaleceniami dla tego typu opracowań.

Program Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki stanowi istotny instrument wspierający zarządzanie rozwojem gminy w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez powiązane ze sobą działania społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Pozwala on na prowadzenie wieloletniego procesu rewitalizacji w sposób zaplanowany, skoncentrowany terytorialnie, zintegrowany oraz zgodny z potrzebami i oczekiwaniami interesariuszy.

Dokument uwzględnia zasadę partnerstwa i partycypacji na każdym etapie jego wdrażania oraz zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami. Kompleksowość i spójność zaproponowanych kierunków działań koresponduje ze zdiagnozowanymi potrzebami rewitalizacyjnymi, umożliwiając optymalne wykorzystanie potencjału endogenicznego gminy na rzecz podniesienia jakości życia i aktywności społecznej mieszkańców, poprawę ładu przestrzennego

przestrzeni publicznych i stanu środowiska naturalnego oraz poprawę dostępności komunikacyjnej i wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej. Programowanie działań rewitalizacyjnych uwzględniło również konieczność zapewnienia kompleksowości interwencji infrastrukturalnej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) ze wsparciem realizowanym w ramach funduszy ukierunkowanych na rozwój kapitału społecznego (Europejski Fundusz Społeczny).

1.3 Metodologia

Proces diagnostyczny składał się z trzech głównych etapów, z czego pierwszy miał charakter analizy wskaźnikowej, dwa kolejne dotyczyły wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyznaczony w ten sposób obszar rewitalizacji posiada największą kumulację zjawisk negatywnych i na nim będzie koncentrowała się interwencja w ramach Programu Rewitalizacji.

Tabela 1. Etapy procesu diagnostycznego.

ETAP I	Analiza negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji oraz kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) oraz innych negatywnych zjawisk, w tym: gospodarczych, środowiskowych, technicznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych.
ETAP II	Wyznaczenie obszaru zdegradowanego, czyli obszaru, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz występowaniem co najmniej jednego z innych negatywnych zjawisk (gospodarczych, środowiskowych, technicznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych).
ETAP III	Wyznaczenie obszaru rewitalizacji, czyli obszaru, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, stanowiącego nie więcej niż 20% powierzchni gminy i zamieszkałego przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter holistyczny i łączy metody ilościowe z jakościowymi. Dla poszczególnych 38 sołectw gminy pozyskano materiał statystyczny dostępny w zasobach Urzędu Gminy Wiskitki oraz wygenerowany przez instytucje zewnętrzne, m.in. Powiatowy Urząd Pracy w Żyrardowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach, Posterunek Policji w Wiskitkach. Opierano się także na ogólnodostępnych danych Banku Danych Lokalnych (GUS) oraz Państwowej Komisji Wyborczej.

Część pozyskanych tą drogą danych została wykorzystana do opracowania wskaźników, a część posłużyła do dokonania waloryzacji istniejącego stanu gminy.

Uzyskane dane posłużyły do budowy wskaźników odnoszących wielkość zjawiska do poszczególnych jednostek porównawczych. Proces ten był zdeterminowany dostępnością danych, różnym stopniem ich szczegółowości, a także sposobem gromadzenia informacji.

Większość wskaźników ma charakter względny, pozostałe pokazują wielkość zjawiska w liczbach bezwzględnych. Wszystkie jednak spełniają wymóg poprawności metodologicznej – zostały skonstruowane zgodnie z zasadami matematycznymi i statystycznymi, opisują zjawiska w sposób czytelny, są łatwe w odbiorze, weryfikowalne i różnicują przestrzeń gminy.

Wskaźniki cząstkowe powstały poprzez normalizację zmiennych dla stymulantów i destymulantów w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali. Zsumowane znormalizowane zmienne dają miarę syntetyczną dla danego obszaru – wskaźnik syntetyczny.

Podsumowaniem części diagnostycznej na tym etapie tworzenia dokumentu jest przeprowadzona analiza statystyczna oparta o budowę wskaźnika syntetycznego ($S_i = \sum_{j=1}^k z_{ij}$), podsumowującego wyniki analizy wybranych wskaźników. Metoda sum standaryzowanych umożliwiającą zbudowanie wskaźnika syntetycznego odzwierciedlającego natężenie zjawisk problemowych w poszczególnych jednostkach przestrzennych wyznaczonych przez sześciokąty należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego. Wskaźniki będące częścią wstępnej analizy, prowadzące do zbudowania wskaźnika syntetycznego, określają w sposób skondensowanych poziom degradacji danego obszaru. Pierwszym etapem budowy wskaźnika syntetycznego jest normalizacja zmiennych w jej trakcie dokonuje się przekształcenia destymulanty w stymulanty:

$$\text{dla Destymulant (D)} \ z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_{i\{x_{ij}\}}}{\max_{i\{x_{ij}\}} - \min_{i\{x_{ij}\}}}$$

$$\text{dla Stymulant (S)} \ z_{ij} = \frac{\max_{i\{x_{ij}\}} - x_{ij}}{\max_{i\{x_{ij}\}} - \min_{i\{x_{ij}\}}}$$

W wyniku tak przeprowadzonej procedury zbudowano listę wskaźników, które posłużyły do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Tabela 2. Wykaz wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego.

Nr wskaźnika	Sfera	Wskaźnik	Wzór dla normalizacji zmiennych
1.1	SPOŁECZNA	Pomoc społeczna z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	$z_{ij} = \frac{\theta_j - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
1.2	SPOŁECZNA	Pomoc społeczna z powodu choroby na 100 mieszkańców	$z_{ij} = \frac{\theta_j - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
1.3	SPOŁECZNA	Pomoc społeczna z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	$z_{ij} = \frac{\theta_j - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
1.4	SPOŁECZNA	Bezrobocie powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców	$z_{ij} = \frac{\theta_j - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
1.5	SPOŁECZNA	Bezrobocie długotrwałe na 100 mieszkańców	$z_{ij} = \frac{\theta_j - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
1.6	SPOŁECZNA	Organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców	$z_{ii} = \frac{\exists \Theta_i \dot{Y}_{ij} - \theta_j}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
1.7	SPOŁECZNA	Frekwencja wyborcza [%]	$z_{ii} = \frac{\exists \Theta_i \dot{Y}_{ij} - \theta_j}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
1.8	SPOŁECZNA	Wykroczenia na 100 mieszkańców.	$z_{ij} = \frac{\theta_j - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
A	GOSPODARCZA	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	$z_{ii} = \frac{\exists \Theta_i \dot{Y}_{ij} - \theta_j}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
B	TECHNICZNA	Masa wyrobów azbestowych na 1 km ² powierzchni	$z_{ij} = \frac{\theta_j - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
C	ŚRODOWISKOWA	Deklaracje w sprawie selektywnej zbiórki odpadów na 100 mieszkańców	$z_{ii} = \frac{\exists \Theta_i \dot{Y}_{ij} - \theta_j}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$
D	ŚRODOWISKOWA	Niska emisja.	$z_{ij} = \frac{\theta_j - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}{\max_i \{\dot{Y}_{ij}\} - \exists \Theta_i \dot{Y}_{ij}}$

Źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.

Większość wskaźników ma charakter względny, pozostałe pokazują wielkość zjawiska w liczbach bezwzględnych. Wszystkie jednak spełniają wymóg poprawności metodologicznej – zostały skonstruowane zgodnie z zasadami matematycznymi i statystycznymi, opisują zjawisko w sposób czytelny, są łatwe w odbiorze, weryfikowalne i różnicują przestrzeń gminy.

Wskaźniki cząstkowe powstały poprzez normalizację zmiennych dla stymulantów i destymulantów w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali. Zsumowane znormalizowane zmienne dają miarę syntetyczną dla danego obszaru – wskaźnik syntetyczny.

2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE, GOSPODARCZE, TECHNICZNE, ŚRODOWISKOWE I PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE GMINY

2.1 Położenie

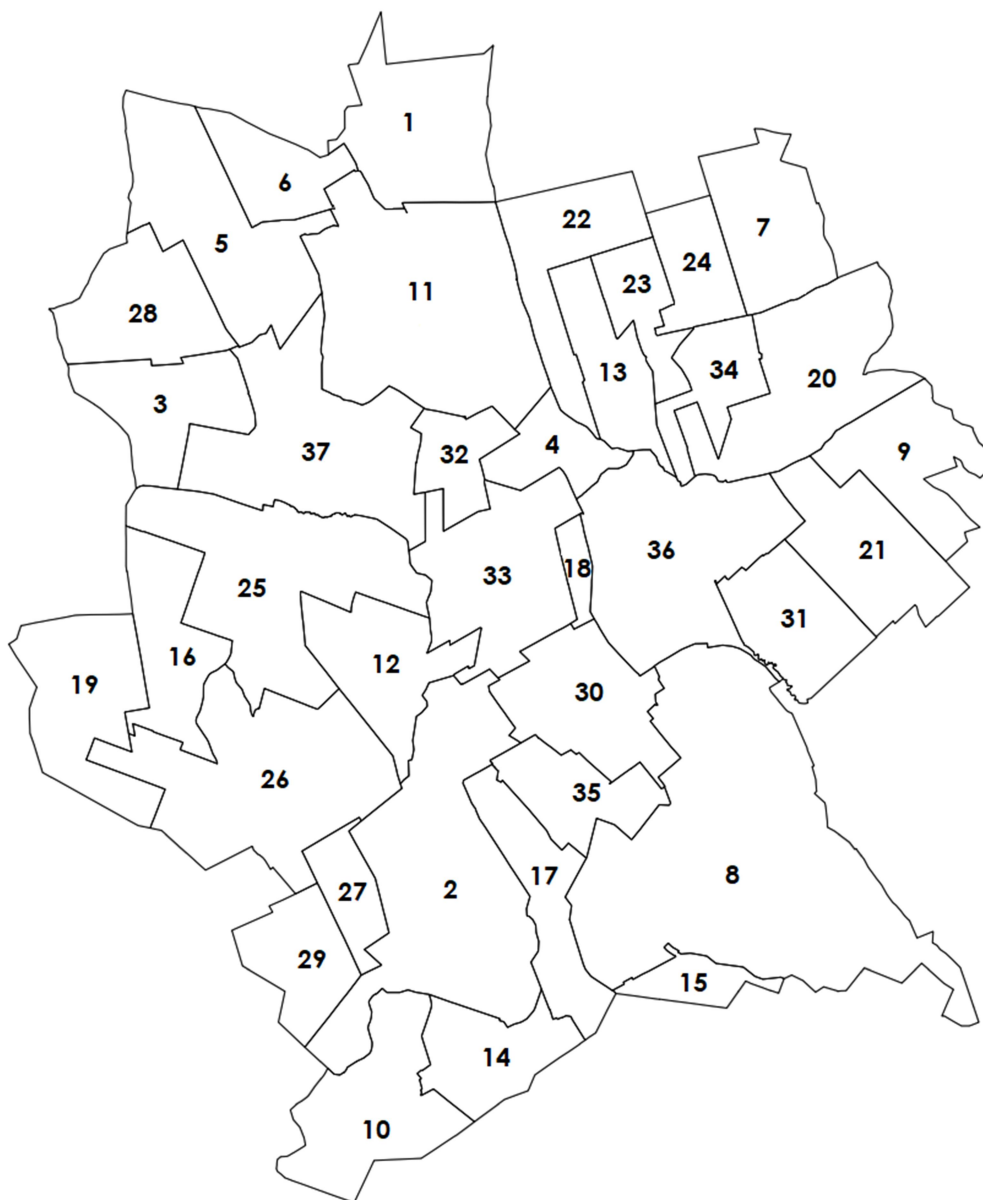
Gmina Wiskitki jest gminą wiejską, położona jest w zachodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie żyrardowskim. Zajmuje powierzchnię 150,94 km². Gmina Wiskitki graniczy z miastem Żyrardów oraz z 7 gminami:

- Puszcza Mariańska (powiat żyrardowski),
- Bolimów (powiat skierniewicki, woj. łódzkie),
- Nowa Sucha (powiat sochaczewski),
- Teresin (powiat sochaczewski),
- Baranów (powiat grodziski),
- Jaktorów (powiat grodziski),
- Radziejowice (powiat żyrardowski).

Rysunek 1. Położenie Gminy Wiskitki w powiecie żyrardowskim (źródło: www.gminy.pl)

Gmina Wiskitki podzielona jest na 40 wsi, które tworzą 38 sołectw. Na potrzeby niniejszego opracowania połączono sołectwa Guzów i Guzów Osada w jedną jednostkę analityczną. Wynika to ze sposobu pozyskania danych do diagnozy i ze specyfiki terenu. W dalszej części dokumentu dwa wymienione sołectwa występować będą pod nazwą Guzów.

Rysunek 2. Podział Gminy Wiskitki na sołectwa (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.)

1. Aleksandrów,	14. Jesionka,	27. Prościeniec,
2. Antoniew,	15. Józefów,	28. Różanów,
3. Babskie Budy,	16. Kamionka,	29. Smolarnia,
4. Cyganka,	17. Łubno,	30. Sokule,
5. Czerwona Niwa-Parcel,	18. Morgi,	31. Stare Kozłowice,
6. Czerwona Niwa,	19. Nowa Wieś,	32. Starowiskitki-Parcel,
7. Duninopol+Podbuszyce,	20. Nowy Drzewicz,	33. Starowiskitki,
8. Działki,	21. Nowe Kozłowice,	34. Stary Drzewicz,
9. Feliksów,	22. Nowy Oryszew,	35. Tomaszew,
10. Franciszków,	23. Oryszew Osada,	36. Wiskitki,
11. Guzów,	24. Podoryszew + Stara Wieś,	37. Wola Miedniewska.
12. Hipolitów	25. Miedniewice,	
13. Janówek,	26. Popielarnia,	

Przez teren Gminy przepływają 4 rzeki należące do prawego dorzecza rzeki Bzury: Pisia Gągolina, Sucha, Sucha Nida i Wierzbianka. Gmina cechuje się dobrą dostępnością komunikacyjną ze względu na bliskość największych aglomeracji w Polsce – warszawskiej i łódzkiej oraz położeniu przy Autostradzie A2, drodze krajowej nr 50 stanowiącej część „Dużej obwodnicy” Warszawy oraz drodze wojewódzkiej nr 719.

Przez południową część Gminy przebiega również magistralna linia kolejowa nr 1 relacji Warszawa – Katowice.

Zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski wg Jerzego Kondrackiego Gmina Wiskitki położona jest w obrębie megaregionu Pasaalpejskiej Europy Środkowej, w prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionu Nizina Środkowomazowiecka w mezoregionie Równiny Łowicko-Błońskiej.

2.2 Demografia

Potencjał demograficzny oraz zmiany struktury demograficznej wywierają istotny wpływ na przebieg procesów społeczno-gospodarczych danej jednostki. Determinują między innymi rozmiary potrzeb w zakresie infrastruktury społecznej, stopień aktywności zawodowej, a także współdecydują o przebiegu przyszłego rozwoju.

Tabela 3. Liczba mieszkańców w latach 2014-2016 na terenie województwa mazowieckiego, powiatu żyrardowskiego i Gminy Wiskitki (źródło: dane UG Wiskitki, dane GUS)

	2014	2015	2016	Trend zmian
	Liczba mieszkańców			
Województwo Mazowieckie	5 334 511	5 349 114	5 365 898	↑
Powiat żyrardowski	76 420	76 138	76 164	↑
Gmina Wiskitki	9 605	9 626	9 608	↓

Liczba mieszkańców Gminy Wiskitki w ogólnym trendzie od roku 2014 do 2016 malała. W 2015 roku nastąpił wzrost liczby mieszkańców gminy, po czym w 2016 zmalał do 9 608 osób.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę mieszkańców poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w latach 2014-2016. Najbardziej zaludnione są sołectwa Wiskitki oraz Jesionka, a najmniej Starowiskitki – Parcel oraz Morgi.

Tabela 4. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: UG Wiskitki)

Lp.	Sołectwo	2014	2015	2016	Trend zmian
1	Aleksandrów	261	264	272	↑
2	Antoniew	166	163	169	↑
3	Babskie Budy	63	63	65	↑
4	Cyganka	107	113	109	↓
5	Czerwona Niwa-Parcel	163	166	167	↑
6	Czerwona Niwa	129	127	127	↓
7	Duninopol + Podbuszyce	77	75	70	↓
8	Działki	393	397	415	↑
9	Feliksów	123	127	124	↓
10	Franciszków	694	699	704	↑
11	Guzów	918	892	877	↓
12	Hipolitów	111	110	106	↓
13	Janówek	71	71	73	↑
14	Jesionka	1009	1017	1010	↓
15	Józefów	87	93	94	↑
16	Kamionka	182	182	183	↑
17	Łubno	248	257	252	↓
18	Morgi	55	55	57	↑
19	Nowa Wieś	97	97	96	↓
20	Nowy Drzewicz	209	208	206	↓
21	Nowe Kozłowice	462	464	466	↑
22	Nowy Oryszew	184	181	188	↑
23	Oryszew Osada	150	145	143	↓
24	Podoryszew + Stara Wieś	77	81	81	↑

25	Miedniewice	517	510	508	↓
26	Popielarnia	79	77	75	↓
27	Prościeniec	162	164	161	↓
28	Różanów	123	128	130	↑
29	Smolarnia	104	101	97	↓
30	Sokule	177	176	171	↓
31	Stare Kozłowice	515	525	524	-
32	Starowiskitki - Parcel	46	46	45	-
33	Starowiskitki	139	138	145	↑
34	Stary Drzewicz	65	69	71	↑
35	Tomaszew	58	58	61	↑
36	Wiskitki	1364	1370	1354	↓
37	Wola Miedniewska	220	217	212	↓
Suma		9 605	9 626	9 608	↓

2.3 Diagnoza zjawisk społecznych

Analiza kwestii społecznych jest elementarną częścią diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w celu opracowania programu rewitalizacji. Wnikliwe zbadanie zagadnień społecznych pozwoli na opracowanie działań mogących rozwiązać występujące problemy lub załagodzić je, a także pobudzić aktywność lokalną. Tego typu przedsięwzięcia przyczyniają się do wzrostu skuteczności projektów rewitalizacyjnych, a także pełniejszego zaangażowania mieszkańców w życie gminy.

Identyfikacji oraz oceny zjawisk społecznych w Gminie Wiskitki dokonano w oparciu o następujące wskaźniki:

- ❖ Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców;
- ❖ Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców;
- ❖ Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców;
- ❖ Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców;
- ❖ Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców;
- ❖ Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców;
- ❖ Frekwencja wyborcza [%].

2.3.1 Pomoc społeczna

Na terenie Gminy Wiskitki działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który prowadzi swoją działalność w oparciu o ustawę o pomocy społecznej i ustawę o świadczeniach rodzinnych.

W ramach pierwszej ustawy realizowane są następujące świadczenia:

- ❖ zasiłki stałe,
- ❖ zasiłki celowe,
- ❖ zasiłki okresowe,
- ❖ dożywianie dzieci,
- ❖ usługi opiekuńcze,
- ❖ specjalne usługi opiekuńcze.

Natomiast w ramach drugiej ustawy przyznaje następujące świadczenia:

- ❖ zasiłki rodzinne,
- ❖ dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu: urodzenia dziecka, kształcenia i rehabilitacji dziecka z niepełnosprawnościami, rozpoczęcia roku szkolnego, tj. na dojazdy do miejscowości, w której znajduje się szkoła oraz na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniami w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły,
- ❖ specjalny zasiłek opiekuńczy,
- ❖ jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia,
- ❖ zasiłki pielęgnacyjne,
- ❖ świadczenia pielęgnacyjne,
- ❖ świadczenia rodzicielskie,

GOPS podejmuje również działania związane z programem rozwiązywania problemów alkoholowych.

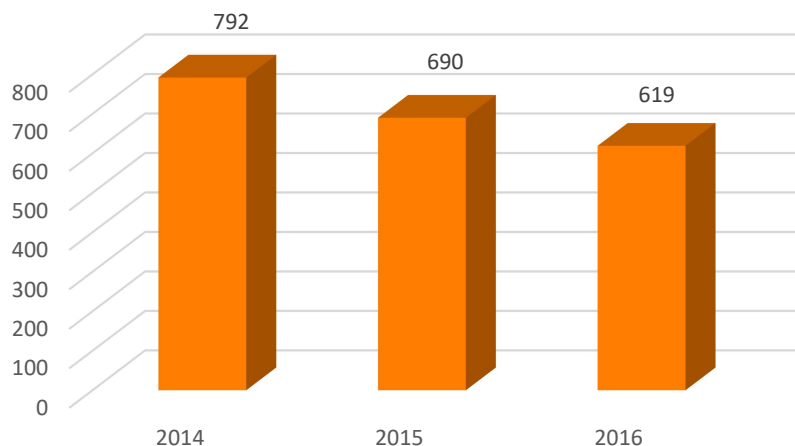
Ogółem w 2016 r. przyznano pomoc 230 rodzinom. GOPS zatrudnia pięciu pracowników socjalnych, inspektora, cztery opiekunki środowiskowe, asystent rodziny, dział świadczeń rodzinnych oraz dwóch pracowników ds. świadczeń 500+.

Tabela 5. Liczba przydzielonych świadczeń pomocy społecznej na terenie województwa mazowieckiego, powiatu żyrardowskiego i Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: dane UG Wiskitki, GUS)

	2014	2015	2016	Trend zmian
	Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej			
Województwo Mazowieckie	316 026	304 516	286 619	↓
Powiat żyrardowski	4 383	4 221	3 987	↓
Gmina Wiskitki	792	690	619	↓

Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej na terenie województwa, powiatu oraz Gminy Wiskitki ma tendencję spadkową.

Zgodnie z danymi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, na terenie Gminy Wiskitki liczba przydzielonych świadczeń pomocy społecznej z roku na rok jest coraz mniejsza. W roku 2014 przydzielono ich 792, a w roku 2016 już o 173 mniej.

Rysunek 3. Liczba przyznanych świadczeń społecznych na terenie Gminy Wiskitki w latach 2014-2016
(źródło: dane GOPS Wiskitki)

Ze względu na ochronę danych osobowych nasilenie danego problemu przedstawiono jako udział procentowy w ogóle przyznanych świadczeń z danego zakresu.

Tabela 6. Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: GOPS Wiskitki)

L.p.	Sołectwo	2014	2015	2016	Trend zmian
1	Aleksandrów	0,5%	0,3%	0,2%	↓
2	Antoniew	5,6%	6,2%	5,3%	↓
3	Babskie Budy	0,0%	0,0%	0,0%	-
4	Cyganka	0,4%	0,0%	0,2%	↓
5	Czerwona Niwa-Parcel	2,1%	1,2%	1,8%	↓
6	Czerwona Niwa	1,0%	2,0%	1,8%	↓
7	Duninopol + Podbuszyce	0,4%	0,4%	0,5%	-
8	Działki	1,1%	1,4%	2,9%	↑
9	Feliksów	1,4%	1,7%	1,1%	↓
10	Franciszków	8,8%	7,2%	7,1%	↓
11	Guzów	5,8%	10,0%	10,0%	↑
12	Hipolitów	0,3%	0,0%	0,3%	↑
13	Janówek	0,4%	0,1%	0,6%	↑
14	Jesionka	14,3%	11,3%	9,9%	↓
15	Józefów	1,0%	0,7%	1,3%	↑
16	Kamionka	2,4%	2,9%	2,1%	↓
17	Łubno	1,9%	3,0%	4,4%	↑
18	Morgi	0,0%	0,0%	0,0%	-
19	Nowa Wieś	2,0%	2,8%	1,9%	↓
20	Nowy Drzewicz	2,7%	3,2%	3,4%	↑

L.p.	Sołectwo	2014	2015	2016	Trend zmian
21	Nowe Kozłowice	1,9%	2,8%	3,7%	↑
22	Nowy Oryszew	0,9%	0,9%	0,6%	↓
23	Oryszew Osada	1,5%	1,9%	1,6%	↓
24	Podoryszew + Stara Wieś	0,8%	0,3%	0,0%	↓
25	Miedniewice	7,1%	3,9%	3,6%	↓
26	Popielarnia	1,0%	1,0%	1,8%	↑
27	Prościeniec	4,3%	1,9%	6,5%	↑
28	Różanów	1,3%	1,4%	1,0%	↓
29	Smolarnia	2,4%	1,7%	2,1%	↑
30	Sokule	1,8%	2,2%	2,4%	↑
31	Stare Kozłowice	0,6%	1,0%	0,6%	↓
32	Starowiskitki-Parcel	0,0%	0,0%	0,0%	-
33	Starowiskitki	0,6%	0,3%	0,3%	↓
34	Stary Drzewicz	0,4%	0,3%	0,0%	↓
35	Tomaszew	2,4%	1,2%	1,8%	↑
36	Wiskitki	17,4%	22,5%	17,9%	↓
37	Wola Miedniewska	3,7%	2,2%	1,3%	↓
Liczba świadczeń ogółem - Gmina Wiskitki		792	690	619	↓

Jak wynika z powyższej tabeli liczba przydzielonych świadczeń społecznych na terenie poszczególnych sołectw jest różna i zmienia się z czasem. Ogólny trend ma charakter spadkowy jednak należy zauważyć, że na terenie niektórych miejscowości z biegiem czasu problem ten się powiększa: Działki, Guzów, Łubno, Nowe Kozłowice, Popielarnia oraz Prościeniec.

Ze względu na ochronę danych osobowych nasilenie danego problemu przedstawiono jako udział procentowy w ogóle przyznanych świadczeń z danego zakresu.

Tabela 7. Procentowy udział świadczeń przyznanych przez GOPS z podziałem na powód pozostawania w trudnej sytuacji życiowej w 2016 roku (źródło: GOPS Wiskitki)

Liczba przyznanych świadczeń								
L.p.	Sołectwo	Bezdomność	Bezrobocie	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w opiece	Alkoholizm	Ubóstwo	Niepętnosprawność
1	Aleksandrów	0,00%	0,00%	0,78%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
2	Antoniew	0,00%	6,45%	4,69%	4,26%	16,67%	5,81%	5,00%
3	Babskie Budy	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
4	Cyganka	0,00%	0,00%	0,78%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
5	Czerwona Niwa-Parcel	0,00%	1,08%	2,34%	2,13%	0,00%	1,16%	2,50%
6	Czerwona Niwa	0,00%	3,23%	0,78%	2,13%	0,00%	2,33%	0,83%

Liczba przyznanych świadczeń								
L.p.	Sołectwo	Bezdomność	Bezrobocie	Długotrwała lub ciężka choroba	Bezradność w opiece	Alkoholizm	Ubóstwo	Niepelnosprawność
7	Duninopol + Podbuszyce	0,00%	0,00%	0,78%	0,00%	0,00%	0,58%	0,83%
8	Działki	20,00%	4,30%	3,13%	1,06%	0,00%	2,91%	2,50%
9	Feliksów	0,00%	0,00%	0,78%	1,06%	0,00%	1,16%	2,50%
10	Franciszków	20,00%	9,68%	6,25%	10,64%	0,00%	5,81%	5,00%
11	Guzów	40,00%	11,83%	9,38%	13,83%	0,00%	8,72%	7,50%
12	Hipolitów	0,00%	0,00%	0,78%	1,06%	0,00%	0,00%	0,00%
13	Janówek	0,00%	2,15%	0,00%	0,00%	0,00%	1,16%	0,00%
14	Jesionka	0,00%	11,83%	7,81%	12,77%	16,67%	11,63%	5,00%
15	Józefów	0,00%	0,00%	2,34%	1,06%	0,00%	1,74%	0,83%
16	Kamionka	0,00%	1,08%	2,34%	0,00%	0,00%	2,33%	4,17%
17	Łubno	0,00%	6,45%	3,91%	1,06%	0,00%	5,81%	4,17%
18	Morgi	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
19	Nowa Wieś	0,00%	0,00%	2,34%	2,13%	0,00%	2,33%	2,50%
20	Nowy Drzewicz	0,00%	4,30%	3,91%	1,06%	0,00%	3,49%	4,17%
21	Nowe Kozłowice	0,00%	4,30%	2,34%	4,26%	16,67%	4,07%	3,33%
22	Nowy Orszew	0,00%	0,00%	1,56%	0,00%	0,00%	0,58%	0,83%
23	Orszew Osada	0,00%	2,15%	2,34%	0,00%	0,00%	2,33%	0,83%
24	Podoryszew + Stara Wieś	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
25	Miedniewice	0,00%	2,15%	3,91%	2,13%	0,00%	3,49%	5,83%
26	Popielarnia	0,00%	1,08%	1,56%	4,26%	16,67%	0,58%	1,67%
27	Prościeniec	0,00%	10,75%	3,13%	13,83%	0,00%	5,81%	2,50%
28	Różanów	0,00%	1,08%	1,56%	2,13%	0,00%	0,58%	0,00%
29	Smolarnia	0,00%	2,15%	2,34%	0,00%	0,00%	2,91%	2,50%
30	Sokule	20,00%	2,15%	3,13%	0,00%	0,00%	2,33%	3,33%
31	Stare Kozłowice	0,00%	0,00%	0,78%	1,06%	0,00%	0,00%	1,67%
32	Starowiskitki–Parcel	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
33	Starowiskitki	0,00%	0,00%	0,00%	1,06%	0,00%	0,00%	0,83%
34	Stary Drzewicz	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
35	Tomaszew	0,00%	1,08%	2,34%	2,13%	0,00%	1,16%	2,50%
36	Wiskitki	0,00%	10,75%	19,53%	13,83%	33,33%	18,60%	24,17%
37	Wola Miedniewska	0,00%	0,00%	2,34%	1,06%	0,00%	0,58%	2,50%

Z powyższej tabeli wynika, iż wśród powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Wiskitki w roku 2016 dominowały następujące czynniki: ubóstwo – 172 świadczenia, długotrwała lub ciężka choroba – 128 świadczeń oraz niepełnosprawność – 120 świadczeń. Znaczną część świadczeń przyznano również ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (94 świadczenia) oraz bezrobocie (93 świadczenia).

Na podstawie danych udostępnionych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach, przedstawiono liczbę przyznanych świadczeń pomocy społecznej na terenie poszczególnych sołectw gminy w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 roku. Szczegółowo zostały przedstawione jedynie 3 powody, które stanowiły największy problem na terenie Gminy:

- ❖ Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców;
- ❖ Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców;
- ❖ Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców.

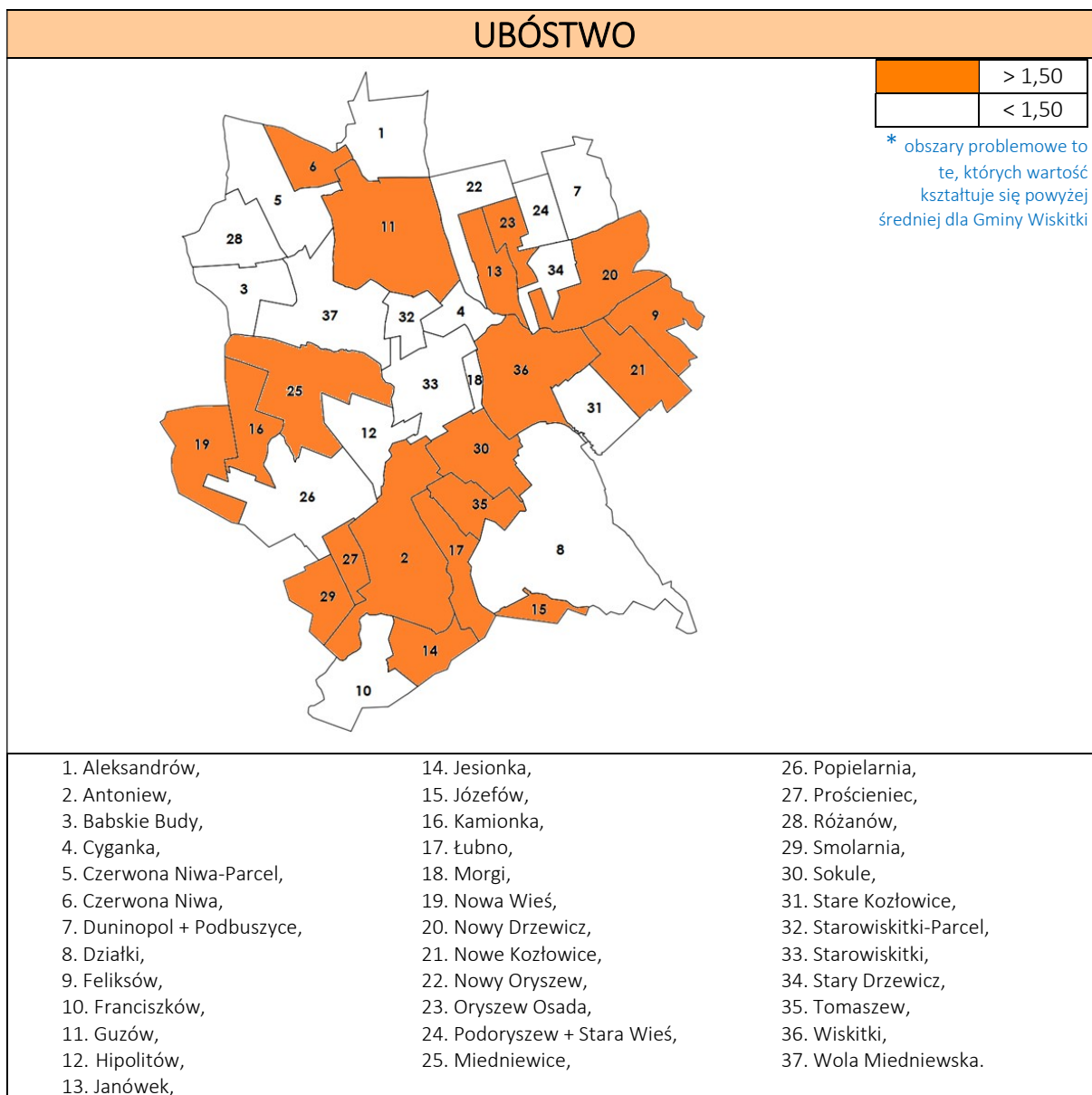
Tabela 8. Pomoc społeczna na terenie Gminy Wiskitki w podziale na poszczególne sołectwa
(źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach)

L.p.	Sołectwo	Problemy społeczne na 100 mieszkańców		
		Ubóstwo	Długotrwała lub ciężka choroba	Niepełnosprawność
1	Aleksandrów	0,00	0,37	0,00
2	Antoniew	5,92	3,55	3,55
3	Babskie Budy	0,00	0,00	0,00
4	Cyganka	0,00	0,92	0,00
5	Czerwona Niwa-Parcel	1,20	1,80	1,80
6	Czerwona Niwa	3,15	0,79	0,79
7	Duninopol + Podbuszyce	1,43	1,43	1,43
8	Działki	1,20	0,96	0,72
9	Feliksów	1,61	0,81	2,42
10	Franciszków	1,42	1,14	0,85
11	Guzów	1,71	1,37	1,03
12	Hipolitów	0,00	0,94	0,00
13	Janówek	2,74	0,00	0,00
14	Jesionka	1,98	0,99	0,59
15	Józefów	3,19	3,19	1,06
16	Kamionka	2,19	1,64	2,73
17	Łubno	3,97	1,98	1,98
18	Morgi	0,00	0,00	0,00
19	Nowa Wieś	4,17	3,13	3,13
20	Nowy Drzewicz	2,91	2,43	2,43
21	Nowe Kozłowice	1,50	0,64	0,86
22	Nowy Oryszew	0,53	1,06	0,53
23	Oryszew Osada	2,80	2,10	0,70

L.p.	Sołectwo	Problemy społeczne na 100 mieszkańców		
		Ubóstwo	Długotrwała lub ciężka choroba	Niepełnosprawność
24	Podoryszew + Stara Wieś	0,00	0,00	0,00
25	Miedniewice	1,77	0,98	1,38
26	Popielarnia	1,33	2,67	2,67
27	Prościeniec	4,35	2,48	1,86
28	Różanów	0,77	1,54	0,00
29	Smolarnia	5,15	3,09	3,09
30	Sokule	2,34	2,34	2,34
31	Stare Kozłowice	0,00	0,19	0,38
32	Starowiskitki-Parcel	0,00	0,00	0,00
33	Starowiskitki	0,00	0,00	0,69
34	Stary Drzewicz	0,00	0,00	0,00
35	Tomaszew	3,28	4,92	4,92
36	Wiskitki	2,36	1,85	2,14
37	Wola Miedniewska	0,47	1,42	1,42
ŚREDNIA		1,50	1,14	0,86

LEGENDA:

Wartość wskaźnika wyższa niż wartość średniej dla całej Gminy	
---	--

Największym problemem na terenie Gminy Wiskitki jest problem ubóstwa. W 2016 roku przyznano z tego tytułu 172 świadczenia. Wśród miejscowości Gminy największy problem w tym zakresie zdiagnozowano na terenie sołectwa: Antoniew, Czerwona Niwa, Feliksów, Guzów, Janówek, Jesionka, Józefów, Kamionka, Łubno, Nowa Wieś, Nowy Drzewicz, Nowe Kozłowice, Oryszew Osada, Miedniewice, Prościeniec, Smolarnia, Sokule, Tomaszew oraz Wiskitki.

Świadczenia dostępne w systemie pomocy społecznej mają za cel przede wszystkim udzielenie pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji, która powinna być stanem przejściowym. Niestety, część z beneficjentów pomocy społecznej popada w stan bierności często przybierającej charakter roszczeń do nieograniczonej pomocy publicznej, ograniczając tym samym własną aktywność do minimum. Stąd też budowanie aktywnej społeczności lokalnej powinno opierać się na monitorowaniu potrzeb, profilaktyce i edukacji społecznej oraz rozwoju usług, szczególnie tych, które zaktywizują i umożliwią

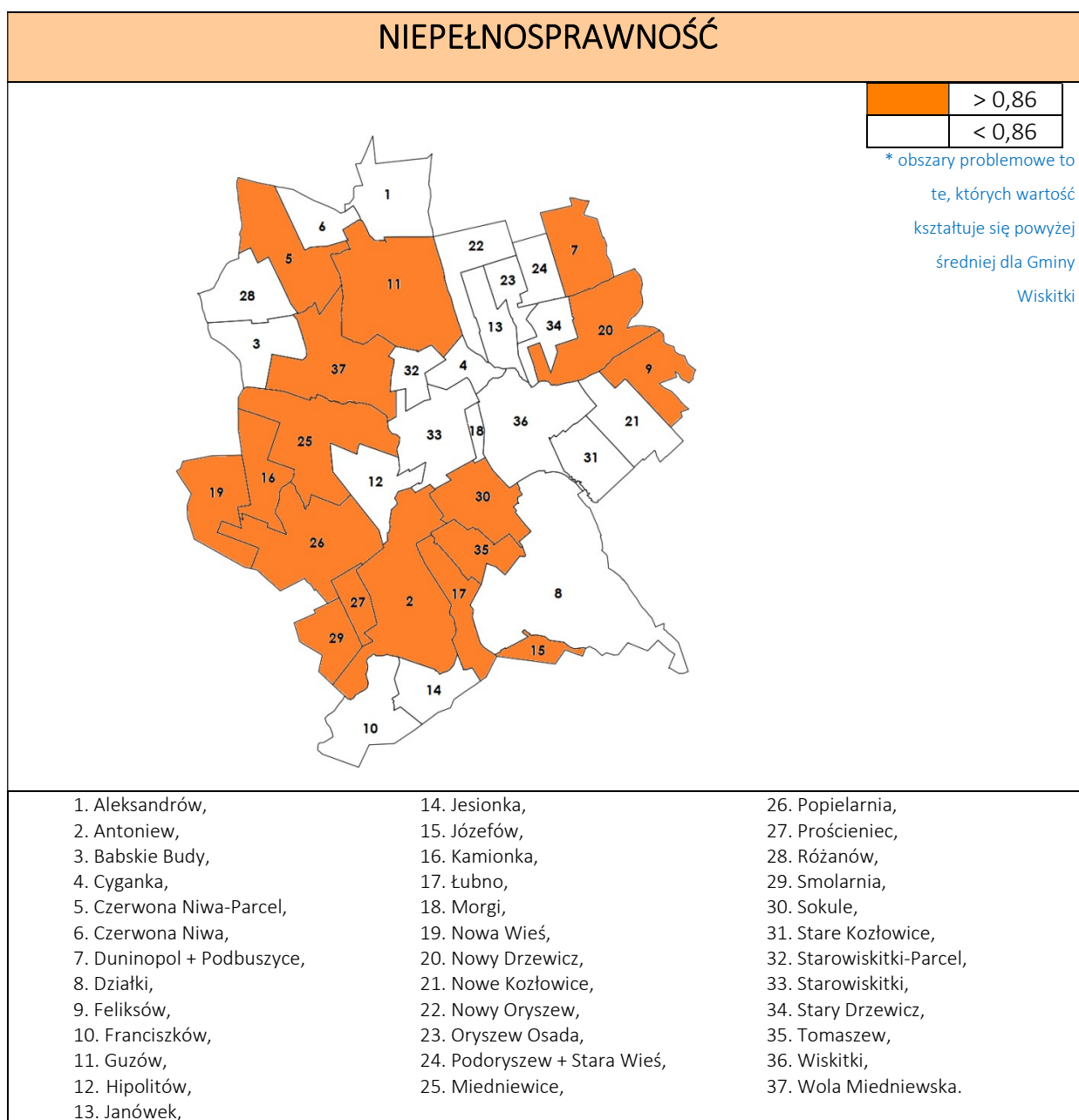
usamodzielnienie. Z perspektywy pomocy społecznej należy podkreślić, iż pomoc społeczna stanowi w większości przypadków ostatnie ogniwo wsparcia publicznego. Po wyczerpaniu możliwości uzyskania pomocy z tytułu utraty zatrudnienia z Urzędu Pracy bądź systemu ubezpieczeń społecznych, po wystąpieniu niepełnosprawności, w znaczny sposób ograniczającej możliwości jednostki do samodzielnego rozwiązywania trudnej sytuacji bytowej czy też z powodu długotrwałej choroby w bardzo szybkim okresie czasu rodzina może popaść w stan głębokiego ubóstwa. Przyczyną występowania największego ubóstwa na terenie wskazanych sołectw jest zdiagnozowany duży problem niepełnosprawności oraz bezrobocia na tych obszarach.

Na terenie Gminy w 2016 przyznano 128 świadczeń z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Wśród miejscowości Gminy Wiskitki największy problem w tym zakresie zdiagnozowano na terenie następujących sołectw: Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Duninopol, Guzów, Józefów, Kamionka,

Łubno, Nowa Wieś, Nowy Drzewicz, Oryszew Osada, Popielarnia, Prościeniec, Różanów, Smolarnia, Sokule, Tomaszew oraz Wola Miedniewska.

Osoby chore, czy z ograniczoną możliwością poruszania się, bardzo często zmagają się z problemem wykluczenia społecznego, a także izolacji. Zakres wsparcia osób długotrwale lub ciężko chorych dotyczy w dużej mierze pomocy o charakterze materialnym. Przypadłości te często prowadzą do podjęcia opieki nad osobą chorą przez pozostałych członków rodziny, co ma istotny wpływ na organizację życia rodzinnego. Rezultatem tego może być decyzja o zredukowaniu czasu poświęcanego na pracę zarobkową lub, w skrajnych przypadkach, całkowita rezygnacja z pracy, by zająć się schorowanym członkiem rodziny. Świadczenia dostępne w systemie pomocy społecznej mają za cel przede wszystkim udzielenie pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji w tym zakresie.

W Gminie Wiskitki niepełnosprawność jest na trzecim miejscu jako najczęstszy powód przyznania pomocy społecznej. Jak wynika z otrzymanych danych, w 2016 roku na terenie Gminy przyznano 120 świadczeń w tym zakresie. Problem niepełnosprawności najbardziej nasilony jest na terenie następujących sołectw: Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Duninopol, Feliksów, Guzów, Józefów, Kamionka, Łubno, Nowa Wieś, Nowy Drzewicz, Miedniewice, Popielarnia, Prościeniec, Smolarnia, Sokule, Tomaszew oraz Wola Miedniewska.

Zdiagnozowany problem niepełnosprawności na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki wiąże się w dużej mierze z problemem bezrobocia, ubóstwa oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby na tych obszarach. Osoby z niepełnosprawnościami, czy z ograniczoną możliwością poruszania się, bardzo często zmagają się z problemem wykluczenia społecznego, a także izolacji. Istnieje szereg barier, które wzmagają wykluczenie. Do najważniejszych należą przede wszystkim bariery transportowe i architektoniczne wynikające zarówno z ograniczenia samodzielności niepełnosprawnych jak i nieprzystosowania obiektów, instytucji czy środków transportu. Istotnym czynnikiem wzmagającym izolację stanowią także indywidualne bariery pojawiające się nie tylko po stronie społeczeństwa, ale również po stronie samych niepełnosprawnych. Z występowaniem tych problemów nierzadko wiąże się rezygnacja z pracy zarobkowej, jednocześnie przy konieczności poniesienia dużych wydatków na leczenie czy opiekę, czego następstwem jest często życie w ubóstwie.

Oczekiwania osób niepełnosprawnych w zakresie systemu wsparcia dotyczą w dużej mierze pomocy o charakterze materialnym, poszczególnych kwestii związanych z niwelowaniem niepełnosprawności (rehabilitacja lecznicza), bądź jej efektów (likwidacja barier w najbliższym otoczeniu).

Lokale komunalne

Ważnym wyznacznikiem koncentracji ubóstwa w przestrzeni Gminy jest lokalizacja mieszkań, które są wynajmowane przez Gminę osobom o niskich dochodach. Na zasób mieszkaniowy Gminy składają się m.in. lokale komunalne (w tym socjalne), przy czym te drugie odznaczają się najniższym standardem w zasobie. Łączna powierzchnia pokoi w lokalu socjalnym przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m² w gospodarstwie wieloosobowym i 10 m² w gospodarstwie jednoosobowym. Mieszkania socjalne służą zaspokojeniu potrzeb ludzi najuboższych, którym Gmina ma obowiązek zapewnić taki lokal. Są wśród nich osoby, wobec których sąd orzekł eksmisję z prawem do lokalu socjalnego.

Gmina Wiskitki posiada w swoich zasobach (rok 2016) 82 lokale komunalne, z czego najwięcej, bo 70 znajduje się na terenie sołectwa Wiskitki. Po 4 lokale znajdują się na terenie sołectwa Oryszew Osada oraz Miedniewice, 2 lokale na terenie sołectwa Jesionka, a po jednym lokalu komunalnym na obszarze miejscowości Guzów-Osada i Czerwona Niwa-Parcel.

Największa liczba lokali komunalnych zlokalizowana na terenie sołectwa Wiskitki związana jest z występującymi tam problemami społecznymi jak ubóstwo, niepełnosprawność czy bezrobocie.

Lokale mieszkalne położone są w budynkach z końca XIX i początku XX wieku. Budynki wielorodzinne są w znacznym stopniu wyeksploatowane. Głównym problemem jest brak izolacji poziomych i pionowych oraz wentylacji, co powoduje zawilgocenie ścian w mieszkaniach. Większość lokali posiada stare instalacje elektryczne. Najwyższy standard mieszkań jest w budynkach w Wiskitkach przy ul. Plac Wolności 5, Plac Wolności 19 i Cegielnia 4 i Jesionce przy ul. al. Partyzantów 22A.

W najgorszym stanie technicznym są mieszkania w budynkach o drewnianej konstrukcji w Wiskitkach przy ul. Strażackiej 6, ul. Strażackiej 41, ul. Strażackiej 43 i Miedniewiczach 108.

Tabela 9: Wyposażenie lokali w poszczególnych budynkach (źródło: UG Wiskitki)

Lp.	Adres budynku	Nr lokalu	Wyposażenie lokali					
			c.o.	woda	instalacja kanalizacyjna do sieci kanalizacji sanitarnej	instalacja kanalizacyjna do szamba	w.c.	łazienka
1	Wiskitki ul. Cegielnia 3	1		+	+		+	
		2		+	+		+	+
		3		+	+		+	+
		4		+	+		+	
		5						
		6		+	+		+	
		7						
		8		+	+		+	
2	Wiskitki ul. Cegielnia 4	1		+	+		+	
		2		+	+		+	+
		4		+	+		+	+
		5		+	+		+	
		6		+	+		+	
		7		+	+		+	
		8		+	+		+	
3	Wiskitki ul. Kościuszki 27	1		+	+			
		2		+	+			
		3		+	+		+	+
		4		+				
4	Wiskitki ul. Strażacka 6	1						
		2						
		2a		+				
		3		+	+		+	+
		4		+	+		+	+
		5						
		6		+				
		7		+				
		9		+	+			
		10		+				
		11		+				
		12						
		14		+				
5	Wiskitki ul. Strażacka 43	1		+				
		2		+				

Lp.	Adres budynku	Nr lokalu	Wyposażenie lokali					
			c.o.	woda	instalacja kanalizacyjna do sieci kanalizacji sanitarnej	instalacja kanalizacyjna do szamba	w.c.	łazienka
			3	+				
6	Wiskitki ul. Strażacka 41			+				
7	Miedniewice 108	1		+				
		2		+				
		3		+				
8	Oryszew Osada 17A	1		+		+	+	+
		2		+				
		3		+				
		4		+		+		
9	Wiskitki ul. Plac Wolności 5	3	+		+		+	+
10	Jesionka ul. Al. Partyzantów 22A	2	+			+	+	+
		3	+			+	+	+
12	MIEDNIEWICE SZKOŁA		+	+		+	+	+
13	Wiskitki ul. Plac Wolności 14	5		+	+			
		6		+	+		+	
		8		+	+		+	+
		10		+	+		+	+
14	Wiskitki ul. Plac Wolności 14a	3		+	+		+	
15	Wiskitki ul. Plac Wolności 15	2		+	+		+	+
		3		+	+		+	+
		5		+	+			
		6		+	+			
		9		+	+		+	+
		10		+	+		+	
16	Wiskitki ul. Plac Wolności 16	1		+	+		+	
		3		+	+			
		6		+	+		+	
		7		+	+		+	+
17	Wiskitki ul. Plac Wolności 17	6		+	+		+	
		11		+	+		+	
18	Wiskitki ul. Plac Wolności 19	2		+	+		+	
		10		+	+		+	+
		9		+	+		+	+
		13		+	+		+	+
		4		+	+		+	+
		3		+	+		+	+
		7		+	+		+	+
19	Wiskitki ul. Plac Wolności 30	3		+				
20	Wiskitki ul. Błońska 1	1		+	+			
		6		+				
		2		+				
		3		+				
		7						
21	Czerwona Niwa Parcel 37A			+	+			

Z powyższej tabeli wynika, że znaczna część zasobu mieszkaniowego Gminy nie posiada podstawowego wyposażenia jakim jest łazienka i wc. Zdecydowana większość posiada indywidualne źródło ciepła, które jest nieefektywne i przyczynia się do wzrostu niskiej emisji na terenie Gminy Wiskitki.

Formy pomocy społecznej

Wśród form pomocy społecznej wyróżnia się:

- zasiłki stałe,
- usługi opiekuńcze,
- zasiłki okresowe,
- zasiłki jednorazowe,
- opłacenie posiłku dla dzieci przedszkolnych, uczniów i osób dorosłych,
- dopłata do kosztów pobytu w Domu Pomocy Społecznej.

Na terenie Gminy Wiskitki w 2016 roku wśród form pomocy społecznej przeważało opłacenie posiłku dla dzieci przedszkolnych, uczniów i osób dorosłych – 140, a następnie zasiłki jednorazowe, których przyznano 100.

Tabela 10. Formy pomocy społecznej na terenie Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: dane GOPS Wiskitki)

	2014	2015	2016
zasiłki stałe	59	59	65
usługi opiekuńcze	27	31	29
zasiłki okresowe	18	12	8
zasiłki jednorazowe	148	126	100
opłacenie posiłku dla dzieci przedszkolnych, uczniów i osób dorosłych	198	165	140
dopłata do kosztów pobytu w Domu Pomocy Społecznej	6	7	7
RAZEM	456	400	349

Można zauważyć, że na terenie Gminy z roku na rok spada ogólna liczba przyznanych zasiłków, jednak wzrasta liczba przyznanych zasiłków stałych. Poniższa tabela przedstawia poszczególne formy pomocy społecznej przyznane na terenie sołectw Gminy w roku 2016.

Tabela 11. Formy pomocy społecznej – udział na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w 2016 roku
(źródło: dane GOPS Wiskitki)

L.p.	Sołectwo	Zasiłki stałe	Usługi opiekuńcze	Zasiłki okresowe	Zasiłki jednorazowe	Opłacenie posiłku dla dzieci przedszkolnych, uczniów i osób dorosłych	Dopłata do kosztów pobytu w Domu Pomocy Społecznej	łącznie
1	Aleksandrów	0,0%	3,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%
2	Antoniew	6,2%	3,4%	12,5%	6,0%	10,0%	0,0%	7,4%
3	Babskie Budy	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
4	Cyganka	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,4%	0,0%	0,6%
5	Czerwona Niwa-Parcel	1,5%	0,0%	0,0%	2,0%	0,0%	14,3%	1,1%
6	Czerwona Niwa	1,5%	0,0%	0,0%	1,0%	2,9%	0,0%	1,7%
7	Duninopol + Podbuszyce	1,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%
8	Działki	3,1%	0,0%	12,5%	5,0%	0,0%	0,0%	2,3%
9	Feliksów	3,1%	0,0%	0,0%	1,0%	2,9%	0,0%	2,0%
10	Franciszków	4,6%	6,9%	12,5%	4,0%	2,9%	0,0%	4,0%
11	Guzów	9,2%	10,3%	12,5%	9,0%	3,6%	0,0%	6,9%
12	Hipolitów	0,0%	0,0%	0,0%	3,0%	0,0%	0,0%	0,9%
13	Janówek	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,9%	0,0%	1,1%
14	Jesionka	9,2%	17,2%	0,0%	10,0%	11,4%	0,0%	10,6%
15	Józefów	1,5%	3,4%	0,0%	1,0%	1,4%	0,0%	1,4%
16	Kamionka	3,1%	3,4%	0,0%	3,0%	1,4%	0,0%	2,3%
17	Łubno	3,1%	0,0%	25,0%	4,0%	3,6%	0,0%	3,7%
18	Morgi	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
19	Nowa Wieś	1,5%	0,0%	0,0%	4,0%	5,0%	0,0%	3,4%
20	Nowy Drzewicz	3,1%	3,4%	0,0%	4,0%	5,7%	0,0%	4,3%
21	Nowe Kozłowice	3,1%	0,0%	0,0%	4,0%	2,9%	14,3%	3,2%
22	Nowy Oryszew	1,5%	0,0%	0,0%	1,0%	0,0%	0,0%	0,6%
23	Oryszew Osada	0,0%	6,9%	0,0%	4,0%	0,0%	0,0%	1,7%
24	Podoryszew + Stara Wieś	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
25	Miedniewice	6,2%	0,0%	0,0%	1,0%	9,3%	28,6%	5,7%
26	Popielarnia	0,0%	6,9%	0,0%	2,0%	0,0%	0,0%	1,1%
27	Prościeniec	1,5%	3,4%	12,5%	6,0%	6,4%	0,0%	5,2%
28	Różanów	0,0%	0,0%	0,0%	3,0%	2,1%	0,0%	1,7%
29	Smolarnia	3,1%	0,0%	0,0%	2,0%	0,7%	0,0%	1,4%
30	Sokule	3,1%	3,4%	0,0%	0,0%	6,4%	0,0%	3,4%

L.p.	Sołectwo	Zasiłki stałe	Usługi opiekuńcze	Zasiłki okresowe	Zasiłki jednorazowe	Opłacenie posiłku dla dzieci przedszkolnych, uczniów i osób dorosłych	Dopłata do kosztów pobytu w Domu Pomocy Społecznej	łącznie
31	Stare Kozłowice	0,0%	3,4%	0,0%	0,0%	0,7%	0,0%	0,6%
32	Starowiskitki–Parcel	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
33	Starowiskitki	0,0%	3,4%	0,0%	0,0%	1,4%	0,0%	0,9%
34	Stary Drzewicz	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	14,3%	0,3%
35	Tomaszew	3,1%	0,0%	0,0%	4,0%	2,1%	0,0%	2,6%
36	Wiskitki	24,6%	20,7%	12,5%	16,0%	12,9%	0,0%	16,3%
37	Wola Miedniewska	1,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	28,6%	0,9%
Liczba przyznanych świadczeń ogółem - Gmina Wiskitki		65	29	8	100	140	7	349

Na terenie Gminy w roku 2016 najwięcej zasiłków przyznano na terenie sołectwa Wiskitki (57), w tym po 16 zasiłków stałych i jednorazowych.

2.3.2 Stan bezrobocia

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym występującym, gdy osoby zdolne do pracy i deklarujące chęć jej podjęcia, nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. Bezrobocie jest przyczyną degradacji ekonomicznej osób nim dotkniętych oraz ich rodzin. Gwałtowny spadek dochodów spowodowany utratą pracy doprowadza do wymuszonego ograniczania lub rezygnacji z zaspokajania niektórych potrzeb, a także zmusza do korzystania z finansowej i rzeczowej pomocy z zewnątrz, co często doprowadza do narastania spirali zadłużenia. Skutki bezrobocia w płaszczyźnie ekonomicznej najdotkliwiej odczuwają rodziny wielodzietne oraz niepełne. Utrata jedyne go żywiciela rodziny oznacza natychmiastowe pogorszenie warunków życia. Skutki bezrobocia rodziców nie tylko zmieniają sytuację dzieci, ale często mogą negatywnie wpłynąć na ich przyszłe losy w związku z ograniczonymi możliwościami realizacji planów edukacyjnych.

Grupą szczególnie zagrożoną skutkami bezrobocia jest młodzież, a w szczególności absolwenci. Bezrobocie zniekształca proces aktywizacji zawodowej młodych ludzi. Bezrobocie ma w tej grupie osób skutki nie tylko ekonomiczne, ale może mieć również skutki w postaci zakłóceń w sferze psychospołecznej. Bezczynność i nieuregulowany tryb życia wywołują w młodzieży zachowania dewiacyjne i patologiczne, które prowadzą do narastania kolejnych problemów społecznych, takich jak alkoholizm, przemoc w rodzinie czy wzrost przestępczości.

Poniżej przedstawiono problem bezrobocia na terenie Gminy Wiskitki na tle powiatu żyrardowskiego oraz województwa mazowieckiego w latach 2014-2016.

Tabela 12. Liczba osób bezrobotnych na terenie województwa mazowieckiego, powiatu żyrardowskiego i Gminy Wiskitki w latach 2014 – 2016 (źródło: dane UG Wiskitki, GUS)

Jednostka administracyjna	2014	2015	2016	Trend zmian
Województwo Mazowieckie	249 777	216 527	188 910	↓
Powiat żyrardowski	4 168	3 724	3 499	↓
Gmina Wiskitki	622	574	529	↓

Można zauważyć, że poziom bezrobocia na terenie Gminy Wiskitki ma tendencję spadkową, podobnie jak na terenie województwa mazowieckiego oraz powiatu żyrardowskiego. Na terenie Gminy w 2016 roku odnotowano 529 osób bezrobotnych, czyli o 93 mniej niż w roku 2014.

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę bezrobocia na terenie Gminy na przestrzeni lat 2014-2016. Z roku na rok maleje liczba osób długotrwale bezrobotnych oraz liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

Tabela 13. Charakterystyka bezrobocia na terenie Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: PUP Żyrardów)

	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	Liczba osób długotrwale pozostających bez pracy
2014	622	165	391
2015	574	160	371
2016	529	156	352

Poniżej szczegółowo scharakteryzowano bezrobocie na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w 2016 roku.

Tabela 14. Charakterystyka bezrobocia na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w 2016 roku (źródło: dane GOPS Wiskitki)

L.p.	Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	Liczba osób długotrwale pozostających bez pracy
1	Aleksandrów	1,7%	0,0%	2,0%
2	Antoniew	2,5%	1,3%	2,6%
3	Babskie Budy	0,0%	0,0%	0,0%
4	Cyganka	0,2%	0,0%	0,0%
5	Czerwona Niwa-Parcel	1,3%	1,9%	1,7%
6	Czerwona Niwa	0,6%	0,0%	0,6%
7	Duninopol + Podbuszyce	0,0%	0,0%	0,0%
8	Działki	3,2%	3,8%	3,4%
9	Feliksów	0,6%	0,6%	0,6%
10	Franciszków	10,2%	9,6%	6,5%

L.p.	Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	Liczba osób długotrwale pozostających bez pracy
11	Guzów	10,2%	11,5%	9,4%
12	Hipolitów	1,5%	2,6%	2,0%
13	Janówek	0,6%	0,0%	0,9%
14	Jesionka	6,6%	6,4%	5,1%
15	Józefów	0,4%	0,6%	0,6%
16	Kamionka	3,0%	1,9%	4,0%
17	Łubno	3,8%	3,2%	4,3%
18	Morgi	0,2%	0,0%	0,3%
19	Nowa Wieś	0,8%	0,0%	0,9%
20	Nowy Drzewicz	1,5%	1,3%	2,3%
21	Nowe Kozłowice	3,4%	5,1%	4,0%
22	Nowy Oryszew	0,9%	0,0%	1,1%
23	Oryszew Osada	3,4%	8,3%	3,4%
24	Podoryszew + Stara Wieś	0,2%	0,0%	0,3%
25	Miedniewice	4,0%	4,5%	5,1%
26	Popielarnia	0,9%	1,9%	1,4%
27	Prościeniec	4,0%	3,8%	4,0%
28	Różanów	1,1%	0,0%	1,7%
29	Smolarnia	2,3%	1,3%	2,8%
30	Sokule	2,1%	1,9%	1,7%
31	Stare Kozłowice	3,4%	3,8%	2,8%
32	Starowiskitki-Parcel	0,4%	0,0%	0,3%
33	Starowiskitki	0,6%	0,0%	0,6%
34	Stary Drzewicz	0,4%	0,0%	0,6%
35	Tomaszew	1,3%	1,3%	0,9%
36	Wiskitki	21,2%	21,2%	20,2%
37	Wola Miedniewska	1,7%	1,9%	2,3%

Na terenie Gminy Wiskitki w 2016 roku najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano na terenie sołectwa Wiskitki (112). Biorąc pod uwagę liczbę osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia oraz liczbę osób długotrwale bezrobotnych można zauważyć, że sołectwo Wiskitki również jest najbardziej problemowe w tym zakresie.

W celu zobrazowania nasilenia problemu bezrobocia na terenie Gminy Wiskitki przeanalizowano dwa elementy. Są to:

- ✓ liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców;
- ✓ liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców.

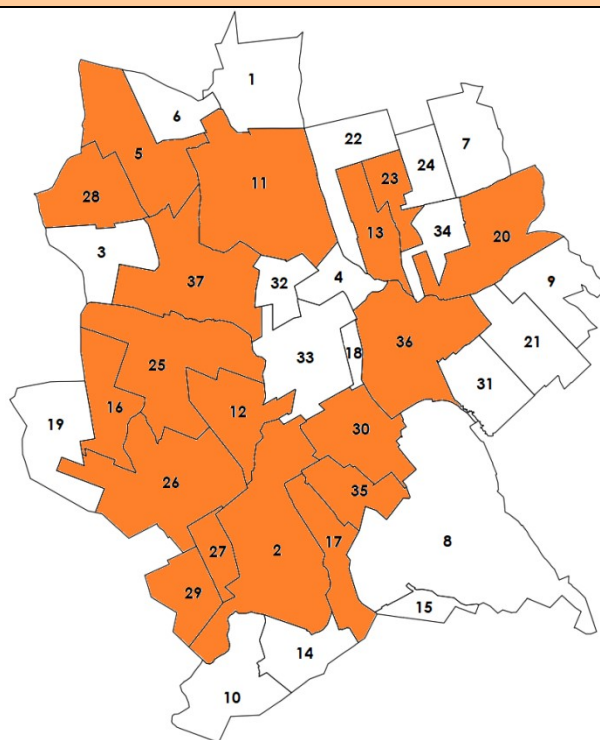
Tabela 15. Charakterystyka bezrobocia na terenie Gminy Wiskitki z podziałem na sołectwa (opracowanie własne)

L.p.	Sołectwo	Bezrobocie na 100 mieszkańców	
		Osoby długotrwale bezrobotne	Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia
1	Aleksandrów	2,57	0,00
2	Antoniew	5,33	1,18
3	Babskie Budy	0,00	0,00
4	Cyganka	0,00	0,00
5	Czerwona Niwa-Parcel	3,59	1,80
6	Czerwona Niwa	1,57	0,00
7	Duninopol + Podbuszyce	0,00	0,00
8	Działki	2,89	1,45
9	Feliksów	1,61	0,81
10	Franciszków	3,27	2,13
11	Guzów	3,76	2,05
12	Hipolitów	6,60	3,77
13	Janówek	4,11	0,00
14	Jesionka	1,78	0,99
15	Józefów	2,13	1,06
16	Kamionka	7,65	1,64
17	Łubno	5,95	1,98
18	Morgi	1,75	0,00
19	Nowa Wieś	3,13	0,00
20	Nowy Drzewicz	3,88	0,97
21	Nowe Kozłowice	3,00	1,72
22	Nowy Oryszew	2,13	0,00
23	Oryszew Osada	8,39	9,09
24	Podoryszew + Stara Wieś	1,23	0,00
25	Miedniewice	3,54	1,38
26	Popielarnia	6,67	4,00
27	Prościeniec	8,70	3,73
28	Różanów	4,62	0,00
29	Smolarnia	10,31	2,06
30	Sokule	3,51	1,75
31	Stare Kozłowice	1,91	1,15
32	Starowiskitki-Parcel	2,22	0,00
33	Starowiskitki	1,38	0,00
34	Stary Drzewicz	2,82	0,00
35	Tomaszew	4,92	3,28
36	Wiskitki	5,24	2,44
37	Wola Miedniewska	3,77	1,42
SUMA			
ŚREDNIA		3,27	1,15

LEGENDA:

Wartość wskaźnika wyższa niż wartość średniej dla całej Gminy	
---	--

DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE

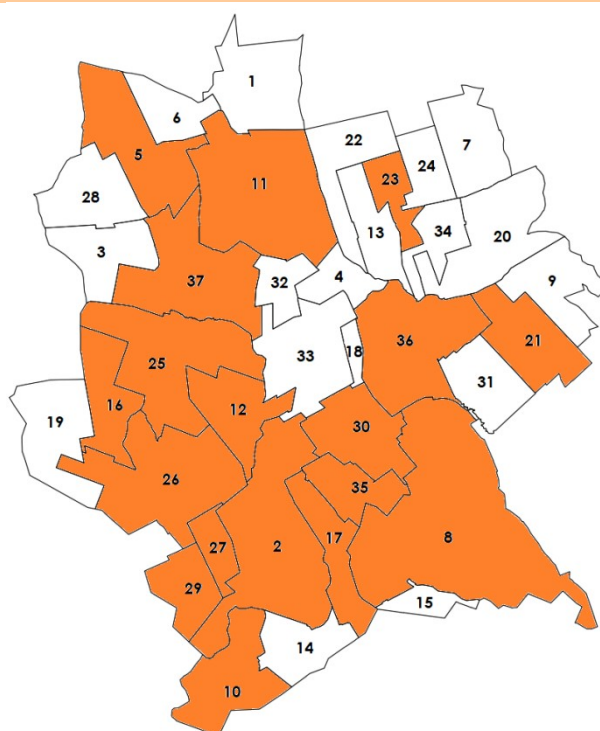
	>3,27
	<3,27

*obszary problemowe
to te, których wartość
kształtuje się powyżej
średniej dla Gminy
Wiskitki

1. Aleksandrów,	14. Jesionka,	26. Popielarnia,
2. Antoniew,	15. Józefów,	27. Prościeniec,
3. Babskie Budy,	16. Kamionka,	28. Różanów,
4. Cyganka,	17. Łubno,	29. Smolarnia,
5. Czerwona Niwa-Parcel,	18. Morgi,	30. Sokule,
6. Czerwona Niwa,	19. Nowa Wieś,	31. Stare Kozłowice,
7. Duninopol + Podbuszyce,	20. Nowy Drzewicz,	32. Starowiskitki-Parcel,
8. Działki,	21. Nowe Kozłowice,	33. Starowiskitki,
9. Feliksów,	22. Nowy Oryszew,	34. Stary Drzewicz,
10. Franciszków,	23. Oryszew Osada,	35. Tomaszew,
11. Guzów,	24. Podoryszew + Stara Wieś,	36. Wiskitki,
12. Hipolitów,	25. Miedniewice,	37. Wola Miedniewska.
13. Janówek,		

Sołectwami o nasilonym problemie osób długotrwale bezrobotnych są: Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Guzów, Hipolitów, Janówek, Kamionka, Łubno, Nowy Drzewicz, Oryszew Osada, Miedniewice, Popielarnia, Prościeniec, Różanów, Smolarnia, Sokule, Tomaszew, Wiskitki, Wola Miedniewska. Bezrobocie na terenie wymienionych sołectw jest bezsprzecznie problemem, który dotyka największą część społeczeństwa. Długotrwale bezrobocie jest zjawiskiem bardzo niepokojącym i niekorzystnym, ponieważ osoby długotrwale bezrobotne są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym i trudno jest takie osoby „wyrwać” z bezrobocia. Długotrwale bezrobocie z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej na bezrobotnych oraz instytucji i organizacji zajmujących się reintegracją zawodową.

BEZROBOCIE POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA

	>1,15
	<1,15

* obszary
problemowe to te,
których wartość
kształtuje się
powyżej średniej dla
Gminy Wiskitki

1. Aleksandrów,	14. Jesionka,	26. Popielarnia,
2. Antoniew,	15. Józefów,	27. Prościeniec,
3. Babskie Budy,	16. Kamionka,	28. Różanów,
4. Cyganka,	17. Łubno,	29. Smolarnia,
5. Czerwona Niwa-Parcel,	18. Morgi,	30. Sokule,
6. Czerwona Niwa,	19. Nowa Wieś,	31. Stare Kozłowice,
7. Duninopol + Podbuszyce,	20. Nowy Drzewicz,	32. Starowiskitki-Parcel,
8. Działki,	21. Nowe Kozłowice,	33. Starowiskitki,
9. Feliksów,	22. Nowy Oryszew,	34. Stary Drzewicz,
10. Franciszków,	23. Oryszew Osada,	35. Tomaszew,
11. Guzów,	24. Podoryszew + Stara Wieś,	36. Wiskitki,
12. Hipolitów,	25. Miedniewice,	37. Wola Miedniewska.
13. Janówek,		

Problem bezrobocia powyżej 50 roku życia najbardziej zauważalny jest na terenie następujących miejscowości: Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Działki, Franciszków, Guzów, Hipolitów, Kamionka, Łubno, Nowe Kozłowice, Oryszew Osada, Miedniewice, Popielarnia, Prościeniec, Smolarnia, Sokule, Tomaszew, Wiskitki oraz Wola Miedniewska.

W ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy osoby powyżej 50 roku życia stanowią jedną z grup uznanych za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy i z tego tytułu uprawnione są one do szczególnej pomocy. Wiele osób w tym wieku nawet nie stara się o pracę, uważając, że przede wszystkim są zbyt starzy, a także zbyt słabo wykształceni lub ich wykształcenie jest nieprzydatne, nie znają języków, nie potrafią obsługiwać komputera. Częściowo jest to prawda, ponieważ większość zarejestrowanych osób powyżej 50 roku życia to osoby o wykształceniu zawodowym. Należy zwrócić

uwagę również na to, że wiele starszych osób ma także problemy z adaptacją w nowym miejscu, nie chce poznawać nowych ludzi, ani nowych miejsc. Często podkreślają też, że są mało mobilni, schorowani, zmęczeni. To powoduje, że nawet po zaproszeniu na rozmowę kwalifikacyjną, wypadają oni negatywnie, brak im motywacji i chęci do pracy. Obok niechęci do zatrudniania starszych ludzi, cały czas istnieją naciski na wczesną dezaktywizację zawodową - pracodawcy niechętnie wysyłają starszych ludzi na szkolenia, pomijają ich przy awansach i podwyżkach.

Bardzo duży związek ze zdiagnozowanym bezrobociem na terenie Gminy mają problemy społeczne - w szczególności niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo. Na terenie Gminy w roku 2016 właśnie z tego powodu przyznano najwięcej świadczeń pomocy społecznej. Bardzo często członek rodziny w ramach opieki nad osobą chorą lub z niepełnosprawnościami zmuszony jest częściowo lub w całości zrezygnować z pracy zarobkowej. Osoby z niepełnosprawnościami oraz chore, czy

z ograniczoną możliwością poruszania się, bardzo często zmagają się z problemem wykluczenia społecznego, a także izolacji. Z występowaniem tych problemów nierzadko wiąże się rezygnacja z pracy zarobkowej, jednocześnie przy konieczności poniesienia dużych wydatków na leczenie czy opiekę, czego następstwem jest często życie w ubóstwie.

2.3.3 Edukacja

Szkolnictwo to jedna z najistotniejszych dziedzin infrastruktury społecznej. Na terenie Gminy Wiskitki znajdują się następujące szkoły dla których organem prowadzącym jest Gmina Wiskitki:

- ❖ Szkoła Podstawowa im. Świętego Jana Pawła II we Franciszkowie;
- ❖ Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Kamińskiego w Guzowie;
- ❖ Szkoła Podstawowa im. Profesora Zbigniewa Religi w Miedniewicach;
- ❖ Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej w Wiskitkach.

Ponadto, na terenie Gminy Wiskitki zlokalizowany jest Zespół Szkół nr 3 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Wiskitkach, którego organem prowadzącym jest powiat żyrardowski.

W poniższej tabeli przedstawiono średni wynik egzaminu szóstoklasisty na terenie szkół podstawowych w Gminie Wiskitki w 2015 i 2016 roku. Analizując dane w ujęciu rocznym widać zauważalny spadek odnotowanego średniego wyniku z 1 części sprawdzianu na terenie wszystkich szkół podstawowych Gminy Wiskitki. Największy spadek wyników zauważa się na terenie Szkoły Podstawowej im. Świętego Jana Pawła II we Franciszkowie – spadek o 17,1%.

Tabela 16. Wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty w szkołach zlokalizowanych na terenie Gminy Wiskitki (źródło: OKE w Warszawie)

Placówka	Ogółem średni wynik dla części 1 sprawdzianu – język polski i matematyka	
	2015	2016
Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej w Wiskitkach	63%	61,4%
Szkoła Podstawowa im. prof. Zbigniewa Religi w Miedniewicach	74%	72,7%
Szkoła Podstawowa im. Świętego Jana Pawła II we Franciszkowie	73,1%	56%
Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Kamińskiego w Guzowie	71,1%	58,2%

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe wyniki sprawdzianu szóstoklasisty na terenie szkół podstawowych Gminy Wiskitki w 2016 roku.

Tabela 17. Szczegółowe zestawienie wyników sprawdzianu szóstoklasisty na terenie Gminy Wiskitki w 2016 roku (źródło: OKE w Warszawie)

Placówka	Część pierwsza				Część druga – języki obce	
	język polski i matematyka				Język angielski	
	Liczba uczniów	Ogółem średni wynik [%] dla części 1	Język polski średni wynik [%]	Matematyka średni wynik [%]	Liczba uczniów	Średni wynik [%]
Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej w Wiskitkach	37	61,4	67,2	55,0	37	64,2
Szkoła Podstawowa im. prof. Zbigniewa Religi w Miedniewicach	14	72,7	83,6	61,4	14	75,7
Szkoła Podstawowa im. Świętego Jana Pawła II we Franciszkowie	30	56,0	59,2	52,5	30	55,0
Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Kamińskiego w Guzowie	12	58,2	64,6	51,3	12	59,8
powiat żyrardowski	707	61,1	69,4	52,3	684	67,1
województwo mazowieckie	49 937	66,1	73,3	58,4	49 644	75,0

Analizując powyższe dane można zauważyć, że w części pierwszej egzaminu obejmującej język polski, najniższe wyniki otrzymali uczniowie szkoły Podstawowej im. Świętego Jana Pawła II we Franciszkowie – średni wynik 59,2%. Można zauważyć, że we wszystkich placówkach wyniki z części matematycznej sprawdzianu wypadły znacznie gorzej niż z części humanistycznej. W tym przypadku najniższe wyniki uzyskali uczniowie Szkoły Podstawowej im. Aleksandra Kamińskiego w Guzowie – średni wynik 51,3%. Druga część egzaminu szóstoklasisty obejmowała języki obce. Na terenie wszystkich szkół podstawowych Gminy Wiskitki uczniowie zdawali egzamin z języka angielskiego. Najgorsze wyniki otrzymali uczniowie Szkoły Podstawowej im. Świętego Jana Pawła II we Franciszkowie – średni wynik 55%. Analizując ogólne wyniki z przeprowadzonego egzaminu szóstoklasisty w 2016 roku można zauważyć, że najlepsze wyniki osiągają uczniowie szkoły Podstawowej im. prof. Zbigniewa Religi w Miedniewicach, a najgorsze ze Szkoły Podstawowej im. Świętego Jana Pawła II we Franciszkowie. Uczniowie, którzy wchodzi w skład granic obwodu szkoły Podstawowej im. Świętego Jana Pawła II pochodzą z następujących miejscowości: Franciszków, Antoniew, Jesionka, Józefów, Łubno (część miejscowości), Prościeniec oraz Smolarnia.

2.3.4 Uczestnictwo w życiu publicznym

Kultura

Na terenie Gminy działają następujące placówki kulturalne:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach;
- Kozłowskie Towarzystwo Kulturalne w Nowych Kozłowicach, przy którym działa Koło Gospodyń Wiejskich;
- Koła gospodyń wiejskich we wsiach Wiskitki, Franciszków, Stare Kozłowice, Czerwona Niwa, Nowy Drzewicz;
- Stowarzyszenie Kuźnia Inicjatyw „Wiskitki.org”;
- Dyskusyjny Klub Książki przy bibliotece Zespołu Szkół w Wiskitkach;
- Klub Emeryta i Rencisty w Starych Kozłowicach;
- OSP w Wiskitkach posiada własną orkiestrę dętą, która występuje często podczas lokalnych uroczystości.

Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach posiada swoje filie biblioteczne w Guzowie, Jesionce oraz Starych Kozłowicach. Czytelnicy uczestniczą w różnego rodzaju spotkaniach i prelekcjach organizowanych przez Gminną Bibliotekę. Ponadto biblioteka organizuje konkursy plastyczne, recytatorskie, zajęcia dla dzieci oraz różnego rodzaju warsztaty rękodzielnicze. W okresach przed świętami w bibliotece organizowane są warsztaty na których można się nauczyć wykonywania ozdób

świętecznych. Oddzielny program przygotowywany jest na ferie, podczas których odbywają się m.in. zajęcia plastyczne, karaoke oraz czytanie bajek maluchom.

Na terenie Gminy Wiskitki funkcjonuje 9 jednostek OSP w następujących miejscowościach: Wiskitki, Działki, Guzów-Osada, Aleksandrów, Miedniewice, Nowy Oryszew, Nowe Kozłowice, Nowy Drzewicz oraz Jesionka. Jednostki te dysponują 15 samochodami pożarniczymi oraz sprzętem do gaszenia i usuwania zdarzenia.

Jednostki w Wiskitkach, Nowych Kozłowicach oraz Jesionce wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Organizacje pozarządowe

Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany jakie zachodzą w ich otoczeniu. Jednym z przejawów takiej aktywności jest liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy, na potrzeby niniejszego opracowania reprezentowana przez wskaźnik liczby działających organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten można interpretować jako współczynnik aktywności społeczeństwa obywatelskiego, zatem im większa jest liczba jednostek tego rodzaju tym bardziej aktywna jest lokalna społeczność.

Na terenie Gminy w 2016 roku funkcjonowały 24 organizacje pozarządowe, w tym 5 nieformalnych jak Koła Gospodyń Wiejskich.

Ponadto, na terenie Gminy Wiskitki powstają nieformalne kluby seniora. Dokładna ich liczba nie jest znana. W chwili opracowania niniejszego dokumentu Urząd Gminy Wiskitki posiada wiedzę o dwóch takich grupach w Guzowie i Jesionce.

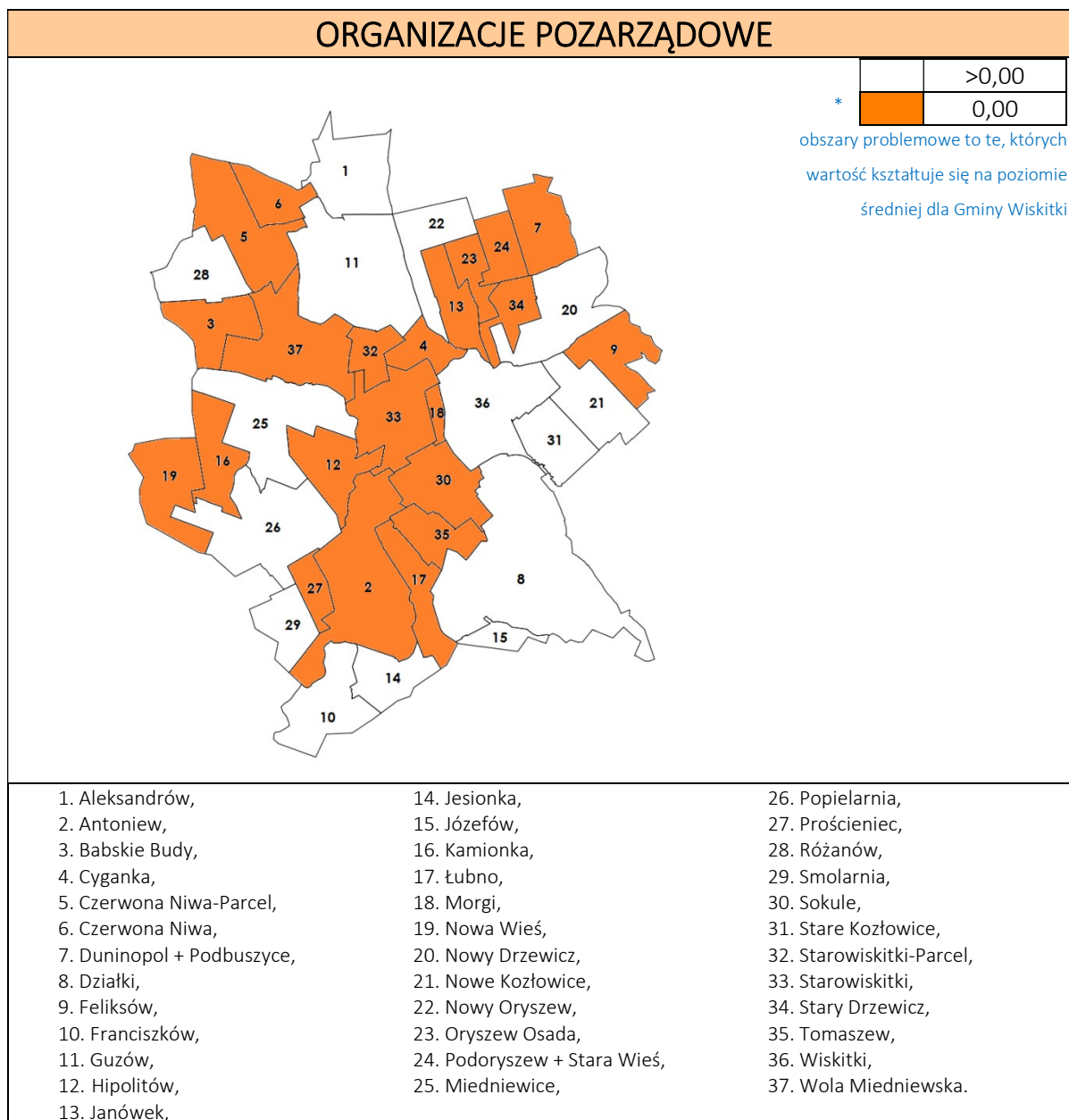
Tabela 18. Liczba organizacji pozarządowych na terenie Gminy Wiskitki z podziałem na sołectwa (opracowanie własne)

L.p.	Sołectwo	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców
1	Aleksandrów	1	0,37
2	Antoniew	0	0
3	Babskie Budy	0	0
4	Cyganka	0	0
5	Czerwona Niwa-Parcel	0	0
6	Czerwona Niwa	0	0
7	Duninopol + Podbuszyce	0	0
8	Działki	1	0,24
9	Feliksów	0	0
10	Franciszków	1	0,14
11	Guzów	1	0,11
12	Hipolitów	0	0
13	Janówek	0	0

L.p.	Sołectwo	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców
14	Jesionka	4	0,4
15	Józefów	2	2,13
16	Kamionka	0	0
17	Łubno	0	0
18	Morgi	0	0
19	Nowa Wieś	0	0
20	Nowy Drzewicz	2	0,97
21	Nowe Kozłowice	3	0,64
22	Nowy Oryszew	1	0,53
23	Oryszew Osada	0	0
24	Podoryszew + Stara Wieś	0	0
25	Miedniewice	1	0,2
26	Popielarnia	1	1,33
27	Prościeniec	0	0
28	Różanów	1	0,77
29	Smolarnia	1	1,03
30	Sokule	0	0
31	Stare Kozłowice	1	0,19
32	Starowiskitki–Parcel	0	0
33	Starowiskitki	0	0
34	Stary Drzewicz	0	0
35	Tomaszew	0	0
36	Wiskitki	3	0,22
37	Wola Miedniewska	0	0
SUMA		24	
ŚREDNIA			0,00

LEGENDA:

Wartość wskaźnika niższa niż wartość średniej dla całej Gminy	
---	--

Najwięcej organizacji pozarządowych znajduje się na terenie sołectwa Jesionka – 4 organizacje. Na terenie Nowych Kozłowic oraz Wiskitek znajdują się po 3 organizacje. Należy zauważyć, że na terenie przeważającej części sołectw Gminy Wiskitki nie funkcjonują żadne organizacje pozarządowe.

Największy problem małej aktywności lokalnej społeczności przejawiający się niewielką liczbą działających organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców odnotowuje się na terenie większości sołectw Gminy Wiskitki: Antoniew, Babskie Budy, Cyganka, Czerwona Niwa-Parcel, Czerwona Niwa, Duninopol, Hipolitów, Janówek, Kamionka, Łubno, Morgi, Nowa Wieś, Oryszew Osada, Podoryszew, Prościeniec, Sokule, Starowiskitki-Parcel, Starowiskitki, Stary Drzewicz, Tomaszew oraz Wola Miedniewska.

Niewielka liczba działających organizacji pozarządowych na terenie Gminy Wiskitki wskazuje na niewielką aktywność lokalnej społeczności. Mieszkańcy nie są zaangażowani w sprawy lokalne ani nie udzielają się społecznie.

Frekwencja wyborcza

Uczestnictwo mieszkańców Gminy w życiu publicznym może przybierać różne formy. Podstawową formą aktywności obywatelskiej jest głosowanie w wyborach i referendach, zarówno na poziomie państwowym (np. wybory prezydenckie i parlamentarne), jak i lokalnym (np. wybory samorządowe).

Analizując dane przedstawione w poniższej tabeli można wywnioskować, iż frekwencja wyborcza osób uprawnionych do głosowania z terenu Gminy Wiskitki w wyborach parlamentarnych w 2015 roku na tle województwa i powiatu wypada niekorzystnie – frekwencja wyborcza jest znacznie niższa.

Tabela 19. Frekwencja wyborcza na terenie województwa, powiatu oraz Gminy Wiskitki w 2015 roku (źródło: PKW)

	2015
Województwo mazowieckie	58,71%
Powiat żyrardowski	50,99%
Gmina Wiskitki	45,76%

Poniższa tabela przedstawia frekwencję wyborczą w poszczególnych obwodach wyborczych na terenie Gminy Wiskitki. Największą frekwencją wykazali się mieszkańcy sołectwa Stare Kozłowice – 58,28%. Najmniejszą frekwencję odnotowano na terenie obwodu nr 7 w skład którego wchodzi następujące miejscowości: Cyganka, Duninopol + Podbuszyce, Janówek, Oryszew-Osada, Podoryszew + Stara Wieś.

Tabela 20. Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych w 2015 roku na terenie Gminy Wiskitki z podziałem na obwody wyborcze (źródło: PKW)

Nr obwodu	Sołectwa	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba wydanych kart	Frekwencja wyborcza
1	Stare Kozłowice	429	250	58,28%
2	Feliksów, Nowe Kozłowice	483	259	53,62%
3	Jesionka, Łubno	1005	459	45,67%
4	Antoniew, Franciszków, Prościeniec, Smolarnia	910	352	38,68%
5	Aleksandrów, Czerwona Niwa, Czerwona Niwa-Parcel, Guzów, Guzów-Osada, Nowy Oryszew, Różanów	1409	648	45,99%
6	Babskie Budy, Hipolitów, Kamionka, Miedniewice, Nowa Wieś, Popielarnia, Starowiskitki, Starowiskitki-Parcel, Wola Miedniewska	1175	501	42,64%

Nr obwodu	Sołectwa	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba wydanych kart	Frekwencja wyborcza
7	Cyganka, Duninopol, Janówek, Oryszew-Osada, Podbuszyce, Podoryszew, Stara Wieś.	476	176	36,97%
8	Działki, Józefów, Morgi, Nowy Drzewicz, Sokule, Stary Drzewicz, Tomaszew.	836	401	47,97%
9	Wiskitki	1136	550	48,42%
GMINA		7859	3596	45,76%

Tabela 21. Frekwencja wyborcza na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w wyborach parlamentarnych w 2015 roku (źródło: PKW)

L.p.	Sołectwo	Frekwencja wyborcza [%]	L.p.	Sołectwo	Frekwencja wyborcza [%]
1	Aleksandrów	45,99%	21	Nowe Kozłowice	53,62%
2	Antoniew	38,68%	22	Nowy Oryszew	45,99%
3	Babskie Budy	42,64%	23	Oryszew Osada	36,97%
4	Cyganka	36,97%	24	Podoryszew + Stara Wieś	36,97%
5	Czerwona Niwa-Parcel	45,99%	25	Miedniewice	42,64%
6	Czerwona Niwa	45,99%	26	Popielarnia	42,64%
7	Duninopol + Podbuszyce	36,97%	27	Prościeniec	38,68%
8	Działki	47,97%	28	Różanów	45,99%
9	Feliksów	53,62%	29	Smolarnia	38,68%
10	Francyszków	38,68%	30	Sokule	47,97%
11	Guzów	45,99%	31	Stare Kozłowice	58,28%
12	Hipolitów	42,64%	32	Starowiskitki-Parcel	42,64%
13	Janówek	36,97%	33	Starowiskitki	42,64%
14	Jesionka	45,67%	34	Stary Drzewicz	47,97%
15	Józefów	47,97%	35	Tomaszew	47,97%
16	Kamionka	42,64%	36	Wiskitki	48,42%
17	Łubno	45,67%	37	Wola Miedniewska	42,64%
18	Morgi	47,97%	GMINA		45,76%
19	Nowa Wieś	42,64%			
20	Nowy Drzewicz	47,97%			

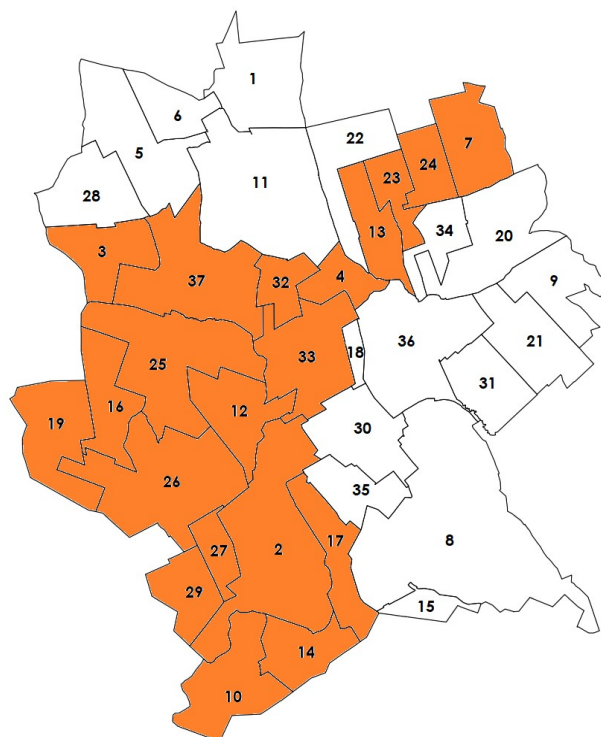
LEGENDA:

Wartość wskaźnika niższa niż wartość średniej dla całej Gminy	
---	--

FREKWENCJA WYBORCZA

	>45,76%
	<45,76%

* obszary problemowe
to te, których wartość
kształtuje się poniżej
średniej dla Gminy
Wiskitki

1. Aleksandrów,	14. Jesionka,	26. Popielarnia,
2. Antoniew,	15. Józefów,	27. Prościeniec,
3. Babskie Budy,	16. Kamionka,	28. Różanów,
4. Cyganka,	17. Łubno,	29. Smolarnia,
5. Czerwona Niwa-Parcel,	18. Morgi,	30. Sokule,
6. Czerwona Niwa,	19. Nowa Wieś,	31. Stare Kozłowice,
7. Duninopol + Podbuszyce,	20. Nowy Drzewicz,	32. Starowiskitki-Parcel,
8. Działki,	21. Nowe Kozłowice,	33. Starowiskitki,
9. Feliksów,	22. Nowy Oryszew,	34. Stary Drzewicz,
10. Franciszków,	23. Oryszew Osada,	35. Tomaszew,
11. Guzów,	24. Podoryszew + Stara Wieś,	36. Wiskitki,
12. Hipolitów,	25. Miedniewice,	37. Wola Miedniewska.
13. Janówek,		

Największą frekwencję wyborczą odnotowano na terenie obwodu wyborczego nr 1 - sołectwa Stare Kozłowice (58,28%). Najmniejszą aktywność mieszkańców odnotowuje się na terenie następujących miejscowości (frekwencja poniżej 45,76%): Antoniew, Babskie Budy, Cyganka, Duninopol, Franciszków, Hipolitów, Janówek, Jesionka, Kamionka, Łubno, Nowa Wieś, Oryszew Osada, Podoryszew, Miedniewice, Popielarnia, Prościeniec, Smolarnia, Starowiskitki-Parcel, Starowiskitki oraz Wola Miedniewska.

Niewielka aktywność społeczna mieszkańców może być spowodowana występowaniem na tym terenie innych problemów społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo czy niepełnosprawność. Takie osoby bardzo często czują się wykluczone z życia społecznego i dlatego rzadko kiedy w nim uczestniczą. Ponadto bardzo często obiekty publiczne nie są dostosowane do potrzeb osób z

niepełnosprawnościami (bariery techniczne) co również przyczynia się do ich zmniejszonej aktywności społecznej. Należy zauważyć, że niewielka aktywność w życiu publicznym może być również spowodowana brakiem poczucia przynależności do danej jednostki, co skutkuje brakiem zaangażowania w jej rozwój i przyszłość. Mała aktywność społeczna mieszkańców może być również związana z niedostateczną liczbą zajęć aktywizujących i integrujących mieszkańców z terenu Gminy jak i brakiem odpowiednio przystosowanego do tego celu miejsca. Na niską aktywność mieszkańców wpływa również niewielka liczba działających organizacji pozarządowych na terenie Gminy.

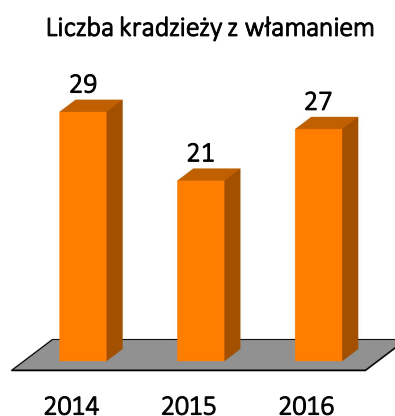
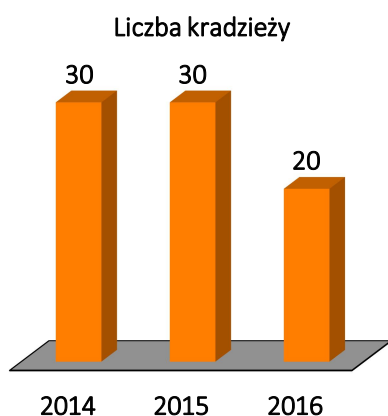
2.3.5 Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Gminy Wiskitki funkcjonuje Posterunek Policji w Wiskitkach, zlokalizowany we wsi Wiskitki przy ul. Kościuszki 1A. Na podstawie rocznych sprawozdań z działalności Posterunku Policji w Wiskitkach wraz z informacją o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego dokonano analizy poziomu bezpieczeństwa na terenie Gminy Wiskitki.

Analizie poddano 7 kategorii przestępstw objętych strategią Komendanta Wojewódzkiego Policji z/s w Radomiu (mających największy wpływ na poziom bezpieczeństwa):

- ❖ kradzież art. 278 kk;
- ❖ kradzież z włamaniem art. 279 kk;
- ❖ uszkodzenie mienia art. 288 kk;
- ❖ rozbój art. 280 kk;
- ❖ bójka art. 158 kk;
- ❖ pobicie art. 158 kk;
- ❖ uszkodzenie ciała art. 157 kk.

Obecnie można stwierdzić, że w 2016 r. największym problem był fakt popełniania przestępstw z dwóch pierwszych kategorii czyli kradzieży i kradzieży z włamaniem.

Rysunek 4. Zestawienie liczby popełnianych przestępstw z dwóch pierwszych kategorii – kradzieży i kradzieży z włamaniem – w latach 2014-2016 (źródło: Komisariat Policji w Wiskitkach)

Analizując powyższe dane można stwierdzić, iż w 2016 roku nastąpił spadek liczby kradzieży względem roku poprzedniego. W 2016 roku odnotowano 6 kradzieży z włamaniem więcej w porównaniu z rokiem 2015. Znaczna ilość tych zdarzeń wiązała się z kradzieżami i kradzieżami z włamaniem do budynków mieszkalnych i gospodarczych. Sprawcy tych przestępstw wielokrotnie wykorzystywali brak zabezpieczenia osobowego jak i technicznego tych miejsc.

Poniższa tabela przedstawia **procentowy udział** wszystkich popełnionych przestępstw w latach 2014-2016 **w każdym z sołectw** wraz z określeniem trendu zmian.

Tabela 22. Udział popełnionych przestępstw ogółem w poszczególnych sołectwach wchodzących w skład Gminy Wiskitki w latach 2015-2017 (źródło: Komisariat Policji w Wiskitkach)

L.p.	Sołectwo	2014	2015	2016	Trend zmian
1	Aleksandrów	4,5%	4,3%	4,2%	↓
2	Antoniew	3,0%	0,0%	0,0%	-
3	Babskie Budy	0,0%	0,0%	0,0%	-
4	Cyganka	0,0%	0,0%	0,0%	-
5	Czerwona Niwa-Parcel	0,0%	4,3%	4,2%	↓
6	Czerwona Niwa	0,0%	1,4%	0,0%	↓
7	Duninopol + Podbuszyce	1,5%	2,9%	0,0%	↓
8	Działki	3,0%	5,7%	0,0%	↓
9	Feliksów	1,5%	1,4%	0,0%	↓
10	Francyszków	3,0%	1,4%	0,0%	↓
11	Guzów	14,9%	20,0%	22,9%	↓
12	Hipolitów	0,0%	1,4%	0,0%	-
13	Janówek	0,0%	0,0%	0,0%	
14	Jesionka	6,0%	7,1%	10,4%	-
15	Józefów	1,5%	0,0%	2,1%	↑
16	Kamionka	3,0%	0,0%	2,1%	↑
17	Łubno	3,0%	5,7%	0,0%	↓
18	Morgi	0,0%	0,0%	2,1%	↑
19	Nowa Wieś	0,0%	1,4%	0,0%	↓
20	Nowy Drzewicz	6,0%	4,3%	0,0%	↓
21	Nowe Kozłowice	7,5%	2,9%	0,0%	↓
22	Nowy Oryszew	0,0%	1,4%	0,0%	↓
23	Oryszew Osada	3,0%	0,0%	0,0%	-
24	Podoryszew + Stara Wieś	0,0%	2,9%	0,0%	↓
25	Miedniewice	6,0%	4,3%	8,3%	↑
26	Popielarnia	0,0%	0,0%	0,0%	-
27	Prościeniec	1,5%	0,0%	2,1%	↑
28	Różanów	1,5%	0,0%	2,1%	↑
29	Smolarnia	3,0%	0,0%	0,0%	-
30	Sokule	0,0%	7,1%	0,0%	↓
31	Stare Kozłowice	0,0%	1,4%	0,0%	↓

L.p.	Sołectwo	2014	2015	2016	Trend zmian
32	Starowiskitki-Parcel	1,5%	1,4%	2,1%	-
33	Starowiskitki	1,5%	2,9%	6,3%	↑
34	Stary Drzewicz	0,0%	2,9%	0,0%	↓
35	Tomaszew	0,0%	0,0%	2,1%	↑
36	Wiskitki	19,4%	11,4%	27,1%	↑
37	Wola Miedniewska	4,5%	0,0%	2,1%	↑
SUMA		67	70	48	↓

Analizując dane zestawione w powyższej tabeli należy stwierdzić, iż liczba popełnionych przestępstw w 2016 roku spadła o 22 względem roku poprzedniego. Największą liczbę przestępstw odnotowano w sołectwach Wiskitki oraz Guzów.

Poniższa tabela przedstawia liczbę wykroczeń w 2016 roku w poszczególnych sołectwach Gminy Wiskitki. Liczbę tę odniesiono do liczby mieszkańców i na tej podstawie sporządzono wskaźnik określający stopień nasilenia tego zjawiska w poszczególnych częściach Gminy Wiskitki.

Tabela 23. Liczba wykroczeń odnotowana na terenie sołectw wchodzących w skład Gminy Wiskitki w 2016 roku (źródło: Posterunek Policji w Wiskitkach)

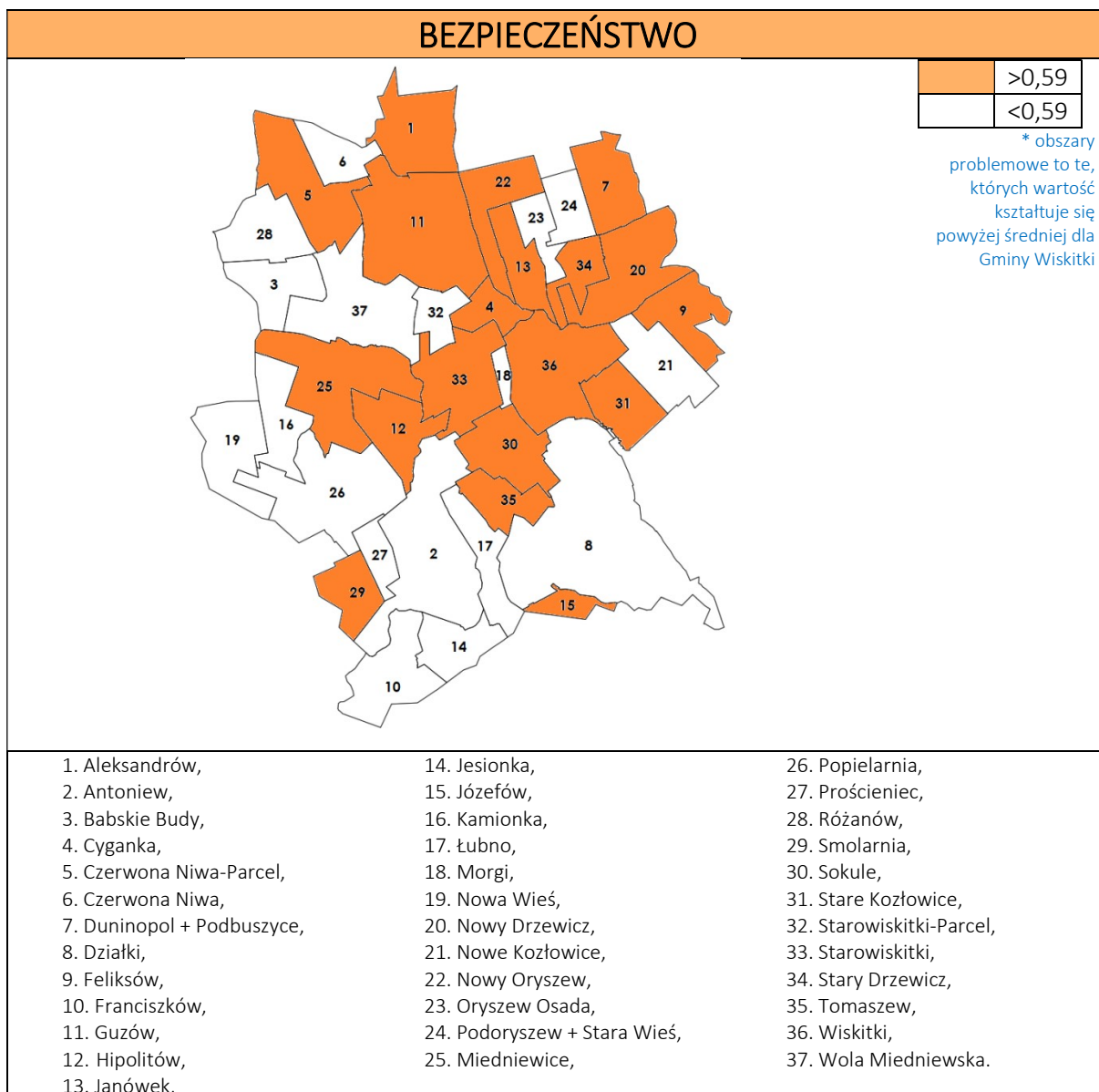
L.p.	Sołectwo	Wykroczenia na 100 mieszkańców
1	Aleksandrów	1,84
2	Antoniew	0
3	Babskie Budy	0
4	Cyganka	9,17
5	Czerwona Niwa-Parcel	0,60
6	Czerwona Niwa	0
7	Duninopol + Podbuszyce	2,86
8	Działki	0,48
9	Feliksów	0,81
10	Franciszków	0
11	Guzów	3,99
12	Hipolitów	0,94
13	Janówek	1,37
14	Jesionka	0,59
15	Józefów	2,13
16	Kamionka	0,55
17	Łubno	0
18	Morgi	0
19	Nowa Wieś	0
20	Nowy Drzewicz	1,46
21	Nowe Kozłowice	0
22	Nowy Oryszew	1,06
23	Oryszew Osada	0
24	Podoryszew + Stara Wieś	0
25	Miedniewice	0,98
26	Popielarnia	0
27	Prościeniec	0

L.p.	Sołectwo	Wykroczenia na 100 mieszkańców
28	Różanów	0
29	Smolarnia	1,03
30	Sokule	0,58
31	Stare Kozłowice	0,95
32	Starowiskitki-Parcel	0
33	Starowiskitki	1,38
34	Stary Drzewicz	1,41
35	Tomaszew	1,64
36	Wiskitki	2,22
37	Wola Miedniewska	0
SUMA		
ŚREDNIA		0,59

LEGENDA

Wartość wskaźnika wyższa niż wartość średniej dla całej Gminy	
---	--

Obszarami o podwyższonym wskaźniku liczby popełnionych wykroczeń względem średniej dla Gminy są sołectwa: Aleksandrów, Cyganka, Czerwona Niwa-Parcel, Duninopol, Feliksów, Guzów, Hipolitów, Janówek, Józefów, Nowy Drzewicz, Nowy Oryszew, Miedniewice, Smolarnia, Sokule, Stare Kozłowice, Starowiskitki, Stary Drzewicz, Tomaszew oraz Wiskitki.

2.3.6 Podsumowanie zjawisk społecznych

Wszystkie przeanalizowane dotychczas czynniki określające sferę społeczną w Gminie Wiskitki pozwoliły wybrać obszary o największej kumulacji niekorzystnych zjawisk. Do wyznaczenia obszarów zdegradowanych w sferze społecznej wybrano następujące wskaźniki:

- 1.1. Pomoc społeczna z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców
- 1.2. Pomoc społeczna z powodu choroby na 100 mieszkańców
- 1.3. Pomoc społeczna z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców
- 1.4. Bezrobocie powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców
- 1.5. Bezrobocie długotrwałe na 100 mieszkańców
- 1.6. Organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców
- 1.7. Frekwencja wyborcza [%]
- 1.8. Wykroczenia na 100 mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia wartości wskaźników sfery społecznej w Gminie Wiskitki z podziałem na sołectwa. Dla każdego wskaźnika została wyznaczona wartość referencyjna (średnia dla Gminy). W przypadku wskaźników od 1.1 -1.6 oraz 1.8., za obszar problemowy uznaje się tereny, na których wartość wskaźnika kształtuje się powyżej wartości referencyjnej. Natomiast w przypadku wskaźnika 1.7. za obszary problemowe uznaje się te, dla których wartość wyniosła mniej niż wartość referencyjna.

**Tabela 24. Wartość wskaźników charakteryzujących sferę społeczną na terenie Gminy Wiskitki z podziałem na sołectwa
(opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy)**

L.p.	Sołectwo	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8
1	Aleksandrów	0,00	0,37	0,00	0,00	2,57	0,37	45,99%	1,84
2	Antoniew	5,92	3,55	3,55	1,18	5,33	0	38,68%	0
3	Babskie Budy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	42,64%	0
4	Cyganka	0,00	0,92	0,00	0,00	0,00	0	36,97%	9,17
5	Czerwona Niwa-Parcel	1,20	1,80	1,80	1,80	3,59	0	45,99%	0,6
6	Czerwona Niwa	3,15	0,79	0,79	0,00	1,57	0	45,99%	0
7	Duninopol + Podbuszyce	1,43	1,43	1,43	0,00	0,00	0	36,97%	2,86
8	Działki	1,20	0,96	0,72	1,45	2,89	0,24	47,97%	0,48
9	Feliksów	1,61	0,81	2,42	0,81	1,61	0	53,62%	0,81
10	Franciszków	1,42	1,14	0,85	2,13	3,27	0,14	38,68%	0
11	Guzów	1,71	1,37	1,03	2,05	3,76	0,11	45,99%	3,99
12	Hipolitów	0,00	0,94	0,00	3,77	6,60	0	42,64%	0,94
13	Janówek	2,74	0,00	0,00	0,00	4,11	0	36,97%	1,37
14	Jesionka	1,98	0,99	0,59	0,99	1,78	0,4	45,67%	0,59
15	Józefów	3,19	3,19	1,06	1,06	2,13	2,13	47,97%	2,13
16	Kamionka	2,19	1,64	2,73	1,64	7,65	0	42,64%	0,55
17	Łubno	3,97	1,98	1,98	1,98	5,95	0	45,67%	0
18	Morgi	0,00	0,00	0,00	0,00	1,75	0	47,97%	0
19	Nowa Wieś	4,17	3,13	3,13	0,00	3,13	0	42,64%	0
20	Nowy Drzewicz	2,91	2,43	2,43	0,97	3,88	0,97	47,97%	1,46
21	Nowe Kozłowice	1,50	0,64	0,86	1,72	3,00	0,64	53,62%	0
22	Nowy Oryszew	0,53	1,06	0,53	0,00	2,13	0,53	45,99%	1,06
23	Oryszew Osada	2,80	2,10	0,70	9,09	8,39	0	36,97%	0
24	Podoryszew + Stara Wieś	0,00	0,00	0,00	0,00	1,23	0	36,97%	0
25	Miedniewice	1,77	0,98	1,38	1,38	3,54	0,2	42,64%	0,98
26	Popielarnia	1,33	2,67	2,67	4,00	6,67	1,33	42,64%	0
27	Prościeniec	4,35	2,48	1,86	3,73	8,70	0	38,68%	0
28	Różanów	0,77	1,54	0,00	0,00	4,62	0,77	45,99%	0

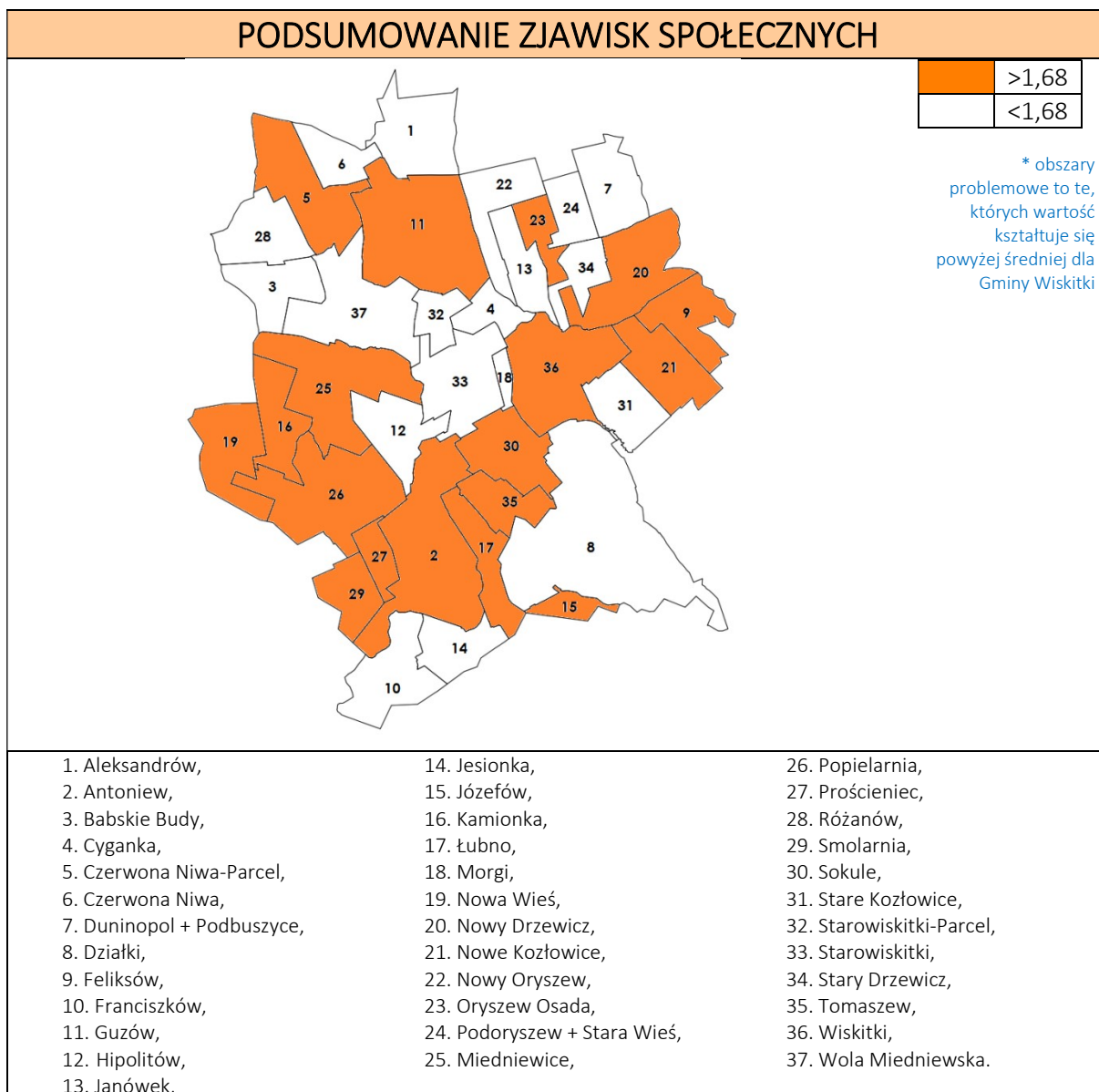
L.p.	Sołectwo	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8
29	Smolarnia	5,15	3,09	3,09	2,06	10,31	1,03	38,68%	1,03
30	Sokule	2,34	2,34	2,34	1,75	3,51	0	47,97%	0,58
31	Stare Kozłowice	0,00	0,19	0,38	1,15	1,91	0,19	58,28%	0,95
32	Starowiskitki–Parcel	0,00	0,00	0,00	0,00	2,22	0	42,64%	0
33	Starowiskitki	0,00	0,00	0,69	0,00	1,38	0	42,64%	1,38
34	Stary Drzewicz	0,00	0,00	0,00	0,00	2,82	0	47,97%	1,41
35	Tomaszew	3,28	4,92	4,92	3,28	4,92	0	47,97%	1,64
36	Wiskitki	2,36	1,85	2,14	2,44	5,24	0,22	48,42%	2,22
37	Wola Miedniewska	0,47	1,42	1,42	1,42	3,77	0	42,64%	0
	MEDIANA	1,50	1,14	0,86	1,15	3,27	0,00	45,67%	0,59

Powyższe wskaźniki przekształcono w stymulanty i destymulanty, co pozwoliło uzyskać wartości wskaźników syntetycznych w przedziale od 0 do 1. Obszary o największym nasileniu danego zjawiska przyjmują wartość 1, natomiast obszary o najniższym nasileniu – 0.

Tabela 25. Zestawienie wskaźników cząstkowych i wskaźnika syntetycznego (opracowanie własne)

L.p.	Sołectwo	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	Wskaźnik syntetyczny dla sfery społecznej
1	Aleksandrów	0,00	0,07	0,00	0,00	0,25	0,17	0,42	0,20	1,12
2	Antoniew	1,00	0,72	0,72	0,13	0,52	0,00	0,08	0,00	3,17
3	Babskie Budy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,27	0,00	0,27
4	Cyganka	0,00	0,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	1,19
5	Czerwona Niwa-Parcel	0,20	0,37	0,37	0,20	0,35	0,00	0,42	0,07	1,97
6	Czerwona Niwa	0,53	0,16	0,16	0,00	0,15	0,00	0,42	0,00	1,43
7	Duninopol + Podbuszyce	0,24	0,29	0,29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,31	1,13
8	Działki	0,20	0,20	0,15	0,16	0,28	0,11	0,52	0,05	1,67
9	Feliksów	0,27	0,16	0,49	0,09	0,16	0,00	0,78	0,09	2,04
10	Franciszków	0,24	0,23	0,17	0,23	0,32	0,07	0,08	0,00	1,34
11	Guzów	0,29	0,28	0,21	0,23	0,36	0,05	0,42	0,44	2,28
12	Hipolitów	0,00	0,19	0,00	0,42	0,64	0,00	0,27	0,10	1,62
13	Janówek	0,46	0,00	0,00	0,00	0,40	0,00	0,00	0,15	1,01
14	Jesionka	0,33	0,20	0,12	0,11	0,17	0,19	0,41	0,06	1,60
15	Józefów	0,54	0,65	0,22	0,12	0,21	1,00	0,52	0,23	3,48
16	Kamionka	0,37	0,33	0,56	0,18	0,74	0,00	0,27	0,06	2,51
17	Łubno	0,67	0,40	0,40	0,22	0,58	0,00	0,41	0,00	2,68
18	Morgi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,17	0,00	0,52	0,00	0,69
19	Nowa Wieś	0,70	0,64	0,64	0,00	0,30	0,00	0,27	0,00	2,54
20	Nowy Drzewicz	0,49	0,49	0,49	0,11	0,38	0,46	0,52	0,16	3,09
21	Nowe Kozłowice	0,25	0,13	0,17	0,19	0,29	0,30	0,78	0,00	2,12

L.p.	Sołectwo	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	Wskaźnik syntetyczny dla sfery społecznej
22	Nowy Oryszew	0,09	0,22	0,11	0,00	0,21	0,25	0,42	0,12	1,41
23	Oryszew Osada	0,47	0,43	0,14	1,00	0,81	0,00	0,00	0,00	2,86
24	Podoryszew + Stara Wieś	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00	0,00	0,00	0,12
25	Miedniewice	0,30	0,20	0,28	0,15	0,34	0,09	0,27	0,11	1,74
26	Popielarnia	0,23	0,54	0,54	0,44	0,65	0,62	0,27	0,00	3,29
27	Prościeniec	0,73	0,51	0,38	0,41	0,84	0,00	0,08	0,00	2,95
28	Różanów	0,13	0,31	0,00	0,00	0,45	0,36	0,42	0,00	1,68
29	Smolarnia	0,87	0,63	0,63	0,23	1,00	0,48	0,08	0,11	4,03
30	Sokule	0,40	0,48	0,48	0,19	0,34	0,00	0,52	0,06	2,46
31	Stare Kozłowice	0,00	0,04	0,08	0,13	0,19	0,09	1,00	0,10	1,62
32	Starowiskitki–Parcel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	0,00	0,27	0,00	0,48
33	Starowiskitki	0,00	0,00	0,14	0,00	0,13	0,00	0,27	0,15	0,69
34	Stary Drzewicz	0,00	0,00	0,00	0,00	0,27	0,00	0,52	0,15	0,94
35	Tomaszew	0,55	1,00	1,00	0,36	0,48	0,00	0,52	0,18	4,09
36	Wiskitki	0,40	0,38	0,44	0,27	0,51	0,10	0,54	0,24	2,87
37	Wola Miedniewska	0,08	0,29	0,29	0,16	0,37	0,00	0,27	0,00	1,44
MEDIANA										1,68

2.4 Diagnoza pozostałych zjawisk kryzysowych

2.4.1 Zjawiska gospodarcze - liczba podmiotów gospodarczych

Gmina Wiskitki ma charakter rolniczy stąd na jej terenie brak dużych zakładów przemysłowych. Szczególnie dobrze rozwinięty jest sektor usługowy związany z budownictwem, handlem, transportem i naprawami. Przeważająca część mieszkańców wsi utrzymuje się jednak z dochodów uzyskiwanych w rolnictwie.

Zamierzenia rozwojowe Gminy związane są przede wszystkim z rozbudową infrastruktury wokół niedawno powstałej autostrady A2 i jednym z węzłów komunikacyjnych, który znajduje się w Wiskitkach. Również przez teren Gminy przebiega nowa obwodnica miasta Żyrardów. Obie drogi są ze sobą połączone bezkolizyjnym węzłem we wsi Wiskitki. Fakt ten powinien zachęcić do inwestowania głównie w rozwój bazy hotelowej, gastronomię, stację obsługi pojazdów, stację paliw oraz inne usługi

związane z zlokalizowaniem infrastruktury drogowej. Czynniki te powinny jeszcze bardziej pobudzić wzrost zatrudnienia oraz wpłynąć na poprawę stopy życiowej mieszkańców.

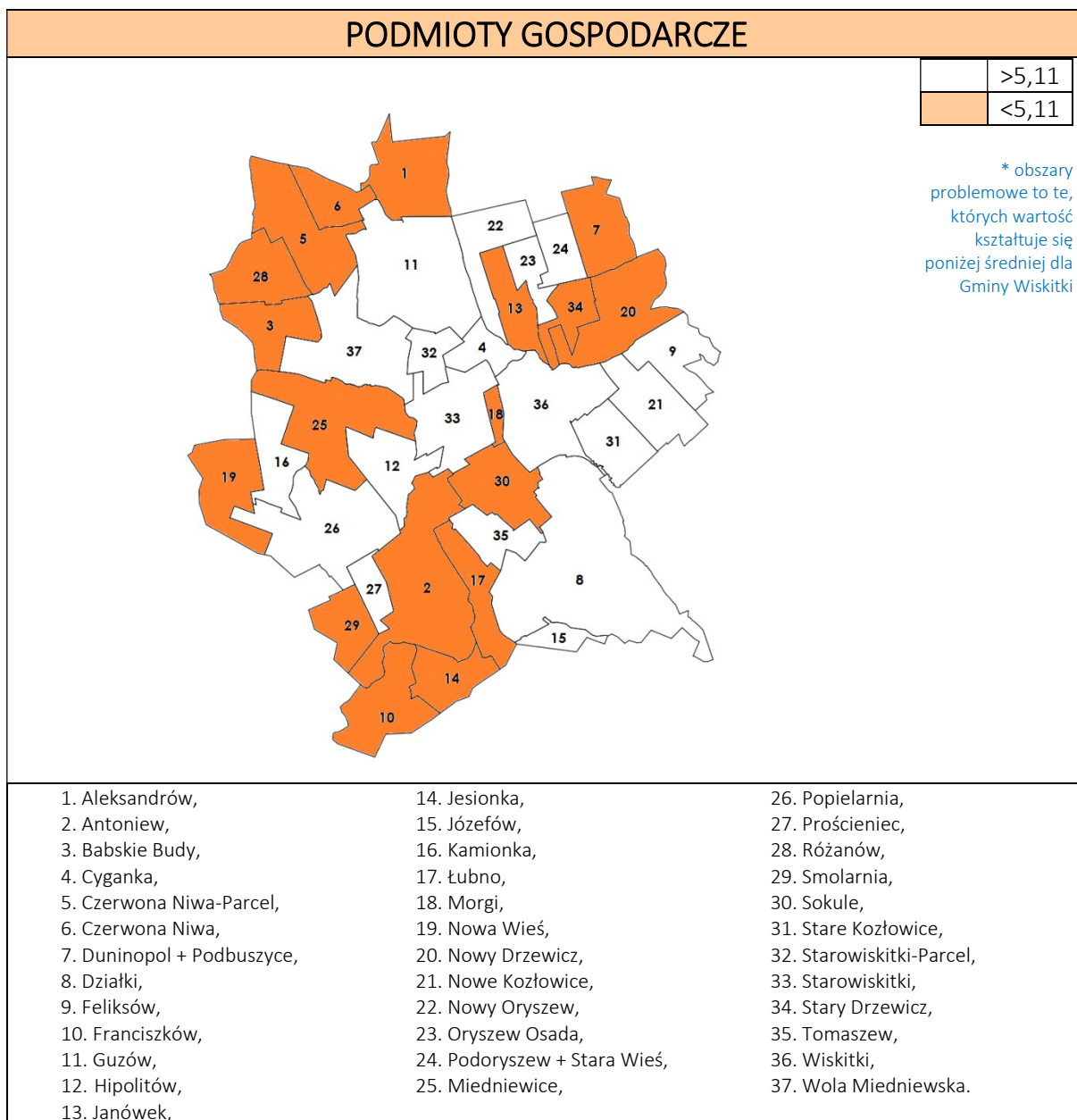
Obecnie na terenie Gminy działają m.in. następujące większe przedsiębiorstwa:

- Firma remontowo-produkcyjno-budowlana „KONTUR”, Wiskitki;
- „Anser” – zakłady chemiczne, Wiskitki Zagródź;
- „Cibest” – firma handlowa, Wiskitki Zagródź;
- „Danpol” – produkcja i sprzedaż artykułów chemicznych, Franciszków;
- „DAWTONA FROZEN Sp. z o. o.” w Guzowie;
- CHARTER – Firma Transportowa w Wiskitkach;
- „PPHU Dredar-Bis” – tartak Nowa Wieś;
- „Binpol” – skup metali kolorowych i produkcja rajstop, Wiskitki;
- „Box” – ciastkarnia, Nowe Kozłowice;
- Drukarnia „Bia-Graf”, Wiskitki ul. Kościuszki;
- „Zambers” – wykonawstwo wodno-kanalizacyjne, Nowe Kozłowice.

Tabela 26. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki (źródło: dane UG Wiskitki)

Lp.	Sołectwo	Liczba podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
1	Aleksandrów	10	3,68
2	Antoniew	7	4,14
3	Babskie Budy	0	0,00
4	Cyganka	8	7,34
5	Czerwona Niwa-Parcel	7	4,19
6	Czerwona Niwa	3	2,36
7	Duninopol + Podbuszyce	0	0,00
8	Działki	39	9,40
9	Feliksów	10	8,06
10	Franciszków	22	3,13
11	Guzów	43	17,99
12	Hipolitów	3	1,31
13	Janówek	0	2,83
14	Jesionka	51	0,00
15	Józefów	5	5,05
16	Kamionka	6	5,32
17	Łubno	1	3,28
18	Morgi	2	0,40
19	Nowa Wieś	4	3,51
20	Nowy Drzewicz	9	4,17
21	Nowe Kozłowice	35	4,37
22	Nowy Oryszew	8	7,51
23	Oryszew Osada	12	4,26
24	Podoryszew + Stara Wieś	2	8,39

Lp.	Sołectwo	Liczba podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
25	Miedniewice	37	2,47
26	Popielarnia	8	7,28
27	Prościeniec	3	10,67
28	Różanów	4	1,86
29	Smolarnia	4	3,08
30	Sokule	12	4,12
31	Stare Kozłowice	24	7,02
32	Starowiskitki–Parcel	5	4,58
33	Starowiskitki	6	11,11
34	Stary Drzewicz	7	4,14
35	Tomaszew	3	9,86
36	Wiskitki	100	4,92
37	Wola Miedniewska	10	7,39
SUMA		510	
ŚREDNIA			5,11

W celu zobrazowania sytuacji gospodarczej na terenie poszczególnych analizowanych jednostek wyznaczono wskaźnik określający liczbę podmiotów gospodarczych przypadającą na 100 mieszkańców. Następnie wyznaczono wartość średnią dla Gminy Wiskitki. Obszary, dla których wskaźnik był niższy niż wartość średnia uznane zostały za obszary problemowe.

Na terenie Gminy Wiskitki obszarem problemowym w zakresie przedsiębiorczości są następujące sołectwa, gdzie na 100 mieszkańców przypada najmniej podmiotów gospodarczych: Aleksandrów, Antoniew, Babskie Budy, Czerwona Niwa-Parcel, Czerwona Niwa, Duninopol, Franciszków, Hipolitów, Janówek, Kamionka, Łubno, Morgi, Nowa Wieś, Podoryszew, Prościeniec, Rózanów, Smolarnia oraz

Starowiskitki. Obszarem najbardziej rozwiniętym, na terenie którego zdiagnozowano najwięcej podmiotów gospodarczych jest sołectwo Guzów.

2.4.2 Zjawiska środowiskowe - selektywna zbiórka odpadów

Odpady komunalne z terenu Gminy Wiskitki odbierane są w postaci zmieszanej i selektywnej. Zgodnie z Regulaminem Utrzymania Czystości i Porządku na terenie Gminy Wiskitki prowadzona jest zbiórka selektywna, w ramach której wydzielane są następujące frakcje:

- ❖ odpady niesegregowane (zmieszane),
- ❖ papier i tektura, opakowania wielomateriałowe, drobny metal, tworzywa sztuczne,
- ❖ szkło (bezbarwne i kolorowe),
- ❖ odpady ulegające biodegradacji - odpady zielone takie jak: trawa, liście, resztki roślin i drobne gałęzie,
- ❖ przeterminowane leki, które są wydzielone przez właścicieli ze strumienia odpadów komunalnych i odbierane przez Wykonawcę ze specjalistycznych pojemników znajdujących się w aptekach na terenie gminy Wiskitki,
- ❖ zużyte baterie, które są wydzielone przez właścicieli ze strumienia odpadów komunalnych i odbierane przez Wykonawcę ze specjalistycznych pojemników zlokalizowanych w placówkach oświatowych i Urzędzie Gminy,
- ❖ zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny
- ❖ akumulatory,
- ❖ meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- ❖ odpady budowlano - remontowe i rozbiórkowe powstające w wyniku drobnych remontów domowych do 2m³ w skali roku kalendarzowego,
- ❖ chemikalia,
- ❖ zużyte opony od samochodów osobowych do 16 sztuk w skali roku kalendarzowego.

Wśród całej ilości odpadów komunalnych odebranych z obszaru gminy Wiskitki w 2016 roku największą część stanowią niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne 1562,91 – Mg, co stanowi ok. 73% wielkości wszystkich odpadów. W związku z tym jako czynnik delimitujący przy wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji pod uwagę wzięto liczbę deklaracji w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w odniesieniu do całkowitej liczby mieszkańców Gminy Wiskitki.

Jednym z istotnych aspektów w zakresie jakości środowiska przyrodniczego jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Zjawisko to przedstawiono za pomocą danych liczbowych nawiązujących do segregacji odpadów, bądź ich braku. Należy zaznaczyć, iż brak racjonalnej gospodarki odpadami na

teren Gminy wpłynie na nieosiągnięcie celów założonych w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2022 r.

Poniższa tabela przedstawia liczbę deklaracji selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w latach 2014-2016 z podziałem na sołectwa oraz z określeniem trendu zachodzących zmian.

Tabela 27. Liczba budynków objętych selektywną zbiórką odpadów - zgodnie z deklaracjami (źródło: UG w Wiskitkach)

L.p.	Sołectwo	2014	2015	2016	Trend zmian
1	Aleksandrów	66	66	66	-
2	Antoniew	55	59	63	↑
3	Babskie Budy	15	15	16	↑
4	Cyganka	24	25	26	↑
5	Czerwona Niwa-Parcel	51	51	52	↑
6	Czerwona Niwa	28	28	30	↑
7	Duninopol + Podbuszyce	22	22	23	↑
8	Działki	137	143	152	↑
9	Feliksów	30	32	30	↓
10	Franciszków	206	212	217	↑
11	Guzów	86	91	101	↑
12	Hipolitów	27	27	26	↓
13	Janówek	15	15	15	-
14	Jesionka	301	309	316	↑
15	Józefów	30	30	30	-
16	Kamionka	40	42	42	-
17	Łubno	87	88	92	↑
18	Morgi	15	15	16	↑
19	Nowa Wieś	31	31	31	-
20	Nowy Drzewicz	51	53	55	↑
21	Nowe Kozłowice	135	136	139	↑
22	Nowy Orszew	50	50	51	↑
23	Orszew Osada	42	41	41	-
24	Podoryszew + Stara Wieś	23	23	22	↓
25	Miedniewice	132	133	136	↑
26	Popielarnia	22	23	23	-
27	Prościeniec	36	42	47	↑
28	Różanów	32	32	32	-
29	Smolarnia	35	34	34	-
30	Sokule	44	46	49	↑
31	Stare Kozłowice	143	149	149	-
32	Starowiskitki-Parcel	12	12	12	-
33	Starowiskitki	37	38	41	↑
34	Stary Drzewicz	18	19	20	↑
35	Tomaszew	17	18	19	↑
36	Wiskitki	320	331	375	↑
37	Wola Miedniewska	57	55	54	↑

Tabela 28. Liczba deklaracji w sprawie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (opracowanie własne)

L.p.	Sołectwo	Liczba deklaracji w sprawie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	Liczba deklaracji na 100 mieszkańców
1	Aleksandrów	66	24,26
2	Antoniew	63	37,28
3	Babskie Budy	16	24,62
4	Cyganka	26	23,85
5	Czerwona Niwa-Parcel	52	31,14
6	Czerwona Niwa	30	23,62
7	Duninopol + Podbuszyce	23	32,86
8	Działki	152	36,63
9	Feliksów	30	24,19
10	Franciszków	217	30,82
11	Guzów	101	11,52
12	Hipolitów	26	24,53
13	Janówek	15	20,55
14	Jesionka	316	31,29
15	Józefów	30	31,91
16	Kamionka	42	22,95
17	Łubno	92	36,51
18	Morgi	16	28,07
19	Nowa Wieś	31	32,29
20	Nowy Drzewicz	55	26,70
21	Nowe Kozłowice	139	29,83
22	Nowy Oryszew	51	27,13
23	Oryszew Osada	41	28,67
24	Podoryszew + Stara Wieś	22	27,16
25	Miedniewice	136	26,77
26	Popielarnia	23	30,67
27	Prościeniec	47	29,19
28	Różanów	32	24,62
29	Smolarnia	34	35,05
30	Sokule	49	28,65
31	Stare Kozłowice	149	28,44
32	Starowiskitki-Parcel	12	26,67
33	Starowiskitki	41	28,28
34	Stary Drzewicz	20	28,17
35	Tomaszew	19	31,15
36	Wiskitki	375	27,70
37	Wola Miedniewska	54	25,47
SUMA		2643	
ŚREDNIA			28,09

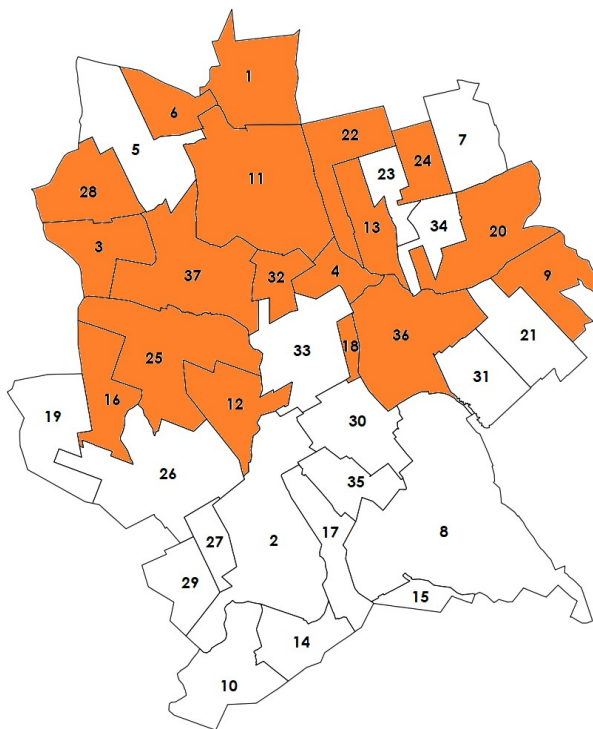
LEGENDA

Wartość wskaźnika niższa niż wartość średniej dla całej Gminy	
---	--

SELEKTYWNA ZBIÓRKA ODPADÓW

	<28,09
	>28,09

* obszary problemowe to te, których wartość kształtuje się poniżej średniej dla Gminy Wiskitki

1. Aleksandrów,	14. Jesionka,	26. Popielarnia,
2. Antoniew,	15. Józefów,	27. Prościeniec,
3. Babskie Budy,	16. Kamionka,	28. Różanów,
4. Cyganka,	17. Łubno,	29. Smolarnia,
5. Czerwona Niwa-Parcel,	18. Morgi,	30. Sokule,
6. Czerwona Niwa,	19. Nowa Wieś,	31. Stare Kozłowice,
7. Duninopol + Podbuszyce,	20. Nowy Drzewicz,	32. Starowiskitki-Parcel,
8. Działki,	21. Nowe Kozłowice,	33. Starowiskitki,
9. Feliksów,	22. Nowy Oryszew,	34. Stary Drzewicz,
10. Franciszków,	23. Oryszew Osada,	35. Tomaszew,
11. Guzów,	24. Podoryszew + Stara Wieś,	36. Wiskitki,
12. Hipolitów,	25. Miedniewice,	37. Wola Miedniewska.
13. Janówek,		

Obszarami, gdzie liczba deklaracji selektywnej zbiórki odpadów kształtuje się poniżej wartości średniej dla Gminy Wiskitki są sołectwa: Aleksandrów, Babskie Budy, Cyganka, Czerwona Niwa, Feliksów, Guzów, Hipolitów, Janówek, Kamionka, Morgi, Nowy Drzewicz, Nowy Oryszew, Podoryszew, Miedniewice, Różanów, Starowiskitki-Parcel, Wiskitki oraz Wola Miedniewska.

2.4.3 Zjawiska środowiskowe - niska emisja

Jednym z analizowanych czynników środowiskowych jest stan powietrza na terenie Gminy Wiskitki. Gmina posiada uchwalony Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Problem zanieczyszczeń powietrza pochodzący z tzw. niskiej emisji jest kwestią złożoną i nie ogranicza się wyłącznie do sfery środowiskowej. Obecność przestarzałych kotłów wynika z niedostosowania budynków do standardów

środowiskowych oraz braku niezbędnej infrastruktury technicznej. Ponadto, niska emisja wynika również z powodów ekonomicznych. Mieszkańcy Gminy Wiskitki dotknięci problemem ubóstwa bardzo często wybierają tańsze, gorsze jakościowo paliwa grzewcze. W takiej sytuacji może dochodzić do spalania w domowych paleniskach materiałów niedozwolonych (np. odpadów komunalnych, mebli i innych wyrobów). Na terenie Gminy obserwuje się duży odsetek mieszkańców dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą. Niewykluczone, iż przyczyną niektórych chorób może być zła jakość powietrza wynikająca z wysokiego stężenia pyłów PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu.

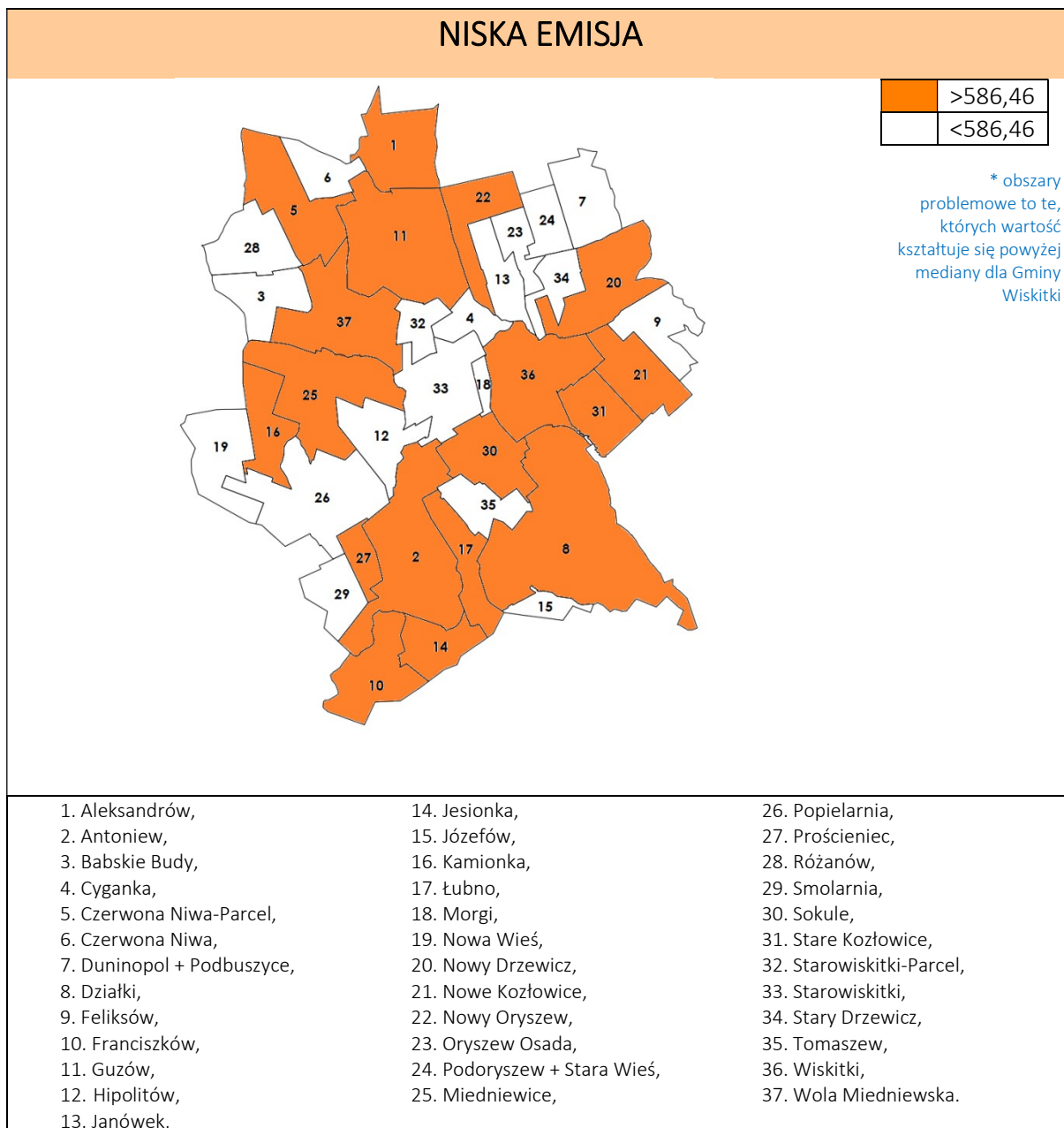
Obecnie jest wiele możliwości skorzystania z dopłat do wymiany źródeł ciepła. Niestety w przypadku rodzin dotkniętych skrajnym ubóstwem, bardzo często zapewnienie minimalnego wkładu własnego do wymiany instalacji grzewczej jest niemożliwe.

Poniższa tabela przedstawia natężenie emisji CO₂ na terenie poszczególnych sołectw wchodzących w skład Gminy Wiskitki.

Tabela 29. Emisja CO₂ z budynków mieszkalnych na terenie Gminy Wiskitki (opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wiskitki)

L.p.	Sołectwo	Emisja CO ₂ z budynków mieszkalnych
1	Aleksandrów	919,67
2	Antoniew	866,35
3	Babskie Budy	213,26
4	Cyganka	346,54
5	Czerwona Niwa-Parcel	693,08
6	Czerwona Niwa	399,86
7	Duninopol + Podbuszyce	319,88
8	Działki	2092,58
9	Feliksów	413,18
10	Franciszków	2932,28
11	Guzów	1364,18
12	Hipolitów	359,87
13	Janówek	199,93
14	Jesionka	4358,43
15	Józefów	399,86
16	Kamionka	613,11
17	Łubno	1239,55
18	Morgi	213,26
19	Nowa Wieś	426,51
20	Nowy Drzewicz	746,4
21	Nowe Kozłowice	1919,31
22	Nowy Oryszew	719,74
23	Oryszew Osada	586,46
24	Podoryszew + Stara Wieś	293,23
25	Miedniewice	1812,68
26	Popielarnia	333,21
27	Prościeniec	666,43
28	Różanów	426,51
29	Smolarnia	466,5
30	Sokule	706,41

L.p.	Sołectwo	Emisja CO ₂ z budynków mieszkalnych
31	Stare Kozłowice	2039,26
32	Starowiskitki-Parcel	159,94
33	Starowiskitki	559,8
34	Stary Drzewicz	293,23
35	Tomaszew	279,9
36	Wiskitki	5104,83
37	Wola Miedniewska	733,07
MEDIANA		586,46

Obszarami o największej kumulacji niskiej emisji są następujące sołectwa: Aleksandrów, Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Działki, Franciszków, Guzów, Jesionka, Kamionka, Łubno, Nowy Drzewicz,

Nowe Kozłowice, Nowy Oryszew, Miedniewice, Prościeniec, Sokule, Stare Kozłowice, Wiskitki oraz Wola Miedniewska.

2.4.4 Zjawiska techniczne - azbest

Wśród grupy zjawisk negatywnych wyodrębniono także sferę techniczną rozumianą przede wszystkim jako degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkalnym. Problemy występujące w omawianej strefie wiążą się także z brakiem rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Nagromadzenie azbestu najczęściej występuje na obszarach tzw. starego budownictwa. Materiał ten używany był masowo w budownictwie w latach 60 i 70. Azbest jest niebezpieczny zarówno dla środowiska, jak i dla człowieka, powodując różne choroby płuc oraz nowotwory. W związku z powyższym przeanalizowano istniejące zasoby budynków Gminy Wiskitki pod względem ich potencjalnego negatywnego wpływu na środowisko oraz zdrowie mieszkańców – wyroby azbestowe. Poniższa tabela przedstawia masę wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia na terenie województwa mazowieckiego, powiatu żyrardowskiego oraz Gminy Wiskitki.

Tabela 30. Zinwentaryzowane wyroby azbestowe na terenie województwa mazowieckiego, powiatu żyrardowskiego oraz Gminy Wiskitki – stan na 22.02.2018 (źródło: www.bazaazbestowa.pl)

	Wyroby azbestowe pozostałe do unieszkodliwienia		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Województwo mazowieckie	1 033 198 083	995 429 689	37 768 394
Powiat żyrardowski	14 026 773	13 879 051	147 722
Gmina Wiskitki	5 883 058	5 880 418	2 640

Tabela 31. Masa wyrobów azbestowych na terenie Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: UG w Wiskitkach)

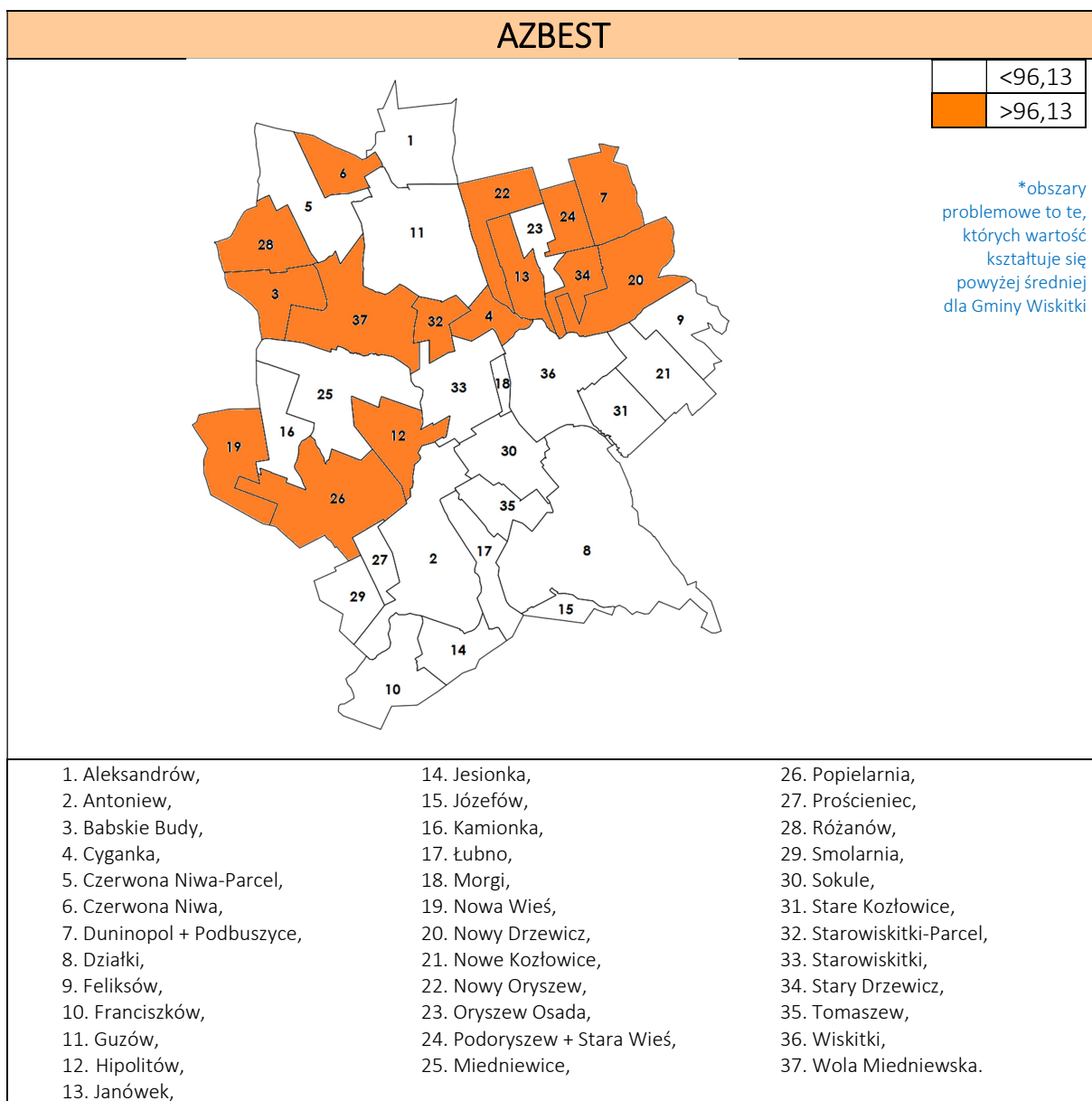
L.p.	Sołectwo	2014	2015	2016	Trend zmian
1	Aleksandrów	168,47	168,47	166,16	↓
2	Antoniew	98,51	98,51	98,51	-
3	Babskie Budy	100,86	100,86	98,86	↓
4	Cyganka	110,64	110,64	109,54	↓
5	Czerwona Niwa-Parcel	106,15	106,15	106,15	-
6	Czerwona Niwa	259,89	253,51	252,08	↓
7	Duninopol + Podbuszyce	193,15	191,67	183,97	↓
8	Działki	64,31	64,31	62,77	↓
9	Feliksów	67,09	67,09	67,09	-
10	Franciszków	272,11	269,95	269,95	-
11	Guzów	460,14	460,14	454,2	↓
12	Hipolitów	106,71	106,71	103,81	↓
13	Janówek	107,56	107,56	107,56	↓
14	Jesionka	144,79	141,16	138,74	↓
15	Józefów	63,39	63,39	63,39	-
16	Kamionka	154,9	154,9	152,92	↓
17	Łubno	137,99	137,99	137,35	↓
18	Morgi	41,09	41,09	39,55	↓
19	Nowa Wieś	128,93	128,93	128,93	-

L.p.	Sołectwo	2014	2015	2016	Trend zmian
20	Nowy Drzewicz	305,64	305,64	296,62	↓
21	Nowe Kozłowice	232,45	231,57	227,54	↓
22	Nowy Oryszew	207,53	207,53	205,22	↓
23	Oryszew Osada	106,11	106,11	102,74	↓
24	Podoryszew + Stara Wieś	149,73	149,73	144,89	↓
25	Miedniewice	402,86	399,6	395,2	↓
26	Popielarnia	65,43	65,43	65,43	-
27	Prościeniec	77,98	77,98	77,98	-
28	Różanów	155,64	154,1	154,1	-
29	Smolarnia	91,83	91,83	91,83	-
30	Sokule	155,51	153,53	147,76	↓
31	Stare Kozłowice	211,52	204,26	198,13	↓
32	Starowiskitki-Parcel	115,23	115,23	115,23	-
33	Starowiskitki	129,79	129,79	129,79	↓
34	Stary Drzewicz	101,25	101,25	99,2	↓
35	Tomaszew	47,17	47,17	47,17	-
36	Wiskitki	323,8	319,95	316,07	↓
37	Wola Miedniewska	305,54	305,54	303,12	↓

Tabela 32. Masa wyrobów azbestowych przypadająca na 100 mieszkańców danej jednostki analitycznej (opracowanie własne)

L.p.	Sołectwo	Masa wyrobów azbestowych na 100 mieszkańców
1	Aleksandrów	61,09
2	Antoniew	58,29
3	Babskie Budy	152,09
4	Cyganka	100,50
5	Czerwona Niwa-Parcel	63,56
6	Czerwona Niwa	198,49
7	Duninopol + Podbuszyce	262,81
8	Działki	15,13
9	Feliksów	54,10
10	Franciszków	38,35
11	Guzów	51,79
12	Hipolitów	97,93
13	Janówek	147,34
14	Jesionka	13,74
15	Józefów	67,44
16	Kamionka	83,56
17	Łubno	54,50
18	Morgi	69,39
19	Nowa Wieś	134,30
20	Nowy Drzewicz	143,99
21	Nowe Kozłowice	48,83
22	Nowy Oryszew	109,16
23	Oryszew Osada	71,85
24	Podoryszew + Stara Wieś	178,88
25	Miedniewice	77,80

L.p.	Sołectwo	Masa wyrobów azbestowych na 100 mieszkańców
26	Popielarnia	87,24
27	Prościeniec	48,43
28	Różanów	118,54
29	Smolarnia	94,67
30	Sokule	86,41
31	Stare Kozłowice	37,81
32	Starowiskitki-Parcel	256,07
33	Starowiskitki	89,51
34	Stary Drzewicz	139,72
35	Tomaszew	77,33
36	Wiskitki	23,34
37	Wola Miedniewska	142,98
ŚREDNIA		96,13

Obszarami o największej kumulacji wyrobów azbestowych są sołectwa: Babskie Budy, Cyganka, Czerwona Niwa, Duninopol, Hipolitów, Janówek, Nowa Wieś, Nowy Drzewicz, Nowy Oryszew, Podoryszew, Popielarnia, Różanów, Starowiskitki-Parcel, Stary Drzewicz oraz Wola Miedniewska.

2.4.5 Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Obszar Gminy wykazuje cechy obszaru rolniczego o charakterze podmiejskim, ogólnorołniczym. Ponadto funkcją inicjującą rozwój Gminy jest przemysł rolno-spożywczy. Jednostkami osadniczymi o rozwiniętej funkcji przemysłowej są Guzów i Wiskitki.

W południowej części Gminy skoncentrowane są obszary leśne, które wchodziły w skład Bolimowskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny. Część południowo-wschodnia kompleksów leśnych stanowi otulinę dla m. Żyrardowa i pełni rolę zieleni wysokiej.

Najwyższym stopniem zagęszczenia sieci osadniczej charakteryzuje się obszar położony przy głównych trasach komunikacyjnych. W pozostałych rejonach dominuje luźna zabudowa. Stolica Gminy – Wiskitki – jest położona w centrum jej obszaru. Wiskitki są również miejscem kondensacji infrastruktury i zabudowy. Można stwierdzić, iż w policentrycznym charakterze sieci osadniczej występuje dominacja ośrodka centralnego w Gminie.

Jak już wspomniano, przez teren Gminy przebiega autostrada A2, droga krajowa nr 50 (połączone bezkolizyjnym węzłem) i wojewódzka nr 719 relacji Warszawa-Skierniewice. Uzupełnieniem sieci drogowej są oczywiście drogi powiatowe i gminne. W południowej części Gminy przebiega magistralna linia kolejowa nr 1 relacji Warszawa-Katowice.

Gminę Wiskitki można podzielić na trzy strefy:

- ❖ I strefa obejmuje część północną, gdzie występują dobre gleby dla rozwoju rolnictwa,
- ❖ II strefa – część środkowa ciągnie się wzdłuż autostrady A2 – gdzie rozwój Gminy powinien pójść w kierunku wzrostu aktywności gospodarczej,
- ❖ III strefa – część południowa znajdująca się w granicach Bolimowskiego Parku Krajobrazowego, charakteryzująca się dużymi kompleksami leśnymi – na tym terenie następuje rozwój zabudowy mieszkaniowej, turystycznej i rekreacyjnej.

Gmina Wiskitki prężnie działa w obszarze opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego, czego wyrazem jest przyjęte Uchwałą Nr 44/XXXIV/14 Rady Gminy Wiskitki z dnia 11 sierpnia 2014 r. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiskitki oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (w tym plany sporządzone i będące w trakcie sporządzania).

Dużym problemem na terenie Gminy Wiskitki jest niedostateczna ilość oraz stan terenów i przestrzeni do wypoczynku i rekreacji oraz niedostateczna jakość lub dostępność oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Gmina posiada duży potencjał rozwojowy w zakresie dziedzictwa kulturowego.

Zabudowa wsi Wiskitki skupia się w centrum i ma charakter małomiasteczkowy. Poza tym wolnostojące domy - w większości typu rolniczego - zgrupowane są przy ulicach związanych ze szlakiem historycznym. Oprócz obszaru z zabudową mieszkalną, przy drodze do Guzowa, ok. 800 m na zachód od rynku, zlokalizowane są cmentarz katolicki z kaplicą grobową Łubieńskich oraz nieco na południe przy ul. Spółdzielczej, cmentarz żydowski.

W Wiskitkach utworzono strefy ochrony konserwatorskiej:

- ❖ B – strefa ochrony zachowania elementów zabytkowych,
- ❖ E – strefa ekspozycji zabytkowego zespołu,
- ❖ OW – strefa obserwacji archeologicznej.

Strefa B obejmuje zespół rynku i zespół kościoła z najbliższym otoczeniem, gdzie należy utrzymać zabytkowe budynki, historyczne rozplanowanie, linie zabudowy, skalę brył budynków, charakter i sposób ich ustawienia z możliwością uzupełnienia, a także wymiary zabudowy, modernizacji i dostosowania funkcji. Wskazane jest podkreślenie dominanty, jaką w zabudowie rynku i wsi jest kościół.

W skład strefy E wchodzi otoczenie zespołu rynku i kościoła. Od zachodu granica przebiega ul. Ogrodową, natomiast od wschodu obejmuje grunty parafialne.

Natomiast strefa OW obejmuje teren strefy B i częściowo E. Określa teren o domniemanej zawartości ważnych relikwów archeologicznych osadnictwa wczesnośredniowiecznego na podstawie przeprowadzonych sondaży archeologicznych i historycznych przekazów.

Ciekawym zabytkiem znajdującym się na terenie Gminy jest poreformacki zespół klasztorny w Miedniewicach. Dzięki staraniom Mikołaja Wiktoryna Grudzińskiego, właściciela Miedniewic, a także późniejszego starosty guzowskiego, golubskiego i grzybkowskiego, w 1681 r. zostali sprowadzeni do Miedniewic reformaci celem pełnienia stałego dozoru nad cudownym obrazem. W 1662 r. z fundacji starosty rozpoczęto budowę klasztoru, którą ukończono dzięki wdowie po fundatorze – Lukrecji Katarzynie z książąt Radziwiłłów – w 1705 r. Budowa kościoła w Miedniewicach trwała od 1737 r. do 1748 r. Środki finansowe pochodziły z licznych darów przedstawicieli ówczesnej magnaterii świeckiej i duchowej, szlachty, mieszczaństwa oraz bogatych chłopów. Kościół został wybudowany wg projektu Józefa II Fontany, z którym współpracował Tomasz Bellotti.

Kościół powstał na planie wydłużonego prostokąta z węższym prezbiterium, zbliżonym do kwadratu. Do prezbiterium przylega dwukondygnacyjna absyda. Wyposażenie kościoła jest barokowe. Przed kościołem znajduje się czworoboczny dziedziniec otoczony od południa i północy krużgankami, od zachodu murem ceglany z bramą pośrodku. Zewnętrzne ściany krużganków rozczłonkowano lizenami, wewnętrzne wnękami zamkniętymi łukiem odcinkowym. Brama ujęta po obu stronach pilastrami tokańskimi, zwieńczona jest półkolistym profilowanym szczytem, po którego bokach nad głowicami pilastrów umieszczono kamienne wazony. Na dziedzińcu znajduje się kolumna jońska z 1796 r. z umieszczoną na jej szczycie figurą N.P.M. Niepokalanego Poczęcia z XVIII w. Klasztor zamknięty jest czterema skrzydłami na planie zbliżonym do kwadratu z wirydarzem w środku. Elewacje zdobi jedynie gzyms podokapowy. Naroża północno-wschodnie i południowo-zachodnie są oskarpowane.

W Guzowie, wsi położonej na północ od Wiskitek, możemy zobaczyć pałac Sobańskich z II połowy XIX w. z kordegardą i bramą pałacową, park krajobrazowy z końca XIX w., kościół parafialny św. Feliksa – dawna kaplica pałacowa z II połowy XIX w. oraz założona w 1829 r. osada fabryczna; zespół czworaków z połowy XIX w. i wille przyfabryczne z 1920 r.

Powstały za czasów Andrzeja Ogińskiego (XVIII-XIX w.) późnobarokowy dwór został gruntownie przebudowany przez Feliksa Sobańskiego. Feliks Sobański zlecił jego przebudowę architektowi Władysławowi Hirschelowi (uczeń Henryka Marconiego), który nadał mu charakter zamku francuskiego. Otaczający go park krajobrazowy powstał wg. Projektu W. Kronenberga (uczeń In. Org. Siessmayera we Frankfurcie nad Menem). Decyzją Głównego Konserwatora Zabytków z dnia 23 marca 1962 r. do rejestru zabytków wpisano założenie pałacowo-parkowe wraz z kaplicą. W 2006 r. decyzją Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie wpisano do rejestru zabytków układ ruralistyczny powstały w latach 20-tych XX w. położonego w Guzowie. Założenie guzowskie kształtuje się do XVI w., posiada do dziś obecnie niemal wszystkie (za wyjątkiem zabudowy produkcyjnej, tak historycznej jak i powstałej po 45 r.) elementy samodzielnego założenia ziemskiego w czytelnym podziale funkcjonalny, wpisanym w historyczne trakty i podporządkowanym głównej osi założenia, biegnącej w układzie północ-południe, tj. rezydencji właściciela wraz z parkiem i małą architekturą, folwark z zabytkową zabudową mieszkalną i gospodarczą oraz zespół zabudowy mieszkalnej pracowników cukrowni. Zabytkowa zabudowa mieszkalna powstała w XX w. i stanowi modernistyczne wille przeznaczone dla administracji cukrowni (ul. Łubieńskich 11 - willa dyrektora, nr 13, 15, 17 - dom bliźniaczy), oficyna oraz domy robotników wznoszone od 1880 r. do lat 20-tych XX w. (ul. Łubieńskich 1, 7, 9, ul. Ogińskiego 4, 6, 8, 11, 12, 14) dwa budynki gospodarcze i dwa domy mieszkalne pracowników folwarku usytuowane w północnej części dziedzińca folwarcznego. Historyczną zabudowę uzupełnia budynek szkoły powstały w 1912 r. (ul. Łubieńskich 12).

Na uwagę zasługuje również dwór w Sokulu, który jest w dobrym stanie, pozostający w rękach prywatnych. Założenie z uwagi na otaczający starodrzew stanowi dominantę w krajobrazie i cenny element krajobrazu kulturowego.

Tabela 33. Wykaz obiektów dziedzictwa kulturowego w Gminie Wiskitki wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji konserwatora (źródło: Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki na lata 2017-2023)

ADRES	OBIEKT
MIEDNIEWICE	
Miedniewice 90	zespół klasztorny poreformacki, w skład którego wchodzi: kościół poreformacki pw. Nawiedzenia NMP i św. Józefa, klasztor, krużganki, ogrodzenie z bramą arkadową, 1692–1748 r. <i>dec. nr 348/62 z 02.02.1962 r., (dz. o nr ew. 513)</i>
	cmentarz przykościelny <i>dec. nr 983 z 17.11.1994 r., (dz. o nr ew. 513)</i>
	cmentarz parafialny pw. Nawiedzenia NMP, przed 1927 r.
	dworek, obecnie dom mieszkalny, lata dwudzieste XX w. <i>dz. o nr ew. 516</i>
	kapliczka przydrożna, 1868 r. <i>dz. o nr ew. 346</i>
	kopce mogilne z I wojny światowej
WISKITKI	
pl. Wolności 33	zespół kościelny pw. Wszystkich Świętych, XVI–XIX w. <i>dec. nr 998A z 25.11.1996 r., (dz. o nr ew. 372)</i>
ul. Spółdzielcza	cmentarz żydowski, XIX w. <i>dec. nr 878 z 07.04.1992 r. (dz. o nr ew. 653)</i>
	obszar ochrony zabytkowych wartości przestrzennych (zespół dawnego rynku i kościoła), historycznych (rozplanowanie miasta), ekspozycji obiektów zabytkowych oraz obserwacji archeologicznej w formie ścisłej ochrony konserwatorskiej oznaczonej na rysunku planu symbolem <i>nr rej. 788, wpis z dnia 5.04.1988 r.</i>
	cmentarz rzymskokatolicki, I połowa XIX w. <i>dec. nr 860 z 16.02.1992 r., (dz. o nr ew. 21)</i>
	cmentarz żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej <i>dec. nr 922 z 12.12.1992 r., (dz. o nr ew. 569)</i>
	układ ruralistyczny <i>dec. nr 788 z 23.11.1996 r.</i>
ul. Cegielnia	dom nr 3, mur., lata dwudzieste XX w., <i>(dz. o nr ew. 396)</i> dom nr 4, mur., lata dwudzieste XX w., <i>(dz. o nr ew. 770)</i>
ul. Guzowska	dom nr 14, mur., ok. 1920 r., <i>(dz. o nr ew. 216)</i>
ul. Kościuszki	dom nr 2, drewn., koniec XIX w., <i>(dz. o nr ew. 436)</i> kapliczka, mur., I połowa XIX w., <i>(dz. o nr ew. 742)</i>
ul. Ogrodowa	dom nr 21, mur., 1903 r., <i>(dz. o nr ew. 420)</i>
ul. Pańska	dom nr 14, mur., ok. 1920 r., <i>(dz. o nr ew. 357/1)</i>
ul. Strażacka	dom nr 14, mur., ok. 1920r., <i>(dz. o nr ew. 287)</i>
Pl. Wolności	dom nr 2, drewn., koniec XIX w., <i>(dz. o nr ew. 400)</i> dom nr 7, mur., początek XX w., <i>(dz. o nr ew. 388)</i> dom nr 35, mur., 1881 r., <i>(dz. o nr ew. 375)</i> szkoła, mur., połowa XIX w., <i>(dz. o nr ew. 374)</i> koszary wojskowe, pl. Wolności nr 9, mur., ok. 1900 r. <i>(dz. o nr ew. 387)</i>
ul. Żyrardowska 26	zespół młyna motorowego (dom, młyn), mur., 1912 r. <i>(dz. o nr ew. 365)</i> kapliczka przy drodze do Błonia, mur., koniec XVIII w. <i>(dz. o nr ew. 118/1)</i>
	kaplica grobowa Feliksa, połowa XIX w.

	kościelnica, 1854 r.
GUZÓW	
	park z zespołu pałacowo-parkowego, II połowa XIX w. <i>dec. nr 455/62/42 z 23.03.1962 r.</i>
	pałac z zespołu pałacowo-parkowego, 1831–1889 r. <i>dec. nr 455/62/42 z 23.03.1962 r.</i>
	kaplica pałacowa, III ćwierć XIX w., Wł. Hirschel
	cmentarz z I wojny światowej, 1915 r. <i>W gr. działki nr 6/7 o pow. 0,19ha, dec. nr 947 z 22.11.1993 r.</i>
	cmentarz z I wojny światowej (kopiec), 1915 r. <i>w gr. działki nr 6/10 o pow. 0,045ha, dec. nr 946 z 23.11.1993 r.</i>
	otoczenie zespołu pałacowo-parkowego <i>dec. nr 742 z 12.05.2006 r., dz. o nr ew. 20, 15/115, 15/118, 17, 2, 19/1, 19/2</i>
ul. Łubieńskich 15	willa, ok. 1920 r. (z zespołu cukrowni)
	wyspa z grotą z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią, IV ćwierć XVIII w.
	układ ruralistyczny dec.1395/2016 z dnia 14.10.2015r
	szkoła z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IV ćwierć XVIII w.
	mur ogrodzeniowy z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią, IV ćwierć XVIII w.
	dom ogrodnika z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią, IV ćwierć XVIII w.
	dom ogrodnika z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią, IV ćwierć XVIII w.
	cmentarz wojenny żołnierzy rosyjskich, 1915 r.
	zespół pałacowo-parkowo-folwarczny z cukrownią, IV ćwierć XVIII w., lata dziewięćdziesiąte XIX w., ok. 1827–1830 r.
ul. Fabryczna	czworak z zespołu cukrowni, początek XIX w.
ul. Łubieńskich 9	willa dyrektora cukrowni (z zespołu cukrowni), ok. 1920 r.
ul. Łubieńskich 13	willa (z zespołu cukrowni), ok. 1920 r.
ul. Łubieńskich 17	willa(z zespołu cukrowni), ok. 1920 r.
ul. Fabryczna, Ogińskiego	zabudowania gospodarcze z zespołu pałacowo-parkowego
	kordegarda z bramą, III ćwierć XIX w., Wł. Hirschel,
	zespół cukrowni (pozostałości)
	mostek z balustradą z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią, IV ćwierć XVIII w.
BABSKIE BUDY	
Babskie Budy 20	zagroda nr 20, mur., ok. 1910 r.
CZERWONA NIWA	
Czerwona Niwa 20	dom nr 20, drewn., lata dwudzieste XX w.
Czerwona Niwa 21	zagroda nr 21, mur., 1911 r.
Czerwona Niwa	zespół dworski (pozostałości), mur., 1922 r.
Czerwona Niwa	cmentarz wojenny, 1915 r.
DUNINPOL TOWARZYSTWO	
Duninpol 22	dom nr 22, mur., ok.1900 r.
Duninpol 23	zagroda nr 23, mur., koniec XIX w.
FELIKSÓW	
Feliksów 26	dom nr 26, drewn., 1920 r.
Feliksów 24	dom nr 24, drewn., początek XX w.
Feliksów 23	dom nr 23, drewn., ok. 1900 r.
Feliksów 19	dom nr 19, drewn., początek XX w.

Feliksów 6	dom nr 6, drewn., ok. 1930 r.
Feliksów	cmentarz rzymskokatolicki (d. ewangelicki), połowa XIX w.
FRANCISZKÓW	
Franciszków	cmentarz wojenny żołnierzy rosyjskich, 1915 r.
Franciszków	cmentarz ewangelicki, połowa XIX w.
HIPOLITÓW	
Hipolitów 18	dom nr 18, 1920 r.
JANÓWEK	
Janówek 1	dom nr 1, koniec XIX w.
NOWA WIEŚ	
Nowa Wieś 44	dom nr 44, drewn., 1920 r.
NOWE KOZŁOWICE	
Nowe Kozłowice 28	dom nr 28, mur., ok. 1920 r.
NOWY DRZEWICZ	
Nowy Drzewicz 64	dom i stodoła w zagrodzie nr 64, koniec XIX w.
Nowy Drzewicz 65	dom nr 65, drewn., koniec XIX w.
Nowy Drzewicz 35	dom nr 35, drewn., ok. 1930 r.
NOWY ORYSZEW	
Nowy Orzyszew 42	dom nr 42, mur., 1901 r.
Nowy Orzyszew 48	dom nr 48, drewn., 1923 r.
Nowy Orzyszew 59	dom nr 59, mur., IV ćwierć XIX w.
ORYSZEW OSADA	
Orzyszew Osada 4	dom nr 4, mur., koniec XIX w.
Orzyszew Osada 5	dom nr 5, mur., koniec XIX w.
	pozostałości zespół klasztorne, ob. ośrodek wychowawczy
Orzyszew Osada 9	zagroda młynarska nr 9, lata dwudzieste XX w.
	pozostałości zespołu dworskiego osady tkackiej
PODORYSZEW	
Podoryszew 59	dom nr 59, mur., ok. 1920 r.
Podoryszew 12	zagroda nr 12, ok. 1918 r.
POPIELARNIA	
Popielarnia 21	dom i stodoła w zagrodzie nr 21, ok. 1920 r.
Popielarnia 17	dom nr 17, drewn., koniec XIX w.
Popielarnia 19	dom nr 19, drewn., koniec XIX w.
Popielarnia 23	dom nr 23, drewn., ok. 1917 r.
SMOLARNIA	
Smolarnia 38	dom nr 38, drewn., ok. 1930 r.
Smolarnia 24	dom nr 24, drewn., ok. 1920 r.
Smolarnia 19	dom nr 19, drewn., ok. 1920 r.
SOKULE	
	dwór, drewn., XVIII w. nr rej. 1163 z 22.05.1975 r.
	oficyna dworska, XVIII/XIX w.
Sokule 14	dom nr 14, drewn., ok. 1920 r.
Sokule 16	dom nr 16, drewn., koniec XIX w.

Sokule 15	dom nr 15, mur., lata dwudzieste XX w.
	kapliczka, mur., 1836 r.
	park dworski nr rej. 560 z 2006:1981
STARE KOZŁOWICE	
Stare Kozłowice 2	dom nr 2, mur., ok. 1900 r.
Stare Kozłowice 19	dom nr 19, mur., początek XX w.
Stare Kozłowice 26	dom nr 26, mur., koniec XIX w.
Stare Kozłowice 72	dom nr 72, mur., lata dwudzieste XX w.
STARY DRZEWICZ	
Stary Drzewicz 57	dom i stodoła w zagrodzie nr 57, koniec XIX w.
	park dworski, lata trzydzieste XX w. nr rej. 724 z 01.06.1984 r.
	pałac, mur., I połowa XIX w.
Stary Drzewicz 14	dom nr 14, drewn., początek XX w.
Stary Drzewicz 17	dom nr 17, drewn., III ćwierć XIX w.
STAROWISKITKI (STARE WISKITKI)	
Starowiskitki 26	zagroda nr 26, ok. 1920 r.
Starowiskitki 23	dom nr 23, drewn., ok. 1935 r.
	kapliczka i krzyż przydrożny, II połowa XX w.
TOMASZEW	
Tomaszew 28	dom nr 28, drewn., lata trzydzieste XX w.
Tomaszew 27	dom nr 27, drewn., lata dwudzieste XX w.
Tomaszew 1	dom nr 1, drewn., ok. 1920 r.
Tomaszew 2	dom i obora w zagrodzie nr 2, koniec XIX w.

Dziedzictwo jest zasobem nieodnawialnym, dlatego wymaga zintensyfikowanej ochrony i świadomego gospodarowania. Dziedzictwo może dawać miejsca pracy, pomagać wychodzić z ubóstwa i bezrobocia, dzięki niemu można realizować swoje pasje i twórczo spędzać czas, wreszcie może być ono sposobem inwestowania i magnesem dla prywatnych przedsiębiorców, ale też dźwignią rozwoju turystyki, przemysłów kreatywnych i ruchów slow life. Na poziomie lokalnym dziedzictwo kulturowe sprzyja utrzymywaniu spójności lokalnej społeczności, integrując mieszkańców.

Jednym z największych problemów związanych z dziedzictwem kulturowym jest ich zły stan techniczny. Wiąże się to z dużymi nakładami inwestycyjnymi, które należy ponieść, a także wymagają uzgodnień z konserwatorem zabytków. Właśnie na terenie Gminy Wiskitki obiekty zabytkowe charakteryzują się złym stanem technicznym. Przykładowo Pałac Sobańskich w momencie odkupienia przez rodzinę Sobańskich (1996 r.) znajdował się w bardzo złym, wręcz katastrofalnym stanie. Piwnice były zalane przez wody gruntowe i opadowe, ściany zawilgocone i zagrzybione, niektóre stropy zarwane, w pokryciu dachowym było wiele ubytków. Od tego czasu przeprowadzono szereg prac

konserwatorskich, na które udało się uzyskać częściowe wsparcie finansowe. Mimo dużego nakładu finansowego i pracy obiekt wymaga dalszej modernizacji. Docelowo obiekt ma pełnić funkcję hotelowo-konferencyjną. Planuje się przekształcenie części pałacu lub jednego z domów w swego rodzaju miejsce pamięci. Ponadto, odtworzone zostanie założenie parkowe dostępne dla wszystkich mieszkańców Guzowa.

W Guzowie zachował się nieco zniekształcony, ale w zasadzie istniejący układ ruralistyczny, który został wpisany do rejestru zabytków. Przyszła modernizacja będzie dotyczyła nie tylko samego parku i pałacu ale całej osady guzowskiej. To podniesie atrakcyjność turystyczną okolicy i będzie miało przełożenie na poziom życia lokalnej społeczności. *(źródło: opis na podstawie danych zawartych na stronie www.palacwguzowie.pl)*

Gmina Wiskitki posiada bardzo duży potencjał w zakresie dziedzictwa kulturowego. Niestety obiekty o znaczeniu historycznym pozostają w bardzo złym stanie technicznym. Modernizacja tego zasobu wiąże się z bardzo wysokimi kosztami, których budżet Gminy nie udźwignie.

Innym niekorzystnym zjawiskiem w sferze funkcjonalno-przestrzennej jest brak miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych na terenie Gminy. Mieszkańcy chcąc ciekawie spędzić wolny czas muszą udać się do sąsiadujących Gmin (np. Mszczonów, Żyrardów, Radziejowice). W Gminie Wiskitki występuje wiele miejsc o wysokim potencjale, które można zagospodarować na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, podnosząc walory przyrodniczo-kulturowe Gminy. Utworzenie miejsc rekreacyjnych wpłynie pozytywnie na różne sfery m.in. społeczną – ograniczenie wykluczenia społecznego, integracja mieszkańców, a także sferę gospodarczą – rozwój przedsiębiorczości.

2.4.6 Podsumowanie pozostałych zjawisk kryzysowych

Przeprowadzona diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej pozwoliła wskazać obszar o największej kumulacji tych zjawisk. Do wyznaczenia obszarów o kumulacji pozostałych zjawisk kryzysowych wybrano następujące wskaźniki:

- A. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców,
- B. Masa wyrobów azbestowych na 1 km² powierzchni,
- C. Deklaracje w sprawie selektywnej zbiórki odpadów na 100 mieszkańców,
- D. Niska emisja.

W poniższej tabeli przedstawione zostały wartości wskaźników sfery gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej w Gminie Wiskitki z podziałem na analizowane jednostki. Dla każdego wskaźnika została wyznaczona wartość referencyjna (mediana dla Gminy).

Tabela 34. Wartości wskaźników sfery gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej w Gminie Wiskitki z podziałem na analizowane jednostki (opracowanie własne)

Lp.	Sołectwo	A.	B.	C.	D.
1	Aleksandrów	3,68	61,09	24,26	919,67
2	Antoniew	4,14	58,29	37,28	866,35
3	Babskie Budy	0	152,09	24,62	213,26
4	Cyganka	7,34	100,5	23,85	346,54
5	Czerwona Niwa-Parcel	4,19	63,56	31,14	693,08
6	Czerwona Niwa	2,36	198,49	23,62	399,86
7	Duninopol + Podbuszyce	0	262,81	32,86	319,88
8	Działki	9,4	15,13	36,63	2092,58
9	Feliksów	8,06	54,1	24,19	413,18
10	Franciszków	3,13	38,35	30,82	2932,28
11	Guzów	17,99	51,79	11,52	1364,18
12	Hipolitów	1,31	97,93	24,53	359,87
13	Janówek	2,83	147,34	20,55	199,93
14	Jesionka	0	13,74	31,29	4358,43
15	Józefów	5,05	67,44	31,91	399,86
16	Kamionka	5,32	83,56	22,95	613,11
17	Łubno	3,28	54,5	36,51	1239,55
18	Morgi	0,4	69,39	28,07	213,26
19	Nowa Wieś	3,51	134,3	32,29	426,51
20	Nowy Drzewicz	4,17	143,99	26,7	746,4
21	Nowe Kozłowice	4,37	48,83	29,83	1919,31
22	Nowy Oryszew	7,51	109,16	27,13	719,74
23	Oryszew Osada	4,26	71,85	28,67	586,46
24	Podoryszew + Stara Wieś	8,39	178,88	27,16	293,23
25	Miedniewice	2,47	77,8	26,77	1812,68
26	Popielarnia	7,28	87,24	30,67	333,21
27	Prościeniec	10,67	48,43	29,19	666,43
28	Różanów	1,86	118,54	24,62	426,51
29	Smolarnia	3,08	94,67	35,05	466,5
30	Sokule	4,12	86,41	28,65	706,41
31	Stare Kozłowice	7,02	37,81	28,44	2039,26
32	Starowiskitki-Parcel	4,58	256,07	26,67	159,94
33	Starowiskitki	11,11	89,51	28,28	559,8
34	Stary Drzewicz	4,14	139,72	28,17	293,23
35	Tomaszew	9,86	77,33	31,15	279,9
36	Wiskitki	4,92	23,34	27,7	5104,83
37	Wola Miedniewska	7,39	142,98	25,47	733,07
ŚREDNIA		5,11	96,13	28,09	586,46

Występowanie przynajmniej jednego przekroczonego wskaźnika delimitacyjnego wśród analizowanych w pozostałych sferach kwalifikuje dany teren jako obszar zdegradowany. Po przeanalizowaniu lokalnych potencjałów rozwojowych obszarów zdegradowanych wytypowany zostanie obszar rewitalizacji Gminy Wiskitki.

2.5 Wnioski z przeprowadzonej diagnozy zjawisk kryzysowych

Diagnoza zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i funkcjonalno-przestrzennej pozwoliła wysnuć następujące wnioski:

- ❖ problemem ubóstwa najbardziej dotknięte są następujące sołectwa – Antoniew, Czerwona Niwa, Feliksów, Guzów, Janówek, Jesionka, Józefów, Kamionka, Łubno, Nowa Wieś, Nowy Drzewicz, Nowe Kozłowice, Oryszew Osada, Miedniewice, Prościeniec, Smolarnia, Sokule, Tomaszew oraz Wiskitki;
- ❖ obszarami o największej liczbie mieszkańców objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby są: Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Duninopol, Guzów, Józefów, Kamionka, Łubno, Nowa Wieś, Nowy Drzewicz, Oryszew Osada, Popielarnia, Prościeniec, Różanów, Smolarnia, Sokule, Tomaszew oraz Wola Miedniewska;
- ❖ najwięcej osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy społecznej zamieszkuje sołectwa: Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Duninopol, Feliksów, Guzów, Józefów, Kamionka, Łubno, Nowa Wieś, Nowy Drzewicz, Miedniewice, Popielarnia, Prościeniec, Smolarnia, Sokule, Tomaszew oraz Wola Miedniewska;
- ❖ obszary o największej liczbie mieszkańców długotrwale pozostających bez zatrudnienia to: Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Guzów, Hipolitów, Janówek, Kamionka, Łubno, Nowy Drzewicz, Oryszew Osada, Miedniewice, Popielarnia, Prościeniec, Różanów, Smolarnia, Sokule, Tomaszew, Wiskitki, Wola Miedniewska;
- ❖ problem bezrobocia osób powyżej 50 roku życia jest najbardziej nasilony na terenie sołectw: Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Działki, Franciszków, Guzów, Hipolitów, Kamionka, Łubno, Nowe Kozłowice, Oryszew Osada, Miedniewice, Popielarnia, Prościeniec, Smolarnia, Sokule, Tomaszew, Wiskitki oraz Wola Miedniewska;
- ❖ problem małej aktywności lokalnej społeczności odnotowano w sołectwach: Antoniew, Babskie Budy, Cyganka, Czerwona Niwa-Parcel, Czerwona Niwa, Duninopol, Hipolitów, Janówek, Kamionka, Łubno, Morgi, Nowa Wieś, Oryszew Osada, Podoryszew, Prościeniec, Sokule, Starowiskitki-Parcel, Starowiskitki, Stary Drzewicz, Tomaszew oraz Wola Miedniewska;
- ❖ najniższą frekwencję wyborczą odnotowano w sołectwach: Antoniew, Babskie Budy, Cyganka, Duninopol, Franciszków, Hipolitów, Janówek, Jesionka, Kamionka, Łubno, Nowa Wieś, Oryszew Osada, Podoryszew, Miedniewice, Popielarnia, Prościeniec, Smolarnia, Starowiskitki-Parcel, Starowiskitki oraz Wola Miedniewska;
- ❖ obszarami o podwyższonej liczbie popełnianych przekroczeń są sołectwa: Aleksandrów, Cyganka, Czerwona Niwa-Parcel, Duninopol, Feliksów, Guzów, Hipolitów, Janówek, Józefów, Nowy Drzewicz,

Nowy Orszew, Miedniewice, Smolarnia, Sokule, Stare Kozłowice, Starowiskitki, Stary Drzewicz, Tomaszew oraz Wiskitki;

- ❖ obszarami cechującymi się niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości mieszkańców są sołectwa: Aleksandrów, Antoniew, Babskie Budy, Czerwona Niwa-Parcel, Czerwona Niwa, Duninopol, Franciszków, Hipolitów, Janówek, Kamionka, Łubno, Morgi, Nowa Wieś, Podoryszew, Prościeniec, Różanów, Smolarnia oraz Starowiskitki;
- ❖ sołectwa, których wskaźnik deklaracji selektywnej zbiórki odpadów komunalnych kształtuje się na niższym poziomie to: Aleksandrów, Babskie Budy, Cyganka, Czerwona Niwa, Feliksów, Guzów, Hipolitów, Janówek, Kamionka, Morgi, Nowy Drzewicz, Nowy Orszew, Podoryszew, Miedniewice, Różanów, Starowiskitki-Parcel, Wiskitki oraz Wola Miedniewska;
- ❖ problemem niskiej emisji najbardziej dotknięte są sołectwa: Aleksandrów, Antoniew, Czerwona Niwa-Parcel, Działki, Franciszków, Guzów, Jesionka, Kamionka, Łubno, Nowy Drzewicz, Nowe Kozłowice, Nowy Orszew, Miedniewice, Prościeniec, Sokule, Stare Kozłowice, Wiskitki oraz Wola Miedniewska;
- ❖ obszarami z nasilonym problemem azbestu są: Babskie Budy, Cyganka, Czerwona Niwa, Duninopol, Hipolitów, Janówek, Nowa Wieś, Nowy Drzewicz, Nowy Orszew, Podoryszew, Popielarnia, Różanów, Starowiskitki-Parcel, Stary Drzewicz oraz Wola Miedniewska.

Powody zróżnicowania natężenia danych problemów społecznych, gospodarczych, technicznych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalnych mogą być następujące:

- ❖ brak dostępu do transportu zbiorowego – sprzyja rozwojowi takich negatywnych zjawisk społecznych jak - bezrobocie, ubóstwo, bezradność, a także brak integracji mieszkańców. Obserwuje się wykluczenie komunikacyjne zachodniej części Gminy. Co prawda, w miejscowości Jesionka znajdują się dwie stacje kolejowe, co umożliwia dotarcie do najbliższych miast powiatowych (Skierniewice/Żyrardów) oraz Warszawy. Trzeba mieć jednak na uwadze, że daje to tylko możliwość dotarcia do aglomeracji Łódzkiej i Warszawskiej, natomiast nie ułatwia komunikacji pomiędzy miejscowościami w gminie Wiskitki;
- ❖ upadek dużego zakładu pracy – w przypadku sołectwa Guzów-Osada dawniej funkcjonowała Cukrownia Guzów. Po jej likwidacji pojawił się duży problem bezrobocia oraz kumulacji innych zjawisk społecznych i pozaspołecznych (ubóstwa, bezradności, patologii społecznych);
- ❖ brak dostępnego, funkcjonalnego i atrakcyjnego centrum Gminy – mieszkańcy nie mają miejsca do spędzania czasu wolnego i integrowania się – stąd problem niewielkiego zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne;

3. OBSZAR ZDEGRADOWANY GMINY WISKITKI

Poniżej przedstawiono obszary, na których stwierdzono przekroczenie wartości referencyjnych w poszczególnych sferach.

	Wartość wskaźnika odbiega od wartości referencyjnej
	Wartość wskaźnika nie odbiega od wartości referencyjnej

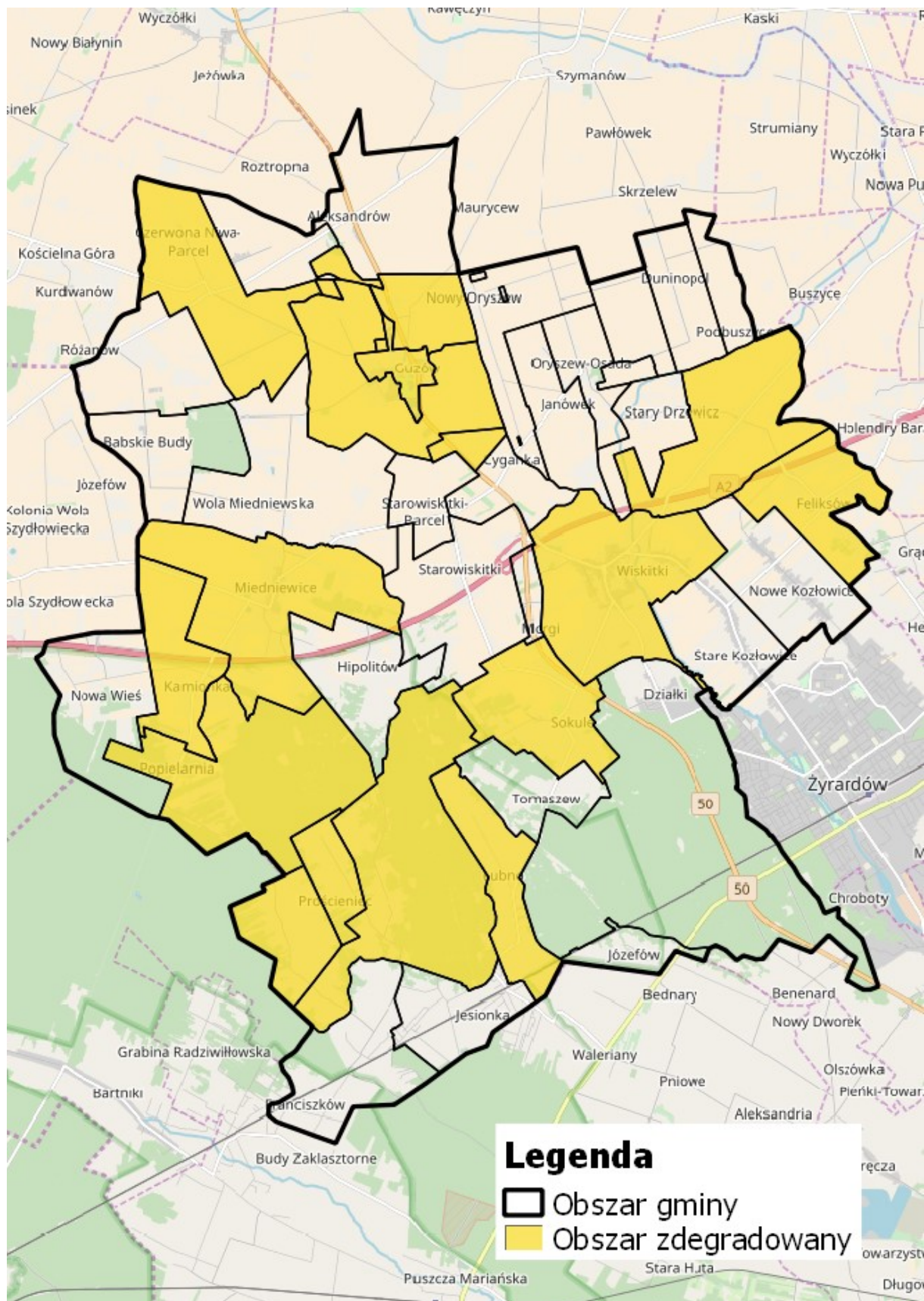
Tabela 35. Graficzne zestawienie kumulacji negatywnych zjawisk kryzysowych w podziale na jednostki analityczne w Gminie Wiskitki (opracowanie własne)

Sołectwo	ZJAWISKA SPOŁECZNE	ZJAWISKA GOSPODARCZE	ZJAWISKA TECHNICZNE	ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE	OBSZAR ZDEGRADOWANY
Aleksandrów					
Antoniew					✓
Babskie Budy					
Cyganka					
Czerwona Niwa-Parcel					✓
Czerwona Niwa					
Duninopol + Podbuszyce					
Działki					
Feliksów					✓
Franciszków					
Guzów					✓
Hipolitów					
Janówek					
Jesionka					
Józefów					
Kamionka					✓
Łubno					✓
Morgi					
Nowa Wieś					✓
Nowy Drzewicz					✓
Nowe Kozłowice					
Nowy Oryszew					
Oryszew Osada					
Podoryszew + Stara Wieś					
Miedniewice					✓
Popielarnia					✓
Prościeniec					✓
Różanów					

Sołectwo	ZJAWISKA SPOŁECZNE	ZJAWISKA GOSPODARCZE	ZJAWISKA TECHNICZNE	ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE	OBSZAR ZDEGRADOWANY
Smolarnia					✓
Sokule					✓
Stare Kozłowice					
Starowiskitki- Parcel					
Starowiskitki					
Stary Drzewicz					
Tomaszew					
Wiskitki					✓
Wola Miedniewska					

Sołectwa objęte obszarem zdegradowanym Gminy Wiskitki to:

- Antoniew,
- Czerwona Niwa-Parcel,
- Feliksów,
- Guzów,
- Kamionka,
- Łubno,
- Nowy Drzewicz,
- Miedniewice,
- Popielarnia,
- Prościeniec,
- Smolarnia,
- Sokule,
- Wiskitki.

Rysunek 5. Obszar zdegradowany Gminy Wiskitki (opracowanie własne)

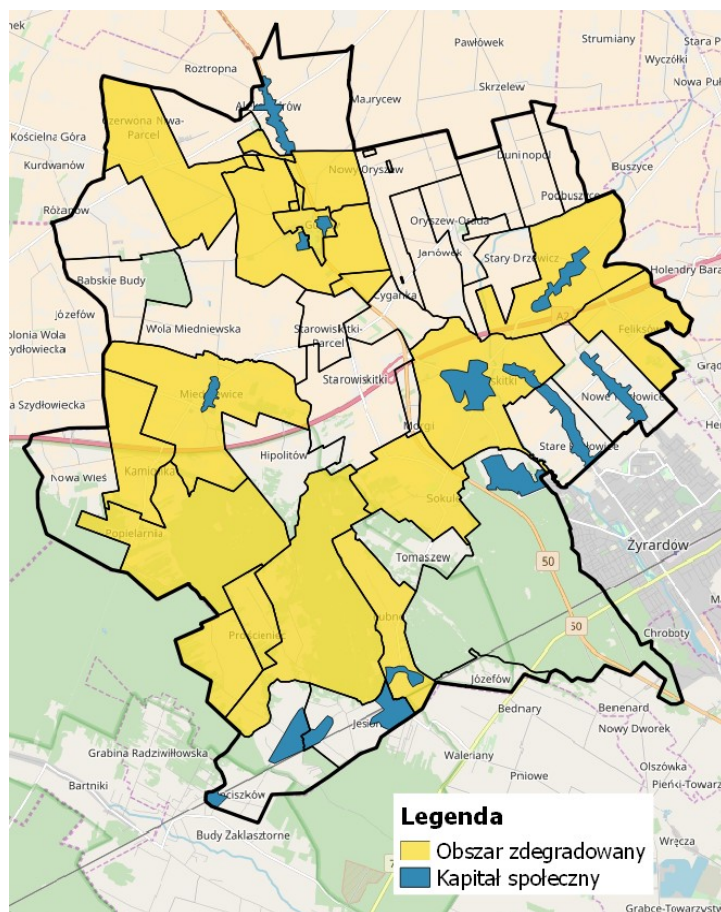
4. POTENCJAŁ ROZWOJOWY OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

4.1 Potencjał rozwojowy w zakresie kapitału społecznego

Mianem kapitału społecznego określa się wartość, na którą składają się wzajemne relacje społeczne oraz zaufanie jednostek, przy pomocy których możliwe jest pomnażanie osiągniętych korzyści. Analizując potencjał rozwojowy Gminy Wiskitki, spośród zdiagnozowanych obszarów zdegradowanych wyłoniono tereny o dużej gęstości zaludnienia. To na tych obszarach należy inwestować w infrastrukturę oświatową, sportową, rekreacyjną i kulturową. Ponadto, na obszarach tych występują budynki, które mają potencjał w zakresie rozwoju budownictwa socjalnego i komunalnego, co przyczyni się do poprawy warunków bytowych mieszkańców, sytuacji materialnej oraz pozwoli ograniczyć poziom wykluczenia społecznego.

Na obszarach o dużej koncentracji zabudowy i mieszkańców władze Gminy oraz stowarzyszenia i organizacje pożytku publicznego mają duże pole działania. Wraz z inwestycjami w infrastrukturę należy dążyć do uświadamiania mieszkańców w zakresie nakładów inwestycyjnych jakie należało ponieść w tym zakresie. Taka świadomość może przyczynić się do ograniczenia aktów wandalizmu na terenach zrewitalizowanych, a tym samym zwiększy poziom bezpieczeństwa na tych obszarach.

Największy potencjał społeczny na terenie Gminy Wiskitki ma sołectwo Wiskitki, Jesionka, Miedniewice, Franciszków oraz Guzów.

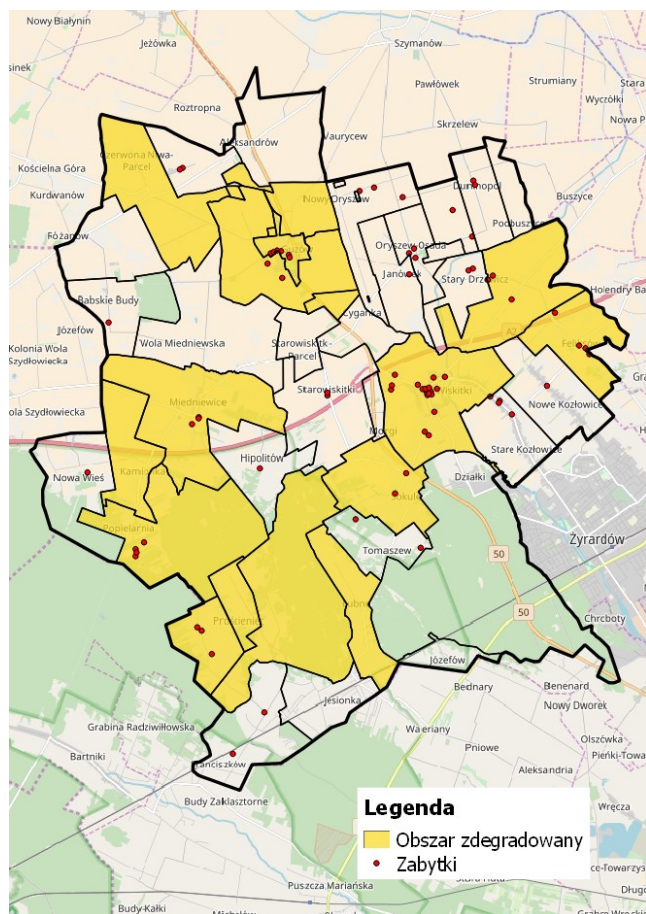
Rysunek 6. Kapitał społeczny na terenie Gminy Wiskitki (opracowanie własne)

4.2 Potencjał rozwojowy w zakresie dziedzictwa kulturowego i zabytków

Jednym z potencjałów rozwojowych Gminy Wiskitki jest dziedzictwo kulturowe. Na walory kulturowe Gminy Wiskitki składają się liczne zabytki, do których można zaliczyć m. in. Zespół Pałacowo-Parkowy Sobańskich w Guzowie, Zespół Klasztorny oo. Franciszkanów z Cudownym obrazem św. Rodziny w Miedniewicach z XVIII wieku, czy też Kościół Parafialny pod wezwaniem Wszystkich Świętych i św. Stanisława w Wiskitkach z XVI wieku. Ponadto na terenie Gminy znajduje się zabytkowy Cmentarz Żydowski z I poł. XIX wieku, oraz Cmentarz żołnierzy rosyjskich z I wojny światowej.

Mieszkańcy Gminy są przywiązani do tradycji. Świadczą o tym liczne przydrożne krzyże i kapliczki, przy których odbywają się uroczystości kościelne. Ofertę kulturalną wzbogacają organizowane, co roku dożynki gminne.

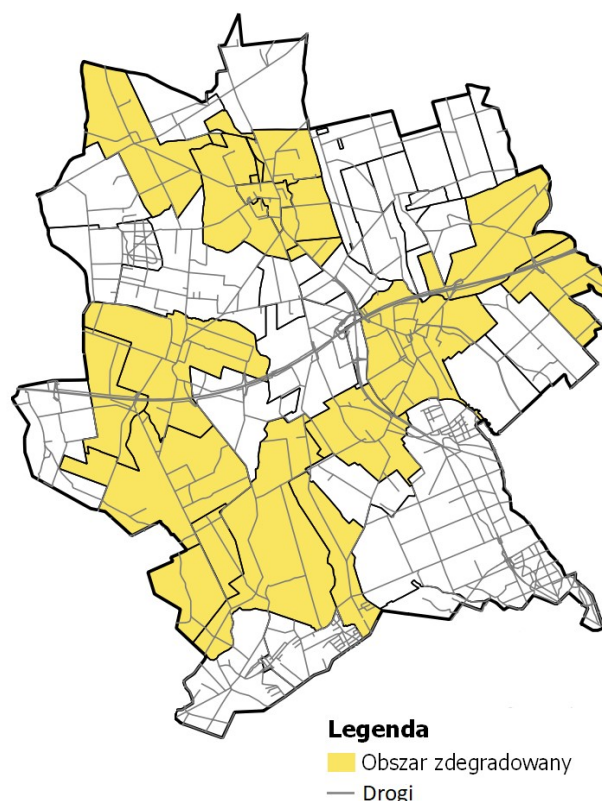
Dlatego też, w celu podniesienia atrakcyjności Gminy Wiskitki na tle powiatu należy dążyć do dbałości o zabytki, a także promować lokalne walory poprzez podnoszenie tożsamości mieszkańców z miejscem zamieszkania.

Rysunek 7. Rozmieszczenie obiektów zabytkowych na tle Gminy Wiskitki (opracowanie własne)

4.3 Potencjał rozwojowy w zakresie transportu i komunikacji

Gmina Wiskitki posiada duży potencjał rozwojowy w zakresie transportu i komunikacji. Gęsta sieć dróg gminnych, powiatowych i tranzytowych ułatwia komunikację wewnątrzgminną oraz poza jej granicę. Niestety, wraz z rozwojem sieci dróg oraz wzrostem natężenia ruchu pojazdów na drogach oraz niezadowalający stan nawierzchni dróg przyczynia się to do większej liczby zdarzeń drogowych, a także zwiększonej emisji liniowej. Dlatego też Gmina Wiskitki od lat podejmuje działania zwiększające poziom bezpieczeństwa drogowego oraz ograniczające emisję szkodliwych gazów i pyłów z transportu. Niezwykle istotne jest wprowadzanie takich działań przy jednoczesnym uwzględnianiu lokalnych potencjałów w tym zakresie. Poniższy rysunek przedstawia rozmieszczenie sieci drogowej na terenie Gminy Wiskitki.

Rysunek 8. Sieć drogowa na terenie Gminy Wiskitki (opracowanie własne)

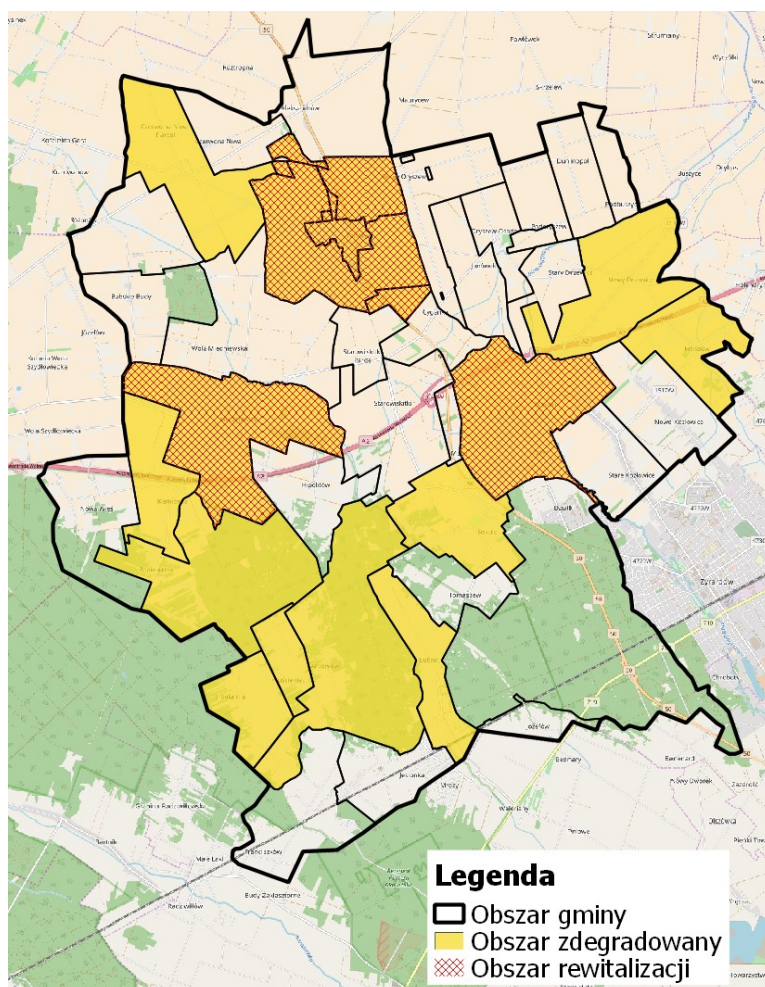
5. WSKAZANIE OBSZARU REWITALIZACJI WRAZ Z UZASADNIENIEM

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w Gminie Wiskitki doprowadziła do wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów, jak również znacznym potencjałem rozwojowym. Obok kryterium wysokiego stopnia degradacji przy wyborze obszarów rewitalizacji istotnym czynnikiem była identyfikacja możliwie szerokiego spektrum możliwości realizacji potencjalnych działań naprawczych, zarówno działań tak zwanych miękkich, jak i twardych, mogących także oddziaływać w jak najszerszym zasięgu, stwarzając realną możliwość kreowania pozytywnych zmian.

Tabela 36. Charakterystyka obszaru rewitalizacji (opracowanie własne)

	Powierzchnia [km ²]	Udział w powierzchni Gminy [%]	Liczba mieszkańców	Udział w liczbie mieszkańców Gminy [%]
Gmina Wiskitki	151,00	100,00%	9608	100,00%
Obszar rewitalizacji ogółem	22,82	15,11%	2739	28,51%
Podobszar 1 - Wiskitki	6,56	4,34%	1354	14,09%
Podobszar 2 - Guzów	9,14	6,05%	877	9,13%
Podobszar - Miedniewice	7,12	4,72%	508	5,29%

Poniższa mapa prezentuje rozmieszczenie obszaru rewitalizacji w układzie przestrzennym gminy oraz w odniesieniu do wyznaczonych obszarów zdegradowanych.

Rysunek 9. Obszar rewitalizacji Gminy Wiskitki (opracowanie własne)

tabela wskazuje zestawienie wyników dla przyjętych wartości wskaźników opisujących sytuację społeczną, gospodarczą, oraz środowiskową na wskazanym Podobszarze rewitalizacji.

SFERA	Wskaźnik	
	Podobszar 1	Wartość referencyjna dla Gminy Wiskitki
SPOŁECZNA	Pomoc społeczna z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	
	2,36	1,50
	Pomoc społeczna z powodu choroby na 100 mieszkańców	
	1,85	1,14
	Pomoc społeczna z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	
	2,14	0,86
	Bezrobocie powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców	
	2,44	1,15
	Bezrobocie długotrwałe na 100 mieszkańców	
	5,24	3,27
	Organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców	
	0,22	0,0
	Frekwencja wyborcza [%]	
	48,42%	45,67
POZOSTAŁE ZJAWISKA KRYZYSOWE	Wykroczenia na 100 mieszkańców	
	2,22	0,59
	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	
	7,39	4,26
	Masa wyrobów azbestowych na 100 mieszkańców	
	23,34	83,56
	Deklaracje w sprawie selektywnej zbiórki odpadów na 100 mieszkańców	
	27,70	28,17
	Niska emisja	
	5104,83	586,45

Legenda

 Wartość odbiegająca od wartości referencyjnej dla Gminy Wiskitki

W omawianym podobszarze rewitalizacji, w sferze społecznej najbardziej zauważalne są następujące problemy:

- ❖ ubóstwo;
- ❖ długotrwała i ciężka choroba;
- ❖ niepełnosprawność;
- ❖ bezrobocie mieszkańców powyżej 50 roku życia;
- ❖ długotrwałe bezrobocie;

- ❖ duży udział przestępczości.

Wśród pozostałych zjawisk kryzysowych w analizowanym obszarze należy wymienić:

- ❖ znaczną emisję szkodliwych gazów i pyłów powstałą w procesie ogrzewania mieszkań;
- ❖ niższą niż wartość referencyjna dla Gminy Wiskitki liczbę deklaracji w kwestii selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

Na terenie podobszaru rewitalizacji Wiskitki znajdują się główne instytucje użyteczności publicznej Gminy Wiskitki. Są to:

- ❖ Urząd Gminy Wiskitki,
- ❖ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ❖ Zespół Szkolno-Przedszkolny Wiskitki,
- ❖ Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach,
- ❖ Posterunek Policji Wiskitki,
- ❖ Ośrodek Zdrowia w Wiskitkach.

Szkoła Podstawowa w Wiskitkach posiada 24 sale lekcyjne, gdzie na jedną salę przypada 22-23 uczniów. Ponadto, placówka wyposażona jest w halę sportową, boisko wielofunkcyjne do piłki nożnej, koszykowej, plażowej i siatkowej, plac zabaw, boisko zewnętrzne do piłki nożnej o nawierzchni trawiastej, bieżnię tartanową, skocznię do skoku w dal i wzwyż, rzutnię do rzutu kulą, a także małą salę gimnastyczną.

Tabela 37. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w 2016 roku SP Wiskitki (OKE Warszawa)

	język polski	matematyka	język obcy
SP Wiskitki	67,2	55,0	64,2
powiat żyrardowski	69,4	52,3	67,1

Analizując dane zestawione w powyższej tabeli, należy zauważyć, że średni wynik uczniów Szkoły Podstawowej w Wiskitkach w 2016 roku z przedmiotów humanistycznych kształtował się na poziomie niższym niż wartość średnia dla powiatu żyrardowskiego. Natomiast w przypadku matematyki wynik uczniów był wyższy niż średnia dla powiatu.

Na terenie podobszaru rewitalizacji funkcjonuje OSP Wiskitki, przy której działa orkiestra.

Potencjał rozwojowy obszaru rewitalizacji

Podobszar rewitalizacji Wiskitki z uwagi na brak większych zakładów przemysłowych i wysoką lesistość terenu stanowi duży potencjał dla rekreacji i wypoczynku. Rozwojowi turystyki sprzyja łatwy dojazd

drogami: autostradą A2 relacji Berlin-Warszawa, krajową nr 50 relacji Sochaczew-Grójec i wojewódzką nr 719 relacji Warszawa-Skierniewice.

Niewątpliwym potencjałem w kwestii podniesienia atrakcyjności turystycznej wsi Wiskitki jest przemysłowy teren dawnej Cegielni z willami z początku XX w. Jest to idealne miejsce do wypoczynku i spędzania wolnego czasu nad wodą. Dziś chętnie korzystają z niego członkowie Polskiego Związku Wędkarskiego. W przyszłości jednak obszar ten stanowić ma jedno z ciekawszych terenów rekreacyjnych powiatu żyrardowskiego. Obejmować będzie przystań kajakową, ścieżki spacerowe i rowerowe, altanki, kąpielisko i obiekty sportowe.

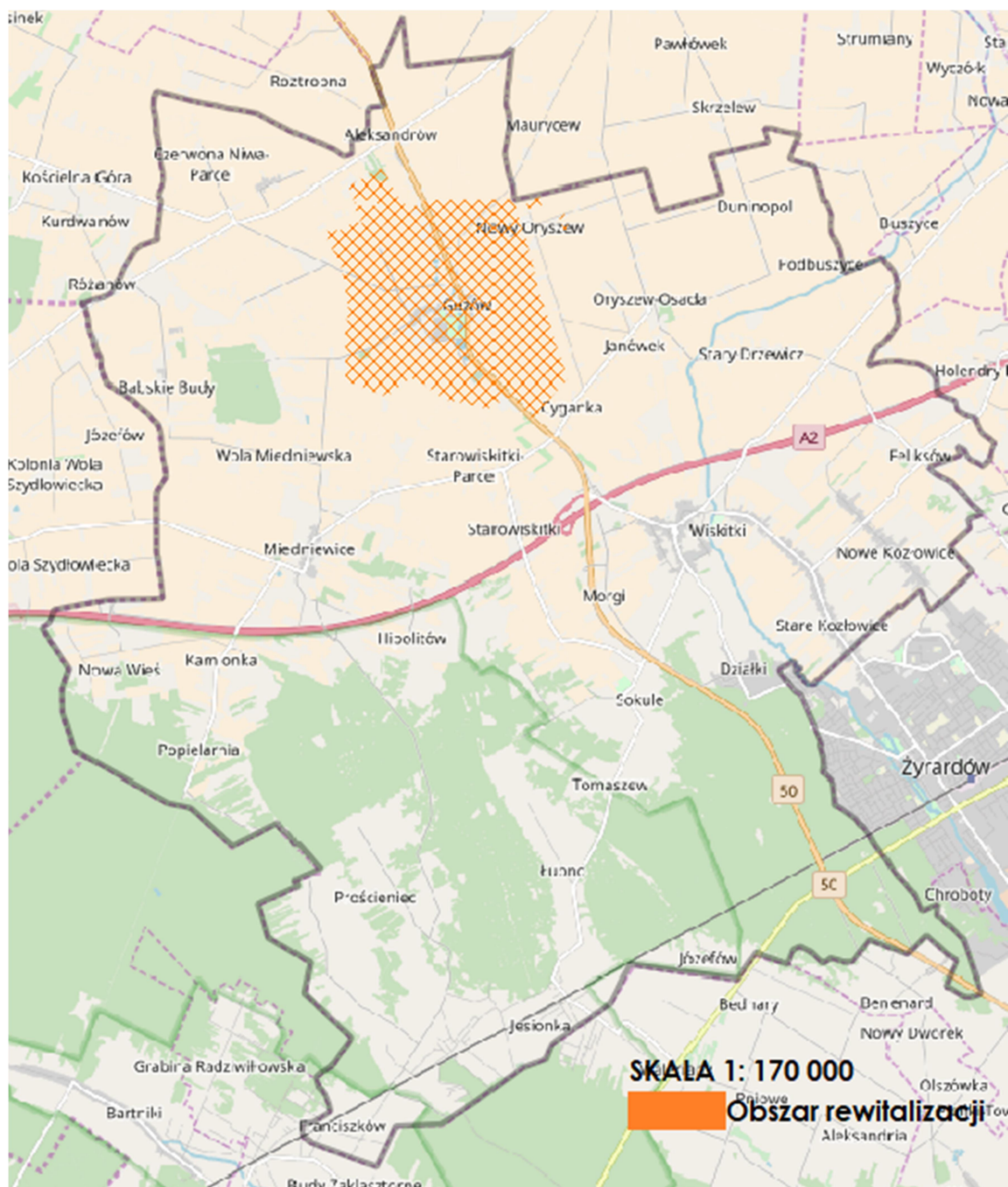
Niewątpliwie, stworzenie tak dużego kompleksu rekreacyjnego w obszarze rewitalizacji przyniesie wymierne korzyści w postaci:

- ❖ wzrostu atrakcyjności obszaru na tle powiatu żyrardowskiego;
- ❖ stworzenie bogatej oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale także mieszkańców Gminy Wiskitki i powiatu żyrardowskiego;
- ❖ wzrost przedsiębiorczości w obszarze rewitalizacji – rozwój terenów rekreacyjnych wiąże się z powstaniem nowych kawiarenek czy obiektów gastronomicznych;
- ❖ wzrost integracji społecznej mieszkańców – teren będzie przystosowany do organizacji mini imprez plenerowych (np. Dzień Dziecka, Pożegnanie Wakacji, itp.),
- ❖ wzrost tożsamości lokalnej mieszkańców – tablice informacyjne o historii Wiskitek przyczynią się do zwiększenia świadomości mieszkańców obszaru rewitalizacji w kwestii miejsca zamieszkania.

Do potencjałów rozwojowych podobszaru rewitalizacji można także zaliczyć ulokowanie obiektów użyteczności publicznej, które będą wykorzystywane do prowadzenia działań społecznych w postaci aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i wykluczonych, integracji społecznej mieszkańców różnych grup społecznych. Ponadto, przy pomocy tych instytucji prowadzone będą kampanie społeczne promujące zdrowy tryb życia (regularne badania profilaktyczne), reagowanie w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu, a także zachęcające do ochrony środowiska naturalnego.

Podobszar 2 – Guzów

Lokalizacja podobszaru rewitalizacji Guzów na mapie Gminy Wiskitki

Diagnoza dla Podobszaru 2 stanowi uszczegółowienie diagnozy przeprowadzonej dla Gminy Wiskitki na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Zaprezentowane dane stanowią kompensację wyników diagnozy dla podobszaru rewitalizacji – Sołectwa Guzów i Guzów Osada (zgodnie z przeprowadzoną diagnozą sołectwa te na mapach przedstawiane są jako jedna jednostka analityczna). Poniższa tabela wskazuje zestawienie wyników dla przyjętych wartości

wskaźników opisujących sytuację społeczną, gospodarczą, oraz środowiskową na wskazanym Podobszarze rewitalizacji.

SFERA	Wskaźnik	
	Podobszar 2	Wartość referencyjna dla Gminy Wiskitki
SPOŁECZNA	Pomoc społeczna z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	
	1,71	1,50
	Pomoc społeczna z powodu choroby na 100 mieszkańców	
	1,37	1,14
	Pomoc społeczna z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	
	1,03	0,86
	Bezrobocie powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców	
	2,05	1,15
	Bezrobocie długotrwałe na 100 mieszkańców	
	3,76	3,27
	Organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców	
	0,11	0,0
	Frekwencja wyborcza [%]	
	45,99	45,67
	Wykroczenia na 100 mieszkańców	
	3,99	0,59
POZOSTAŁE ZJAWISKA KRYZYSOWE	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	
	4,90	4,26
	Masa wyrobów azbestowych na 100 mieszkańców	
	51,79	83,56
	Deklaracje w sprawie selektywnej zbiórki odpadów na 100 mieszkańców	
	11,52	28,17
	Niska emisja	
	1364,18	586,45

Legenda

 Wartość odbiegająca od wartości referencyjnej dla Gminy Wiskitki

Z powyższej tabeli wynika, iż do najbardziej nasilonych zjawisk w sferze społecznej na terenie podobszaru rewitalizacji Guzów należy zaliczyć:

- ❖ ubóstwo,
- ❖ długotrwała i ciężka choroba,
- ❖ bezrobocie długotrwałe,

- ❖ bezrobocie osób po 50 roku życia,
- ❖ przestępczość.

Ponadto, w podobszarze rewitalizacji odnotowano przekroczenie wskaźników środowiskowych tj. niewielka liczba deklaracji w sprawie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz znaczny udział zanieczyszczeń powietrza wynikający z niskiej emisji.

W podobszarze rewitalizacji zlokalizowana jest Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Kamińskiego w Guzowie. Placówka wyposażona jest w 10 sal lekcyjnych, gdzie na 1 salę przypada szacunkowo 15 uczniów. Szkoła posiada salę gimnastyczną, plac zabaw, boisko do piłki nożnej, siatkowej i plażowej. Poniżej zestawiono wyniki sprawdzianu szóstoklasisty jakie osiągnęli uczniowie Szkoły Podstawowej w Guzowie w odniesieniu do średnich wyników dla powiatu żyrardowskiego.

Tabela 38. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w 2016 roku – SP Guzów (OKE Warszawa)

	język polski	matematyka	język obcy
SP Guzów	64,6	51,3	59,8
powiat żyrardowski	69,4	52,3	67,1

Wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty w 2016 roku w Szkole Podstawowej w Guzowie kształtują się na niższym poziomie niż średnia dla powiatu żyrardowskiego.

W miejscowości Guzów jest jeden gabinet lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Umowę na świadczenia POZ posiada Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medycyna Rodzinna".

Ponadto, na terenie podobszaru rewitalizacji zlokalizowana jest filia Gminnej Biblioteki Publicznej. Dodatkowo w Guzowie znajduje się jednostka OSP.

Potencjał rozwojowy obszaru rewitalizacji

Na terenie miejscowości Guzów, która została objęta obszarem rewitalizacji występują tereny cenne ze względu na dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

Obiekty objęte ochroną konserwatorską na terenie obszaru rewitalizacji Guzów to:

- ❖ park z zespołu pałacowo-parkowego, II połowa XIX w. dec. nr 455/62/42 z 23.03.1962 r.
- ❖ pałac z zespołu pałacowo-parkowego, 1831–1889 r. dec. nr 455/62/42 z 23.03.1962 r.
- ❖ kaplica pałacowa, III ćwierć XIX w., Wł. Hirschel
- ❖ cmentarz z I wojny światowej, 1915 r. w gr. działki nr 6/7 o pow. 0,19ha, dec. nr 947 z 22.11.1993 r.
- ❖ cmentarz z I wojny światowej (kopiec), 1915 r. w gr. działki nr 6/10 o pow. 0,045ha, dec. nr 946 z 23.11.1993 r.

- ❖ otoczenie zespołu pałacowo-parkowego dec. nr.742 z 12.05.2006 r., dz. o nr ew. 20, 15/115, 15/118, 17, 2, 19/1, 19/2
- ❖ willa, ok. 1920 r. (z zespołu cukrowni)
- ❖ wyspa z grotą z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią, IV ćwierć XVIII w.
- ❖ układ ruralistyczny dec.1395/2016 z dnia 14.10.2015r
- ❖ szkoła z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią IV ćwierć XVIII w.
- ❖ mur ogrodzeniowy z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią, IV ćwierć XVIII w.
- ❖ dom ogrodnika z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią, IV ćwierć XVIII w.
- ❖ dom ogrodnika z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią, IV ćwierć XVIII w.
- ❖ cmentarz wojenny żołnierzy rosyjskich, 1915 r.
- ❖ zespół pałacowo-parkowo-folwarczny z cukrownią, IV ćwierć XVIII w., lata dziewięćdziesiąte XIX w., ok. 1827-1830 r.
- ❖ czworak z zespołu cukrowni, początek XIX w.
- ❖ willa dyrektora cukrowni (z zespołu cukrowni), ok. 1920 r.
- ❖ willa (z zespołu cukrowni), ok. 1920 r.
- ❖ willa(z zespołu cukrowni), ok. 1920 r.
- ❖ zabudowania gospodarcze z zespołu pałacowo-parkowego
- ❖ kordegarda z bramą, III ćwierć XIX w., Wł. Hirschel,
- ❖ zespół cukrowni (pozostałości)
- ❖ mostek z balustradą z zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego z cukrownią, IV ćwierć XVIII w.

Poniższa tabela przedstawia wykaz pomników przyrody ożywionej w podobszarze rewitalizacji Guzów.

Tabela 39. Pomniki przyrody w Guzowie (źródło: CRFOP)

Lp.	Lokalizacja		Obiekt	Nazwa gatunkowa polska	Obwód (cm)
	Miejscowość	Blizsza lokalizacja			
1	Guzów	Ogińskiego 3 użytkownik	drzewo	wiąz szypułkowy	310
2	Guzów	ul. Ogińskiego 3; w odległości ok. 20 m w kierunku wschodnim znajduje się staw	drzewo	wiąz szypułkowy	305
3	Guzów	ul. Ogińskiego 3; w odległości ok. 40 m w kierunku wschodnim znajduje się staw	drzewo	jesion wyniosły	310
4	Guzów	ul. Ogińskiego 3; w odległości ok. 50 m w kierunku północnym od pałacu, w odległości ok. 2 m w kierunku wschodnim od ogrodzenia terenu kościelnego	drzewo	wiąz szypułkowy	340
5	Guzów	ul. Ogińskiego 3; w odległości ok. 15 m w kierunku południowym znajduje się pałac	drzewo	kasztanowiec biały	255
6	Guzów	ul. Ogińskiego 3; w odległości ok. 50 m w kierunku wschodnim znajduje się staw	drzewo	wiąz szypułkowy	290

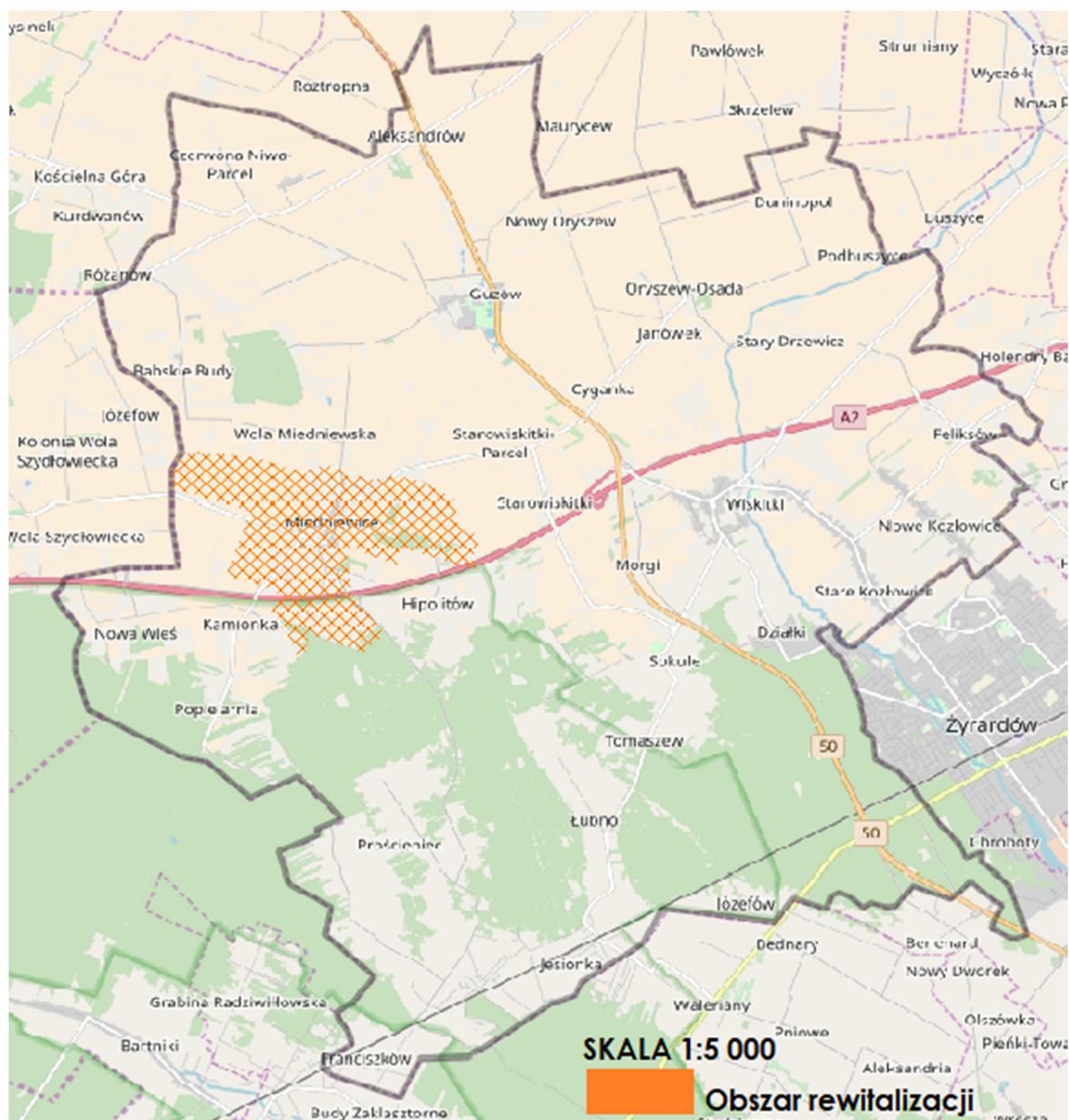
Podobszar rewitalizacji Guzów posiada potencjał w zakresie rozwiązania zdiagnozowanych problemów zarówno społecznych jak i pozostałych zjawisk kryzysowych. W obszarze znajduje się Szkoła Podstawowa, która poza pełnioną funkcją edukacyjną stanowić może punkt spotkań dzieci i młodzieży na dodatkowe zajęcia, które stanowić będą alternatywę spędzania czasu wolnego dla tej grupy mieszkańców. Dla tych, którzy chcieliby swój wolny czas spędzać poza szkołą do której na co dzień uczęszczają organizowane mogą być dodatkowe zajęcia w jednostce OSP. Ponadto, doposażenie jednostki OSP zwiększy jej atrakcyjność co może zachęcić mieszkańców do włączenia się w jej szeregi. W celu poprawy bezpieczeństwa publicznego na terenie OSP mogą być prowadzone zajęcia z samoobrony, a także udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

Dodatkowo w celu ochrony środowiska naturalnego należy prowadzić edukację ekologiczną, która będzie miała na celu uświadomienie mieszkańcom, że to od nich zależy stan środowiska.

Bogate dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, przy odpowiednio prowadzonej edukacji mieszkańców przyczyni się do wzrostu tożsamości ludności ze swoim miejscem zamieszkania. Mieszkańcy chętniej będą spędzali swój wolny czas w miejscu swojego zamieszkania, pod warunkiem, że przestrzeń publiczna będzie przyjazna, ciesząca oko i bezpieczna.

Podobszar 3 – Miedniewice

Lokalizacja podobszaru rewitalizacji Miedniewice na mapie Gminy Wiskitki

Poniżej dokonano pogłębionej diagnozy podobszaru nr 3 – Miedniewice w odniesieniu do wartości referencyjnej dla Gminy Wiskitki. Poniższa tabela wskazuje zestawienie wyników dla przyjętych wartości wskaźników opisujących sytuację społeczną, gospodarczą, oraz środowiskową na wskazanym Podobszarze rewitalizacji.

SFERA	Wskaźnik	
	Podobszar 3	Wartość referencyjna dla Gminy Wiskitki
SPOŁECZNA	Pomoc społeczna z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	
	1,77	1,50
	Pomoc społeczna z powodu choroby na 100 mieszkańców	
	0,98	1,14
	Pomoc społeczna z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	
	1,38	0,86
	Bezrobocie powyżej 50 roku życia na 100 mieszkańców	
	1,38	1,15
	Bezrobocie długotrwałe na 100 mieszkańców	
	3,54	3,27
	Organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców	
	0,2	0,0
	Frekwencja wyborcza [%]	
	42,64	45,67
	Wykroczenia na 100 mieszkańców	
	0,98	0,59
POZOSTAŁE ZJAWISKA KRYZYSOWE	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	
	7,28	4,26
	Masa wyrobów azbestowych na 100 mieszkańców	
	77,80	83,56
	Deklaracje w sprawie selektywnej zbiórki odpadów na 100 mieszkańców	
	26,77	28,17
	Niska emisja	
	1812,68	586,45

Legenda

Wartość odbiegająca od wartości referencyjnej dla Gminy Wiskitki

Z powyższej tabeli wynika, iż na terenie obszaru rewitalizacji Miedniewice, w sferze społecznej, najbardziej nasilone są następujące zjawiska:

- ❖ ubóstwo,
- ❖ niepełnosprawność,
- ❖ bezrobocie długotrwałe,
- ❖ bezrobocie mieszkańców powyżej 50 roku życia,
- ❖ przestępczość,
- ❖ niewielka aktywność społeczna mieszkańców.

Wśród pozostałych zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych wymienić należy:

- ❖ niewielką liczbę deklaracji w sprawie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- ❖ znaczny udział zanieczyszczeń powietrza wynikający z niskiej emisji.

W obszarze rewitalizacji Miedniewice zlokalizowana jest Szkoła Podstawowa im. prof. Z. Religi w Miedniewicach. Placówka ta wyposażona jest w 8 sal lekcyjnych, gdzie na jedną salę przypada 10-11 uczniów. Szkoła posiada jedną małą salę gimnastyczną, plac zabaw, boisko do piłki siatkowej i koszykowej, a także wielofunkcyjne boisko do piłki nożnej i piłki ręcznej.

Tabela 40. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w 2016 roku – SP Miedniewice (OKE Warszawa)

	język polski	matematyka	język obcy
SP Miedniewice	83,6	61,4	75,7
powiat żyrardowski	69,4	52,3	67,1

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Miedniewicach w 2016 roku uzyskali wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty kształtujące się powyżej średniej dla powiatu żyrardowskiego.

Na terenie podobszaru rewitalizacji znajduje się jednostka OSP Miedniewice, która po odpowiednim doposażeniu stanowić może miejsce spotkań mieszkańców w celu ich integracji. Ponadto, podobnie jak w przypadku podobszaru rewitalizacji Guzów w ramach działalności OSP mogą być prowadzone działania w zakresie samoobrony oraz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Sam budynek OSP może pełnić także miejsce prowadzenia działań aktywizujących osoby bezrobotne, wykluczone społecznie (np. z powodu ubóstwa czy niepełnosprawności).

Potencjał rozwojowy obszaru rewitalizacji

Miejscowość Miedniewice objęta obszarem rewitalizacji posiada potencjał w zakresie rozwoju turystyki i promocji ze względu na bogate dziedzictwo kulturowe, które obejmuje:

- ❖ zespół klasztorny poreformacki, w skład którego wchodzi: kościół poreformacki pw. Nawiedzenia NMP i św. Józefa, klasztor, krużganki, ogrodzenie z bramą arkadową, 1692–1748 r. dec. nr 348/62 z 02.02.1962 r., (dz. o nr ew. 513),
- ❖ cmentarz przykościelny dec. nr 983 z 17.11.1994 r., (dz. o nr ew. 513),
- ❖ cmentarz parafialny pw. Nawiedzenia NMP, przed 1927 r.,
- ❖ dworek, obecnie dom mieszkalny, lata dwudzieste XX w. dz. o nr ew. 516,
- ❖ kapliczka przydrożna, 1868 r. dz. o nr ew. 346,
- ❖ kopce mogilne z I wojny światowej.

Odpowiednio prowadzona edukacja społeczeństwa w zakresie historii miejscowości pozwoli podnieść poziom tożsamości mieszkańców z miejscem zamieszkania.

Obecność placówki oświatowej oraz jednostki OSP w obszarze rewitalizacji jako miejsca spotkań dla mieszkańców umożliwia podejmowanie działań aktywizujących społecznie i zawodowo.

7. SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

Przeprowadzona diagnoza poprzedzająca wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Gminie Wiskitki wykazała, że na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji oraz obszaru zdegradowanego, z którym ten obszar jest powiązany występują następujące rozliczne problemy, stanowiące podstawę do podjęcia działań rewitalizacyjnych. Zidentyfikowana skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w Gminie Wiskitki jest następująca:

POTRZEBY SPOŁECZNE

- PS-1. Poprawa warunków życia osób uboższych;
- PS-2. Ograniczenie stopnia wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych i osób starszych;
- PS-3. Poprawa sytuacji na rynku pracy;
- PS-4. Poprawa aktywności społecznej i integracji mieszkańców gminy, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami;
- PS-5. Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy;
- PS-6. Poprawa jakości usług edukacyjnych;

POTRZEBY GOSPODARCZE

- PG-1. Poprawa kondycji i rozwój podmiotów gospodarczych;
- PG-2. Wzmacnianie przedsiębiorczości i kreatywności wśród mieszkańców.

POTRZEBY PRZESTRZENNO-FUNKCYJONALNE

- PP-F-1. Poprawa dostępności terenów rekreacyjnych i kulturalnych **celem utworzenia miejsc integracji mieszkańców**;
- PP-F-2. Poprawa stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego.

POTRZEBY ŚRODOWISKOWE

- PŚ-1. Wzrost masy odpadów odbieranych w sposób selektywny.
- PŚ-2. Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza.

POTRZEBY TECHNICZNE

- PT-1. Redukcja masy wyrobów azbestowych na terenie gminy.

8. WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI PO REALIZACJI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

Wizja obszarów rewitalizacji Gminy Wiskitki to obraz jaki mieszkańcy chcieliby osiągnąć wskutek wdrożenia Programu Rewitalizacji na wyznaczonych terenach.

Dzięki analizie wewnętrznych potencjałów, zewnętrznych uwarunkowań oraz wyzwań i potrzeb rozwojowych, które zidentyfikowane zostały na podstawie analizy sytuacji gminy i obszarów rewitalizacji oraz partycypacji społecznej możliwe było sformułowanie wizji rewitalizacji obszarów zdegradowanych Gminy Wiskitki.

Wizja

Obszar rewitalizacji Gminy Wiskitki, objęty działaniami rewitalizacyjnymi, został trwale odnowiony. Stanowi miejsce przyjazne i bezpieczne dla osób o różnej sytuacji materialnej oraz w każdym wieku. W Gminie obecnie można w sposób aktywny spędzić czas wolny, dzięki odnowionym i dostosowanym terenom rekreacyjnym, a także licznym wydarzeniom sportowym i kulturalnym. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców przyczyniło się do spadku bezrobocia oraz wykluczenia społecznego. Mieszkańcy zaczęli utożsamiać się z miejscem zamieszkania, dbać o otaczające ich środowisko przyrodnicze, poznali też historię swojej gminy, zintegrowali się i coraz częściej podejmują wspólne inicjatywy na rzecz odnowy pozostałych fragmentów przestrzeni gminy. Ponadto dzięki wspólnej trosce o dziedzictwo kulturowe Gmina Wiskitki stanie się atrakcyjnym punktem na mapie powiatu żyrardowskiego, gdzie swój czas wolny spędzać będą również mieszkańcy gmin ościennych.

Należy mieć na uwadze, że jednym z głównych założeń rewitalizacji jest ożywianie obszarów będących w stagnacji. Celem jest takie wsparcie obszarów będących w sytuacji kryzysowej, aby obszar całej gminy mógł rozwijać się równomiernie dla korzyści wszystkich mieszkańców.

Rewitalizacja wyznaczonych obszarów to proces, którego efektem będzie:

- ❖ wzmocnienie relacji pomiędzy mieszkańcami, w szczególności w oparciu o wspólnie podejmowane działania na rzecz wspólnoty lokalnej;
- ❖ nawiązanie współpracy pomiędzy sektorem samorządowym, biznesowym, pozarządowym, parafiami i nieformalnymi gremiami funkcjonującymi w gminie;
- ❖ podnoszenie poziomu aspiracji mieszkańców w wymiarze zawodowym, rodzinnym, osobistym;
- ❖ wyrównywanie szans rozwoju mieszkańców, poszerzanie możliwości rozwijania swoich talentów bez względu na wiek, sytuację ekonomiczną, poziom sprawności;

- ❖ odbudowanie poczucia wartości grup mieszkańców, którzy obecnie są lub czują się marginalizowani;
- ❖ podniesienie jakości środowiska zamieszkania;
- ❖ poprawa warunków mieszkaniowych w aspekcie infrastrukturalnym;
- ❖ stworzenie mechanizmów utrwalających samodzielność mieszkańców oraz rozwój gminy.

9. CELE STRATEGICZNE

Misją Programu Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki jest poprawa warunków życia mieszkańców gminy, wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznej w gminie, poprawa ładu przestrzennego, a także poprawa stanu środowiska naturalnego, zaś wskazane cele dla obszaru rewitalizacji są bezpośrednią odpowiedzią na zdiagnozowane problemy na tym terenie. Program Rewitalizacji uwzględnia w realizacji cele działań przedstawione w dokumencie „Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki”, które brzmią następująco:

- I. Dbanie o środowisko naturalne jak o najcenniejsze dobro w gminie.
- II. Zwiększenie atrakcyjności gminy do prowadzenia działalności gospodarczej i pracy.
- III. Stymulowanie rozwoju społecznego oraz pielęgnowanie tradycji i kultury lokalnej.
- IV. Rozwój infrastruktury dla potrzeb społeczności lokalnej.
- V. Podniesienie atrakcyjności gminy jako miejsca, gdzie można spędzać wolny czas.

Głównym celem Programu Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki określa się odpowiedź na zdefiniowane problemy w długoterminowej perspektywie rozwoju, wskazując na korzyści oczekiwanych przemian płynące dla wszystkich mieszkańców gminy.

Cele rewitalizacji wyznaczono na podstawie skumulowanych na obszarze zdegradowanym problemów oraz w odpowiedzi na potrzeby mieszkańców. Uszczegółowieniem nadrzędnego celu, są cele szczegółowe i odpowiadające im kierunki działań rewitalizacyjnych.

10. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Przedsięwzięcia podstawowe stanowią sedno działań rewitalizacyjnych, zaś bez ich realizacji osiągnięcie celów programu nie będzie możliwe, a podobszar rewitalizacji nie będzie w stanie wydostać się z sytuacji kryzysowej. W ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki wskazano zestawione poniżej przedsięwzięcia rewitalizacyjne, w pełni wpisujące się w strategiczne cele operacyjne i cele szczegółowe dla obszaru rewitalizacji.

10.1 Główne projekty rewitalizacyjne

PROJEKT I	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	MODERNIZACJA TERENÓW WODNYCH W WISKITKACH NA CELE REKREACYJNE
Lokalizacja	Wiskitki, dz. nr 694, 697, 698, 770
Grupa docelowa	mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Zgodność z zaplanowanymi celami	<i>Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna obszaru rewitalizacji</i>
Opis	Działanie obejmuje utworzenie terenów rekreacyjnych na terenie dawnej cegielni w Wiskitkach. W ramach działania przewidziano: uporządkowanie terenu, utworzenie akwenu przepływowego, stworzenie alejek spacerowych i rowerowych, montaż urządzeń sportowych i rekreacyjnych. Teren zostanie wyposażony w elementy tzw. małej architektury tj. ławeczki, kosze na śmieci oraz tablice informacyjne. Obecnie teren jest zaniedbany, a przebywanie na tym terenie może zagrażać bezpieczeństwu (zwłaszcza dzieci). Mieszkańcy obszaru rewitalizacji nie mają dostępu do terenów rekreacyjnych na terenie obszaru rewitalizacji oraz na terenie Gminy Wiskitki. W celach rekreacyjnych mieszkańcy zmuszeni są do wyjazdu do sąsiednich gmin – Żyrardowa, Mszczonowa i Radziejowic. Uporządkowanie przestrzeni i stworzenie terenów rekreacyjnych pozwoli na wyznaczenie w obszarze rewitalizacji miejsca spotkań i integracji społeczności lokalnej.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– brak terenów rekreacyjnych; – brak alternatywy spędzania czasu wolnego; – brak miejsc integracji mieszkańców.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	10 000 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych (maks. 80%), budżet Gminy Wiskitki (min. 20%) Alternatywne źródło finansowania: Ministerstwo Sportu i Turystyki/Samorząd Województwa Mazowieckiego
Wskaźnik produktu	• powierzchnia uporządkowanych i odnowionych terenów rekreacyjnych; • liczba elementów tzw. małej architektury.
Wskaźnik rezultatu	• liczba osób odwiedzających teren rekreacyjny.

PROJEKT II	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	BEZPIECZNA, DOSTĘPNA I FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA
Lokalizacja	sołectwo Wiskitki, Guzów, Miedniewice
Grupa docelowa	mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Zgodność z zaplanowanymi celami	<i>Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna obszaru rewitalizacji</i>
Opis	ład przestrzenny to pożądaný stan zagospodarowania przestrzeni (elementów oraz funkcji występujących w przestrzeni wraz z relacjami między nimi) w którym funkcjonowanie gospodarki i społeczności przebiega w sposób racjonalny społecznie i efektywny kosztowo z możliwie najmniejszą ilością konfliktów między różnymi podmiotami i nie prowadzi do degradacji środowiska przyrodniczego. Dlatego też niezwykle istotne jest takie planowanie przestrzeni w Gminie Wiskitki, aby przestrzeń publiczna była spójna, bezpieczna, dostępna i funkcjonalna.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– brak spójności w funkcjonowaniu Gminy
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	200 000,00 zł
Źródło finansowania	Budżet Gminy Wiskitki
Wskaźnik produktu	- Liczba usuniętych szyldów reklamowych zaburzających estetykę przestrzeni publicznej [szt.] - Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych [szt.]
Wskaźnik rezultatu	Liczba mieszkańców korzystających ze spójnej przestrzeni publicznej [os.]

PROJEKT III	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Z MAŁYCH SZKÓŁ W WIELKI ŚWIAT – KOMPLEKSOWY ROZWÓJ EDUKACJI W GMINIE WISKITKI
Lokalizacja	Wiskitki, Guzów, Miedniewice
Grupa docelowa	– dzieci i młodzież obszaru rewitalizacji; – dzieci i młodzież z terenu Gminy Wiskitki; – kadra nauczycielska.
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Aktywizacja zawodowa mieszkańców i poprawa sytuacji na rynku pracy, a także poprawa jakości kształcenia dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Celem unowocześnienia i podniesienia jakości edukacji ogólnej w obszarze rewitalizacji oraz na terenie Gminy Wiskitki w szkołach podstawowych zostaną wdrożone cztery kompleksowe programy edukacyjno-naprawcze obejmujące uczniów i nauczycieli polegające m.in. na: – wsparciu kompetencji kluczowych i niezbędnych umiejętności na rynku pracy podopiecznych placówek oświatowych; – wzmocnienie nauczania opartego na eksperymentach poprzez doposażenie 19 sal przedmiotowych (przedmioty matematyczno-przyrodnicze) i dodatkowe zajęcia wykorzystujące aktywnie metodę eksperymentu; – praktycznym wykorzystaniu narzędzi TIK dzięki stworzeniu profesjonalnej pracowni informatycznej w SP w Wiskitkach udostępnionej pozostałym placówkom oświatowym oraz wzmocnienie kompetencji uczniów ICT; – indywidualizacji wsparcia dla uczniów wykazujących problemy w nauce, w tym młodszych i z niepełnosprawnościami.
Problem jaki zostanie rozwiązany	<u>Wyniki egzaminacyjne uczniów zamieszkujących obszar rewitalizacji Guzów i Wiskitki są niższe od średniej wyników dla województwa mazowieckiego. Jest to zjawisko niepokojące, biorąc pod uwagę wysokie wskaźniki bezrobocia obserwowane na tym obszarze. Konieczne jest budowanie od podstaw rozwoju kapitału ludzkiego na rewitalizowanym obszarze, poprzez rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży, zwiększających ich szanse edukacyjne i zawodowe, które zapobiegą w przyszłości zjawisku dziedziczenia biedy czy też wykluczeniu społecznemu i zawodowemu części mieszkańców tego obszaru.</u>
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	929 957,89 zł [w tym dofinansowanie w wysokości 95%]
Źródło finansowania	RPO WM Działanie 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży (maks. 80%), budżet Gminy Wiskitki (min. 20%)
Wskaźnik produktu	– Liczba szkół w których wdrożono działanie [szt.]
Wskaźnik rezultatu	– Liczba uczniów objętych programem [szt.]

PROJEKT IV	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	KAMPAKIE SPOŁECZNE PROMUJĄCE ZDROWY TRYB ŻYCIA, W TYM PROMOCJA REGULARNYCH BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH
Lokalizacja	Wiskitki, Guzów i Miedniewice
Grupa docelowa	– mieszkańcy obszaru rewitalizacji; – mieszkańcy Gminy Wiskitki
Zgodność z zaplanowanymi celami	<i>Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego obszaru rewitalizacji</i>
Opis	Działanie obejmować będzie cykl kampanii społecznych promujących regularne wykonywanie badań profilaktycznych. Głównym celem jest przekonanie mieszkańców do regularnego wykonywania badań pozwalających na wczesne wykrycie chorób, w tym zmian nowotworowych, co daje możliwość całkowitego powrotu do zdrowia.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– wysoki wskaźnik mieszkańców dotkniętych ciężką i długotrwałą chorobą.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki, NGO, GOPS w Wiskitkach
Kwota	50 000,00 zł
Źródło finansowania	budżet Gminy Wiskitki, Fundacje, RPO Działanie 9.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Wskaźnik produktu	• liczba materiałów promocyjnych udostępnionych mieszkańcom
Wskaźnik rezultatu	• liczba mieszkańców poddających się regularnym badaniom profilaktycznym

PROJEKT V	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	SPOŁECZNY BANK CZASU
Lokalizacja	sołectwo Wiskitki, Guzów i Miedniewice (inicjator – Urząd Gminy w Wiskitkach)
Grupa docelowa	– mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności osoby starsze, schorowane, z niepełnosprawnościami, osoby bezrobotne, dotknięte ubóstwem; – organizacje pozarządowe; – mieszkańcy Gminy Wiskitki
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Starość nie musi oznaczać bierności, choroby, samotności. Wręcz przeciwnie, dzięki wydłużaniu się ludzkiego życia i stałej poprawie jego jakości, w tym także stanu zdrowia, może być to czas aktywnej realizacji własnych pasji i marzeń. Społeczny Bank Czasu to nieformalna sieć wymiany usług, w której walutą jest czas. W banku zaoferować można praktycznie wszystko, od nauki obsługi komputera, po lekcje szydełkowania. Oferta usług Banku jest bardzo zróżnicowana, od drobnych prac domowych, odwiedzin w domu, wspólnych spacerów, poprzez pomoc w wykonaniu czynności urzędowych, naukę obsługi komputera czy angielskiego, na tworzeniu tematycznych grup wsparcia czy organizacji imprez i konferencji kończąc. Bank Czasu niesie korzyści nie tylko dla seniorów, którzy mogą się poczuć potrzebni. Z ich pomocy mogą skorzystać np. młode mamy, które chcąc powrócić na rynek pracy nie mają z kim pozostawić swoich pociech. W zamian za okazaną opiekę nad dzieckiem młoda mama pomoże załatwić sprawy urzędowe, zrobi zakupy czy pomoże obsłużyć skrzynkę mailową. W ramach działania planowane jest inicjowanie tworzenia takich grup poprzez materiały promocyjne publikowane na tablicach ogłoszeń, na portalach społecznościowych oraz na stronach internetowych Urzędu Gminy w Wiskitkach oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– Wykluczenie społeczne osób starszych, z niepełnosprawnościami, schorowanych, dotkniętych ubóstwem i bezrobotnych
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki, NGO, GOPS w Wiskitkach
Kwota	20 000,00 zł
Źródło finansowania	budżet Gminy Wiskitki, Alternatywne źródło finansowania: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Wskaźnik produktu	– Liczba plakatów promujących działalność Społecznego Banku Czasu [szt.]
Wskaźnik rezultatu	– liczba seniorów zaangażowanych w Społeczny Bank Czasu [szt.]

PROJEKT VI	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	KOMPETENCJE NA MIARĘ POTRZEB – AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB BEZROBOTNYCH, W TYM OSÓB PO 50 ROKU ŻYCIA ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
Lokalizacja	Wiskitki, Guzów, Miedniewice
Grupa docelowa	– osoby bezrobotne ogółem z obszaru rewitalizacji; – osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia z obszaru rewitalizacji; – osoby długotrwale bezrobotne; – bezrobotni spoza obszaru rewitalizacji
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Aktywizacja zawodowa mieszkańców i poprawa sytuacji na rynku pracy, a także poprawa jakości kształcenia dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Działanie polegać będzie na dostosowaniu potencjalnej siły roboczej do potrzeb rynku poprzez podniesienie kwalifikacji oraz zwiększenie elastyczności osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia w różnych branżach. Działanie będzie realizowane poprzez: • doradztwo indywidualne (job-coaching); • kursy języka angielskiego (na różnych poziomach); • szkolenia komputerowe szczególnie dla osób po 50 roku życia; • specjalistyczne kursy i szkolenia zawodowe (np. prawo jazdy, AutoCAD, finanse i rachunkowość, zarządzanie kadrami); • szkolenia interpersonalne (autoprezentacja, komunikacja, motywacja, praca w zespole, samoocena, jak i umiejętność radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych oraz w stresujących warunkach). Powyższe działania skierowane są także do osób niepełnosprawnych, które pozostają bez zatrudnienia. W pierwszej kolejności projekt skierowany będzie do mieszkańców obszarów rewitalizacji. Nie oznacza to jednak, że z prowadzanego przedsięwzięcia wykluczone zostaną osoby potrzebujące wsparcia z pozostałego terenu gminy. Mieszkaniec spoza obszaru rewitalizacji będzie mógł włączyć się w projekt, w momencie, gdy dostępna pula miejsc nie zostanie wykorzystana.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– bezrobocie długotrwale, – bezrobocie powyżej 50 roku życia, – ubóstwo.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki we Współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Żyrardowie oraz GOPS w Wiskitkach
Kwota	100 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM Działanie 8.2 Aktywizacja zawodowa osób nieaktywnych zawodowo (maks. 80-95%), budżet Gminy Wiskitki (min.5-20%)
Wskaźnik produktu	• liczba osób bezrobotnych objęta programem [szt.]
Wskaźnik rezultatu	• liczba osób bezrobotnych, które po ukończeniu programu uzyskały zatrudnienie [szt.]

PROJEKT VII	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	POPRAWA WARUNKÓW BYTOWYCH MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI - MODERNIZACJA ZASOBU MIESZKANIOWEGO/KOMUNALNEGO GMINY
Lokalizacja	sołectwo Wiskitki, Guzów, Miedniewice
Grupa docelowa	–
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Działanie obejmuje prace modernizacyjne budynków mieszkalnych na terenie obszaru rewitalizacji Gminy Wiskitki wraz z poprawą efektywności energetycznej. Działanie przyczyni się do poprawy warunków bytowych mieszkańców obszaru rewitalizacji a także wpłynie na estetykę przestrzeni publicznej obszarów rewitalizacji.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– poprawa estetyki przestrzeni publicznej – <u>niedostateczne wyposażenie budynków mieszkalnych w niezbędną infrastrukturę techniczną.</u>
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	500 000,00 zł
Źródło finansowania	Bank Gospodarstwa Krajowego, środki WFOŚiGW w Warszawie
Wskaźnik produktu	• liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych [szt.]
Wskaźnik rezultatu	• <u>liczba mieszkańców zamieszkujących zmodernizowany zasób mieszkaniowy [szt.]</u>

PROJEKT VIII	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	MODERNIZACJA I DOPOSAŻENIE OSP WRAZ Z POSZERZENIEM OFERTY
Lokalizacja	Wiskitki, Guzów, Miedniewice
Grupa docelowa	–
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Projekt ma na celu doposażenie OSP na terenie Gminy Wiskitki. Doposażenie OSP w samochody oraz sprzęt i środki do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych, usuwania skutków klęsk żywiołowych takich jak: pożary, powódzie, wichury oraz inne miejscowe zagrożenia poprzez zakup specjalistycznego sprzętu pożarniczego i środków ochrony osobistej strażyaka pozwoli na skuteczne usuwanie skutków zdarzeń z zachowaniem bezpieczeństwa pracujących strażaków. Równocześnie spowoduje bardziej efektywne wykorzystanie w czasie prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczej większych zasobów osobowych jednostki OSP, co spowoduje udzielenie pomocy większej liczbie poszkodowanych w krótszym czasie. Doposażenie w środki i sprzęt specjalistyczny spowoduje również możliwość zaangażowania większej ilości ratowników w czasie działań ratowniczo-gaśniczych na terenie Gminy.
Problem jaki zostanie rozwiązany	• niewystarczające doposażenie OSP na terenie Gminy;

	– bezpieczeństwo publiczne.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	500 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM, budżet Gminy Wiskitki, Samorząd Województwa Mazowieckiego, WFOŚiGW
Wskaźnik produktu	- Liczba OSP wyposażonych w odpowiedni sprzęt i środki [szt.]
Wskaźnik rezultatu	- Wzrost liczby ratowników biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych [os.]

PROJEKT IX	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	USUWANIE WYROBÓW AZBESTOWYCH
Lokalizacja	
Grupa docelowa	–
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Przedmiotem działania jest uruchomienie systemu zachęt oraz wskazanie mieszkańcom źródeł finansowania zadań związanych z usuwaniem azbestu. W pierwszej kolejności projekt skierowany będzie do mieszkańców obszarów rewitalizacji. Nie oznacza to jednak, że z prowadzanego przedsięwzięcia wykluczone zostaną osoby potrzebujące wsparcia z terenu gminy. Mieszkaniec spoza obszaru rewitalizacji będzie mógł włączyć się w projekt, w momencie, gdy dostępna pula miejsc nie zostanie wykorzystana. <i>W pierwszej kolejności projekt skierowany będzie do mieszkańców obszarów rewitalizacji. Nie oznacza to jednak, że z prowadzanego przedsięwzięcia wykluczone zostaną osoby potrzebujące wsparcia z pozostałego terenu gminy. Wręcz przeciwnie, występowanie wyrobów azbestowych w jakiegokolwiek ilości jest szkodliwe i należy dążyć do całkowitego unieszkodliwienie odpadów azbestowych na terenie całej Gminy Wiskitki.</i>
Problem jaki zostanie rozwiązany	występowanie wyrobów azbestowych.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	100 000,00 zł
Źródło finansowania	środki WFOŚiGW w Warszawie
Wskaźnik produktu	- liczba udzielonych dofinansowań do demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych [szt.]
Wskaźnik rezultatu	- masa unieszkodliwionych wyrobów azbestowych [Mg]

PROJEKT X	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY WISKITKI - PRACE REMONTOWE I KONSERWATORSKIE OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH ORAZ CENNYCH KULTUROWO
Lokalizacja	Guzów, Wiskitki, Miedniewice
Grupa docelowa	– mieszkańcy obszaru rewitalizacji; – mieszkańcy Gminy Wiskitki.
Zgodność z zaplanowanymi celami	<i>Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna obszaru rewitalizacji</i>
Opis	W ramach działania planowana jest modernizacja i przywrócenie walorów estetycznych niszczącym obiektom zabytkowym na terenie obszaru rewitalizacji. Obszar rewitalizacji Gminy Wiskitki jest bogaty w obiekty zabytkowe i cenne pod względem kulturalnym. Poza pracami konserwatorskimi działanie zakłada promocję lokalnych walorów wśród mieszkańców zwiększając tym samym tożsamość ludności z miejscem zamieszkania (wszczepienie ducha historycznego i kulturowego wśród mieszkańców). Priorytetowo prace konserwatorskie prowadzone będą w: – Miedniewicach – Zespół Klasztorny; – Guzowie – cała część zabytkowa oraz obiekty związane z dawną działalnością cukrowni; – Wiskitkach – teren cegielni, „starówka”, zespół kościoła i rynku. Po odrestaurowaniu obiektów zabytkowych w obszarze rewitalizacji, powstaną miejsca do aktywnego spędzania czasu wolnego. Miejsca zrewitalizowane w Guzowie, będą dawały możliwości do integracji lokalnej społeczności oraz do realizacji projektów o charakterze tożsamościowym (sprzyjających poczuciu zakorzenienia mieszkańców, podkreślających bogactwa tradycji).
Problem jaki zostanie rozwiązany	– niska atrakcyjność zabytków; – zły stan techniczny obiektów dziedzictwa kulturowego.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki, Związek Wyznaniowy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, Fundacja im. Feliksa hr. Sobańskiego
Kwota	10 000 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe (maks. 80%), budżet Gminy Wiskitki (min. 20%) Alternatywne źródło finansowania: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Wskaźnik produktu	• Powierzchnia zmodernizowanego obiektu
Wskaźnik rezultatu	• Liczba odwiedzających zabytkowy obszar

10.2 Pozostałe projekty rewitalizacyjne

PROJEKT A	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	KAMPAANIA SPOŁECZNA „WIDZISZ? REAGUJ!”
Lokalizacja	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wiskitkach, Plac Wolności 34 Szkoła Podstawowa im. A. Kamińskiego w Guzowie, Rodu Łubieńskich 2, Szkoła Podstawowa w Miedniewicach, Miedniewice 86
Grupa docelowa	– dzieci i młodzież z obszaru rewitalizacji; – dzieci i młodzież spoza obszaru rewitalizacji – SP w Franciszkowie – mieszkańcy obszaru rewitalizacji; – mieszkańcy Gminy Wiskitki
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Kampania realizowana będzie na wiele sposobów. Przede wszystkim informacja będzie publikowana w lokalnych mediach, w mediach społecznościowych, na tablicach ogłoszeń oraz na stronie Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Gminy w Wiskitkach. Ponadto, organizowane będą pogadanki w placówkach oświatowych w obszarze rewitalizacji, a także spotkania z Policjantami dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Kampania ma na celu przede wszystkim ograniczenie liczby przestępstw pospolitych, między innymi poprzez zwiększenie świadomości obywatelskiej i wzmocnienie reakcji mieszkańców regionu na naruszenia prawa szczególnie dla nich uciążliwe. Chodzi głównie o takie przestępstwa jak: kradzieże, kradzieże z włamaniem, bójki i pobicia, rozboje czy akty wandalizmu. <u>Projekt jest w szczególności skierowany do mieszkańców z obszaru rewitalizacji, gdzie zdiagnozowano nasilony wskaźnik popełnianych wykroczeń. Niemniej, poprzez formę realizacji projektu za pośrednictwem placówek oświatowych, działaniem zostaną objęci także mieszkańcy spoza obszaru rewitalizacji.</u>
Problem jaki zostanie rozwiązany	– duża liczba popełnionych wykroczeń
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Posterunkiem Policji w Wiskitkach, NGO
Kwota	20 000,00 zł
Źródło finansowania	budżet Gminy Wiskitki
Wskaźnik produktu	– liczba przeprowadzonych spotkań w placówkach oświatowych; – liczba publikowanych artykułów
Wskaźnik rezultatu	– liczba popełnionych wykroczeń.

PROJEKT B	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	MODERNIZACJA PRZYSZKOLNEJ BAZY SPORTOWEJ
Lokalizacja	Wiskitki, Miedniewice, Guzów
Grupa docelowa	– dzieci i młodzież z obszaru rewitalizacji – mieszkańcy obszaru rewitalizacji; – mieszkańcy Gminy Wiskitki.
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego obszaru rewitalizacji</u>
Opis	W ramach działania przewidziano modernizację infrastruktury sportowej na terenie placówek oświatowych. W ramach działania przewiduje się także modernizację i utworzenie dodatkowych terenów rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Celem działania jest zapewnienie bezpiecznej formy aktywnego spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież z obszaru rewitalizacji oraz całej Gminy Wiskitki.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– brak alternatywy spędzania czasu wolnego
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	500 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych (maks. 80%), budżet Gminy Wiskitki (min. 20%) Alternatywne źródło finansowania: Ministerstwo Sportu i Turystyki
Wskaźnik produktu	– Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych [szt.];
Wskaźnik rezultatu	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [szt.]

PROJEKT C	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	UTWORZENIE MIEJSC DO AKTYWNEGO SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI – MODERNIZACJA OBIEKTÓW SPORTOWYCH W GUZOWIE I WISKITKACH
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – Stadion Guzów, Stadion Wiskitki
Grupa docelowa	– mieszkańcy obszaru rewitalizacji – mieszkańcy Gminy Wiskitki
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Celem działania jest modernizacja terenów rekreacyjno-sportowych w obszarze rewitalizacji, celem nadania im nowych funkcji, w tym także społecznych. Odnowione obiekty sportowe poza swoją standardową funkcją pełnić będą rolę miejsc spotkań dla mieszkańców w różnym wieku.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– brak terenów rekreacyjnych; – brak alternatywy spędzania czasu wolnego; – brak miejsc integracji mieszkańców; – brak zmodernizowanej infrastruktury sportowej.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	2 000 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych (maks. 80%), Budżet Gminy Wiskitki (min. 20%) Alternatywne źródło finansowania: PROW na lata 2014-2020, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Ministerstwo Sportu i Turystyki
Wskaźnik produktu	• Powierzchnia terenów rekreacyjnych w obszarze rewitalizacji [ha]
Wskaźnik rezultatu	• Liczba mieszkańców korzystających z terenów rekreacyjnych [szt.]

PROJEKT D	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	INTEGRACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI – TWORZENIE, MODERNIZACJA I ADAPTACJA ŚWIETLIC WIEJSKICH WRAZ Z ROZSZERZENIEM OFERTY
Lokalizacja	Wiskitki, Guzów, Miedniewice
Grupa docelowa	– mieszkańcy obszaru rewitalizacji, – organizacje pozarządowe z obszaru rewitalizacji, – mieszkańcy Gminy Wiskitki.
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego obszaru rewitalizacji</u>
Opis	W ramach działania planowana jest modernizacja i przystosowanie budynków na potrzeby świetlic wiejskich w obszarach rewitalizacji Gminy Wiskitki. Ponadto, w ramach działania przewiduje się także adaptację niewykorzystywanych budynków na cele społeczne. Działanie obejmować będzie również doposażenie tychże obiektów. Tak przygotowane budynki będą pełniły funkcję miejsca spotkań dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także Gminy Wiskitki. Obiekty zostaną dostosowane do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Pozwoli to ograniczyć stopień wykluczenia społecznego, zwiększyć integrację i aktywność społeczną. W pierwszej kolejności modernizowane będą świetlice zlokalizowane w obszarze rewitalizacji. Niemniej w miarę dostępnych środków finansowych modernizacji poddane zostaną pozostałe świetlice wiejskie zlokalizowane na terenie całej Gminy Wiskitki.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– wykluczenie społeczne; – brak alternatywy spędzania czasu wolnego; – niski wskaźnik aktywności społecznej mieszkańców.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	1 000 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych (maks. 80%), budżet Gminy Wiskitki (min. 20%)
Wskaźnik produktu	– liczba zmodernizowanych obiektów [szt.]
Wskaźnik rezultatu	– liczba osób odwiedzających świetlice wiejskie [szt.]

PROJEKT E	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE SZKODLIWOŚCI AZBESTU, EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ, NISKIEJ EMISJI ORAZ RACJONALNEJ GOSPODARKI ODPADAMI
Lokalizacja	sołectwa Wiskitki, Guzów i Miedniewice (inicjator Urząd Gminy w Wiskitkach)
Grupa docelowa	– mieszkańcy obszaru rewitalizacji; – mieszkańcy Gminy Wiskitki.
Zgodność z zaplanowanymi celami	<i>Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</i>
Opis	Kampania edukacyjna obejmująca promocję dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska, w tym przede wszystkim walka z „niską emisją” poprzez program wymiany urządzeń grzewczych, selektywna gospodarka odpadami, usuwanie wyrobów azbestowych. Realizacja edukacji ekologicznej przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji i Gminy Wiskitki.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– niewielka liczba deklaracji odnośnie selektywnej zbiórki odpadów; – występowanie wyrobów azbestowych; – niska emisja.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki, NGO
Kwota	50 000,00 zł
Źródło finansowania	środki WFOŚiGW w Warszawie, środki NFOŚiGW, budżet Gminy Wiskitki
Wskaźnik produktu	• liczba prowadzonych kampanii edukacyjnych
Wskaźnik rezultatu	• liczba odbiorców kampanii edukacyjnych

PROJEKT F	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI POPRZECZ MODERNIZACJĘ KOTŁOWNI W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W OBSZARZE REWITALIZACJI
Lokalizacja	budynki użyteczności publicznej w Gminie Wiskitki (szczególnie sołectwo Wiskitki, Guzów, Miedniewice), w tym przede wszystkim Szkoła Podstawowa w Miedniewicach
Grupa docelowa	– mieszkańcy obszaru rewitalizacji – mieszkańcy Gminy Wiskitki
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Projekt zakłada wymianę starych, nieekologicznych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne piece wykorzystujące paliwo stałe, jakim jest węgiel. Planowana jest wymiana pieców węglowych na posiadające certyfikat klasy 5 według normy PN EN 303-5:2012. Projekt może zostać uzupełniony o mikroinstalacje odnawialnych źródeł energii (fotowoltaika, kolektory słoneczne, pompy ciepła), a także termomodernizację budynków (w zależności od możliwych do pozyskania środków finansowych). Realizacja projektu przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię w budynkach użyteczności publicznej.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– problem niskiej emisji; – niski udział OZE
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	200 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM Działanie 4.2. Efektywność energetyczna (maks. 80%), Budżet Gminy Wiskitki (min. 20%) Alternatywne źródło finansowania: WFOŚiGW w Warszawie, wkład własny osób fizycznych
Wskaźnik produktu	• liczba zmodernizowanych źródeł ciepła
Wskaźnik rezultatu	• roczna oszczędność energii cieplnej wskutek wymiany źródła ciepła

PROJEKT G	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	LIKWIDACJA NISKIEJ EMISJI – WYMIANA PRZESTARZAŁYCH KOTŁÓW NA NISKOEMISYJNE/ OZE/ TERMOMODERNIZACJA
Lokalizacja	budynki mieszkalne w Gminie Wiskitki (szczególnie sołectwo Wiskitki, Guzów, Miedniewice)
Grupa docelowa	– mieszkańcy obszaru rewitalizacji – mieszkańcy Gminy Wiskitki
Zgodność z zaplanowanymi celami	<i>Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</i>
Opis	Projekt zakłada wymianę starych, nieekologicznych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne piece wykorzystujące paliwo stałe, jakim jest węgiel. Planowana jest wymiana pieców węglowych na posiadające certyfikat klasy 5 według normy PN EN 303-5:2012. Projekt może zostać uzupełniony o mikroinstalacje odnawialnych źródeł energii (fotowoltaika, kolektory słoneczne, pompy ciepła), a także termomodernizację budynków (w zależności od możliwych do pozyskania środków finansowych). Realizacja projektu przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię w budynkach jednorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej, co pozytywnie wpłynie na stan środowiska naturalnego.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– problem niskiej emisji; – niski udział OZE
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	1 000 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM Działanie 4.2. Efektywność energetyczna (maks. 80%), Budżet Gminy Wiskitki (min. 20%) Alternatywne źródło finansowania: WFOŚiGW w Warszawie, wkład własny osób fizycznych
Wskaźnik produktu	• liczba zmodernizowanych źródeł ciepła
Wskaźnik rezultatu	• roczna oszczędność energii cieplnej wskutek wymiany źródła ciepła

PROJEKT H	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	POMOC DORADCZA LOKALNYM MIKRO-, MAŁYM I ŚREDNIM PRZEDSIĘBIORSTWOM W ZAKRESIE POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
Lokalizacja	Gmina Wiskitki
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Aktywizacja zawodowa mieszkańców i poprawa sytuacji na rynku pracy, a także poprawa jakości kształcenia dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Na obszarach rewitalizacji zdiagnozowano nasilone zjawiska wykluczenia społecznego z powodu ubóstwa, niepełnosprawności, wielodzietności oraz niski poziom zaangażowania w sprawy lokalne. Wychodząc naprzeciw tym problemom planowana jest aktywizacja zarówno społeczna jak i zawodowa mieszkańców obszarów rewitalizacji. Organizacja spotkań, na których przedstawiane będą możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia oraz rozwoju własnej działalności gospodarczej przyczynią się do wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców obszarów rewitalizacji. Działania takie pomogą ograniczyć poziom ubóstwa. W pierwszej kolejności projekt skierowany będzie do mieszkańców obszarów rewitalizacji. Nie oznacza to jednak, że z prowadzanego przedsięwzięcia wykluczone zostaną osoby potrzebujące wsparcia z pozostałego terenu gminy. Mieszkaniec spoza obszaru rewitalizacji będzie mógł włączyć się w projekt, w momencie, gdy dostępna pula miejsc nie zostanie wykorzystana.
Problem jaki zostanie rozwiązany	poprawa estetyki przestrzeni publicznej
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	150 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM Działanie 9.3 (maksymalnie 80% kosztów kwalifikowalnych inwestycji); budżet PUP (minimum 20%)
Wskaźnik produktu	- Liczba utworzonych punktów doradczych [szt.]
Wskaźnik rezultatu	- Liczba przedsiębiorstw korzystających z pomocy doradczej w zakresie rozwoju działalności gospodarczej oraz pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych – 10 szt.

PROJEKT I	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	DZIAŁANIA PROMOCYJNE W ZAKRESIE LOKALNYCH WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH GMINY WISKITKI
Lokalizacja	Gmina Wiskitki
Grupa docelowa	- mieszkańcy obszaru rewitalizacji; - mieszkańcy Gminy Wiskitki
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego obszaru rewitalizacji</u>
Opis	Celem projektu jest zwiększenie świadomości mieszkańców o własnej kulturze, tradycjach oraz zwiększenie aktywności społecznej i turystycznej mieszkańców Gminy Wiskitki. Tożsamość przestrzenna to gwarancja rozwoju ekonomicznego regionu, podnoszenia jakości otaczającej przestrzeni. Rewitalizowanie wartości kulturowych miejsca i regionu wpisuje się w najnowsze tendencje kształtowania krajobrazu. Zakłada się iż walory miejsca podkreślą jego kształt i wizerunek zmieniając przestrzeń i warunki życia mieszkańców. W ramach działania promowane będą wszelkiego rodzaju wydarzenia kulturalne związane z historią Gminy Wiskitki.
Problem jaki zostanie rozwiązany	– wykluczenie społeczne; – brak alternatywy spędzania czasu wolnego; – niski wskaźnik aktywności społecznej mieszkańców.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	50 000,00 zł
Źródło finansowania	Budżet Gminy Wiskitki, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Wskaźnik produktu	– liczba przeprowadzonych działań promocyjnych [szt.]
Wskaźnik rezultatu	– liczba uczestników wydarzeń kulturalnych na terenie [szt.]

PROJEKT J	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	WODOCIĄGI I KANALIZACJA
Lokalizacja	Gmina Wiskitki – tereny nieuzbrojone
Grupa docelowa	• mieszkańcy obszaru rewitalizacji; • mieszkańcy Gminy Wiskitki
Zgodność z zaplanowanymi celami	<i>Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru rewitalizacji</i>
Opis	W ramach działania realizowane będzie doprowadzenie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej do terenów nieuzbrojonych. Zwiększenie liczby przyłączy przyczyni się bezpośrednio do poprawy stanu środowiska oraz wpłynie na poprawę warunków bytowych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Ponadto, działanie obejmować będzie modernizację istniejących wodociągów, które wykonane są z azbestu.
Problem jaki zostanie rozwiązany	• brak dostępu niektórych mieszkańców do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	6 500 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM, budżet Gminy Wiskitki, POIiŚ
Wskaźnik produktu	• Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej [km]; • Długość wybudowanej sieci wodociągowej [km].
Wskaźnik rezultatu	• Liczba mieszkańców korzystających z powstałej infrastruktury w efekcie realizacji projektu [os.]

PROJEKT K	
Nazwa projektu rewitalizacyjnego	POPRAWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ
Lokalizacja	Gmina Wiskitki
Grupa docelowa	• mieszkańcy obszaru rewitalizacji; • mieszkańcy Gminy Wiskitki; • osoby starsze i z niepełnosprawnościami.
Zgodność z zaplanowanymi celami	<u>Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna obszaru rewitalizacji</u>
Opis	W ramach działania przewidziano wymianę nawierzchni, wzmocnienie konstrukcji jezdni, budowę chodników oraz rozbudowę ciągów pieszo-rowerowych. W ramach działania przewiduje się także poprawę bezpieczeństwa najmłodszych uczestników ruchu poprzez budowę parkingów przy placówkach oświatowych (przede wszystkim przy Szkole Podstawowej w Guzowie). Ponadto, działanie obejmuje również likwidację barier architektonicznych umożliwiając bezpieczne przemieszczanie się osób starszych i niepełnosprawnych. Celem działania jest poprawa stanu technicznego, dostępności i bezpieczeństwa infrastruktury transportowej w obszarze rewitalizacji. Bezpieczny system transportowy w obszarze rewitalizacji przyczyni się do ograniczenia wykluczenia społecznego przede wszystkim osób starszych i niepełnosprawnych. Osoby te będą mogły samodzielnie i bezpiecznie dotrzeć do budynków użyteczności publicznej w celu załatwienia swoich spraw. Ponadto, odnowione przestrzenie publiczne będą chętniej odwiedzane jeśli będą niwelowane bariery architektoniczne.
Problem jaki zostanie rozwiązany	• wykluczenie społeczne; • zły stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej; • bariery architektoniczne.
Podmiot odpowiedzialny	Gmina Wiskitki
Kwota	5 800 000,00 zł
Źródło finansowania	RPO WM Działanie 4.3, budżet Gminy Wiskitki, Alternatywne źródło finansowania: Samorząd Województwa Mazowieckiego/Wojewoda Mazowiecki
Wskaźnik produktu	• Długość zmodernizowanych ciągów komunikacyjnych [km]; • Długość rozbudowanych ciągów pieszo-rowerowych [km].
Wskaźnik rezultatu	• Spadek emisji liniowej [%]; • Liczba mieszkańców korzystających z rozbudowanych ciągów pieszo-rowerowych [os.]

11. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI

Program Rewitalizacji Gminy Wiskitki zawiera zestaw działań, pozwalających ożywić gminę w sposób kompleksowy, holistycznie podchodząc do jego rozwoju: z uwzględnieniem wszystkich trzech filarów zrównoważonego rozwoju, tj. społecznego, gospodarczego i środowiskowego. W związku z tym zdefiniowano cele oraz szereg działań, których wykonanie pomoże te cele osiągnąć. Projekty te charakteryzują się złożonością, co przede wszystkim dotyczy przedsięwzięć „miękkich”, aktywizujących społeczność lokalną, które swoje odzwierciedlenie mają także w kwestiach środowiskowego i ekonomicznego rozwoju gminy.

Na poszczególnych podobszarach rewitalizacji wyznaczono działania, których realizacja pozwoli na redukcję zidentyfikowanych problemów z każdej sfery. Jednocześnie, część działań, choć fizycznie zrealizowana będzie w jednym miejscu w Gminie, obejmie swym zasięgiem także mieszkańców spoza danego podobszaru, dzięki czemu efektywniej wykorzystać będzie można możliwości, jakie daje dane przedsięwzięcie.

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 program rewitalizacji charakteryzuje się komplementarnością w kilku płaszczyznach:

10.1 Komplementarność przestrzenna

W procesie tworzenia Programu Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki, zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” wzięto pod uwagę konieczność zapewnienia komplementarności przestrzennej projektów rewitalizacyjnych.

Komplementarność przestrzenna to uwzględnienie wzajemnych powiązań zarówno na etapie formułowania, jak i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które wdrażane będą na obszarze rewitalizacji, a także tych poza tym obszarem, lecz na niego wpływających.

Wszystkie projekty rewitalizacyjne zarówno podstawowe jak i uzupełniające zostaną zrealizowane bezpośrednio na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zasięg niektórych projektów podstawowych może wykraczać poza obszar rewitalizacji tak, aby zapewnić rzeczywiste i trwałe rozwiązanie problemów, dopełnianie się przestrzennie oraz mechanizm synergii efektów oddziaływania. Działania, których realizacja może wykroczyć poza obszar rewitalizacji i objąć szerszą część gminy zostały wskazane w poniższej tabeli.

Tabela 41. Komplementarność przestrzenna (opracowanie własne)

Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Realizacja na obszarze rewitalizacji	Realizacja na obszarze rewitalizacji - obszar	Realizacja lub oddziaływanie poza obszarem rewitalizacji
MODERNIZACJA TERENÓW WODNYCH W WISKITKACH NA CELE REKREACYJNE	TAK	Wiskitki, dz. nr 694, 697, 698, 770	TAK
OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY WISKITKI - PRACE REMONTOWE I KONSERWATORSKIE OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH ORAZ CENNYCH KULTUROWO	TAK	Guzów, Wiskitki, Miedniewice	TAK
EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE SZKODLIWOŚCI AZBESTU, EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ, NISKIEJ EMISJI ORAZ RACJONALNEJ GOSPODARKI ODPADAMI	TAK	sołectwa Wiskitki, Guzów i Miedniewice (inicjator Urząd Gminy w Wiskitkach)	TAK
LIKWIDACJA NISKIEJ EMISJI – WYMIANA PRZESTARZAŁYCH KOTŁÓW NA NISKOEMISYJNE WRAZ Z MONTAŻEM OZE I TERMOMODERNIZACJĄ	TAK	budynki mieszkalne w Gminie Wiskitki (szczególnie sołectwo Wiskitki)	TAK
KOMPETENCJE NA MIARĘ POTRZEB – AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB BEZROBOTNYCH, W TYM OSÓB PO 50 ROKU ŻYCIA ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	TAK	Wiskitki, Guzów, Miedniewice	TAK
KAMPANIE SPOŁECZNE PROMUJĄCE ZDROWY TRYB ŻYCIA, W TYM PROMOCJA REGULARNYCH BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH	TAK	Wiskitki, Guzów, Miedniewice	TAK
SPOŁECZNY BANK CZASU	TAK	sołectwa Wiskitki, Guzów i Miedniewice (inicjator Urząd Gminy w Wiskitkach)	TAK
KAMPANIA SPOŁECZNA „WIDZISZ? REAGUJ!”	TAK	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wiskitkach, Plac Wolności 34 Szkoła Podstawowa im. A. Kamińskiego w Guzowie, Rodu Łubieńskich 2	TAK
Z MAŁYCH SZKÓŁ W WIELKI ŚWIAT – kompleksowy rozwój edukacji w Gminie Wiskitki	TAK	Wiskitki, Guzów, Miedniewice	TAK
INTEGRACJA LOKALNEJ SPOŁĘCZNOŚCI – MODERNIZACJA I ADAPTACJA ŚWIETLIC WIEJSKICH WRAZ Z ROZSZERZENIEM OFERTY	TAK	Wiskitki, Guzów, Miedniewice	TAK
MODERNIZACJA PRZYSZKOLNEJ BAZY SPORTOWEJ	TAK	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	TAK
OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI POPRZECZ MODERNIZACJĄ KOTŁOWNI W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W OBSZARZE REWITALIZACJI	TAK	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	TAK

Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Realizacja na obszarze rewitalizacji	Realizacja na obszarze rewitalizacji - obszar	Realizacja lub oddziaływanie poza obszarem rewitalizacji
UTWORZENIE MIEJSC DO AKTYWNEGO SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI – MODERNIZACJA OBIEKTÓW SPORTOWYCH W GUZOWIE I WISKITKACH	TAK	Wiskitki, Guzów	TAK
ŁAD PRZESTRZENNY	TAK	Obszar rewitalizacji, Gmina Wiskitki	TAK
WODOCIĄGI I KANALIZACJA	TAK	Obszar rewitalizacji, Gmina Wiskitki	TAK
POPRAWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ	TAK	Obszar rewitalizacji, Gmina Wiskitki	TAK
DOPOSAŻENIE OSP	TAK	Obszar rewitalizacji, Gmina Wiskitki	TAK
USUWANIE WYROBÓW AZBESTOWYCH	TAK	Obszar rewitalizacji, Gmina Wiskitki	TAK
PROJEKT F – MODERNIZACJA ZASOBU MIESZKANIOWEGO/ KOMUNALNEGO/ GMINY	TAK	Obszar rewitalizacji, Gmina Wiskitki	TAK
PROJEKT G – POMOC DORADCZA LOKALNYM MIKRO-, MAŁYM I ŚREDNIM PRZEDSIĘBIORSTWOM W ZAKRESIE POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	TAK	Obszar rewitalizacji, Gmina Wiskitki	TAK
PROJEKT H – DZIAŁANIA PROMOCYJNE W ZAKRESIE LOKALNYCH WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH GMINY WISKITKI	TAK	Obszar rewitalizacji, Gmina Wiskitki	TAK

Należy zaznaczyć, że wszystkie projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Stanowią one odpowiedzi na zdiagnozowane problemy dla tego obszaru. Przedsięwzięcia, które mogą wykraczać poza obszar rewitalizacji zostały tak skonstruowane, aby eliminować czynniki zjawisk kryzysowych w obszarze rewitalizacji i strefie otaczającej. Dzięki ich realizacji rezultaty procesu rewitalizacji widoczne będą na całym obszarze rewitalizacji i w obszarze otaczającym.

10.2 Komplementarność problemowa

Odpowiedzią na zidentyfikowane w ramach diagnozy potrzeby rewitalizacji (w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym) jest układ strategicznych celów, wyznaczających kierunki podejmowanych działań wzajemnie dopełniających się tematycznie, aby całościowo wpływały na obszar rewitalizacji. Dzięki temu unika się problemu podejmowania działań

w obrębie zaledwie jednej sfery, co uniemożliwia kompleksowe podejście do problemów występujących na danych obszarach.

Wyznaczone projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Jest on zaplanowany w sposób umożliwiający kompleksową i komplementarną realizację potrzeb oraz rozwiązań problemów na obszarze rewitalizowanym.

Wskazane cele i działania mają charakter zintegrowany (wielowymiarowy), tworzą spójną i komplementarną logikę interwencji. Każdy z wyznaczonych celów przyczynia się do realizacji wielu potrzeb rewitalizacyjnych, łącząc w sobie różne wymiary problemów i potrzeb rewitalizacji. Powiązania potrzeb rewitalizacji i wyznaczonych celów wskazuje poniższa tabela.

Tabela 42. Komplementarność potrzeb rewitalizacyjnych z wyznaczonymi celami (opracowanie własne)

	Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego w obszarze rewitalizacji	Aktywizacja zawodowa mieszkańców i poprawa sytuacji na rynku pracy, a także poprawa jakości kształcenia dzieci i młodzieży	Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
Poprawa warunków życia osób uboższych;				
Ograniczenie stopnia wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych i osób starszych;				
Poprawa sytuacji na rynku pracy;				
Poprawa aktywności społecznej i integracji mieszkańców gminy, w tym osób starszych i niepełnosprawnych;				
Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy				
Poprawa jakości usług edukacyjnych				
Poprawa kondycji i rozwój podmiotów gospodarczych;				
Wzmacnianie przedsiębiorczości i kreatywności wśród mieszkańców.				

	Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego w obszarze rewitalizacji	Aktywizacja zawodowa mieszkańców i poprawa sytuacji na rynku pracy, a także poprawa jakości kształcenia dzieci i młodzieży	Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
Poprawa dostępności terenów rekreacyjnych i kulturalnych celem utworzenia miejsc integracji mieszkańców.				
Poprawa stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego.				
Wzrost masy odpadów odbieranych w sposób selektywny.				
Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza.				
Redukcja masy wyrobów azbestowych na terenie gminy.				

 oddziaływanie bezpośrednie
 oddziaływanie pośrednie

Katalog głównych projektów rewitalizacyjnych LPR dla Gminy Wiskitki tworzy kompleksowy i komplementarny układ działań. Projekty są ze sobą powiązane logicznie oraz merytorycznie, uzupełniają się i wzajemnie na siebie oddziałują. Ponadto projekty dopełniają się charakterem działań poprzez współistnienie obszarów i oddziaływań „twardych” i „miękkich”.

Tabela 43. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych (opracowanie własne)

	A. KAMPANIA SPOŁECZNA „WIDZISZ? REAGUJ!”	B. MODERNIZACJA PRZYSZKOLNEJ BAZY SPORTOWEJ	C. UTWORZENIE MIEJSC DO AKTYWNEGO SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI – MODERNIZACJA OBIEKTÓW SPORTOWYCH W GUZOWIE I WISKITKACH	D. INTEGRACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI – TWORZENIE, MODERNIZACJA I ADAPTACJA ŚWIETLIC WIEJSKICH WRAZ Z ROZSZERZENIEM OFERTY	E. EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE SZKODLIWOŚCI AZBESTU, EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ, NISKIEJ EMISJI ORAZ RACJONALNEJ GOSPODARKI ODPADAMI	F. OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI POPRZECZ MODERNIZACJĘ KOTŁOWNI W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W OBSZARZE REWITALIZACJI	G. LIKWIDACJA NISKIEJ EMISJI – WYMIANA PRZESTARZAŁYCH KOTŁÓW NA NISKOEMISYJNE/OZE/ TERMOMODERNIZACJA	H. POMOC DORADCZA LOKALNYM MIKRO-, MAŁYM I ŚREDNIM PRZEDSIĘBIORSTWOM W ZAKRESIE POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCHEJ	I. DZIAŁANIA PROMOCYJNE W ZAKRESIE LOKALNYCH WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH OBSZARU REWITALIZACJI	J. WODOCIĄGI I KANALIZACJA	K. POPRAWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ
I. MODERNIZACJA TERENÓW WODNYCH W WISKITKACH NA CELE REKREACYJNE											
II. BEZPIECZNA, DOSTĘPNA I FUNKcjONALNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA											
III. Z MAŁYCH SZKÓŁ W WIELKI ŚWIAT – KOMPLEKSOWY ROZWÓJ EDUKACJI W GMINIE WISKITKI											
IV. KAMPANIE SPOŁECZNE PROMUJĄCE ZDROWY TRYB ŻYCIA, W TYM PROMOCJA REGULARNYCH BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH											

	A. KAMPANIA SPOŁECZNA „WIDZISZ? REAGUJ!”	B. MODERNIZACJA PRZYSZKOLNEJ BAZY SPORTOWEJ	C. UTWORZENIE MIEJSC DO AKTYWNEGO SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI – MODERNIZACJA OBIEKTÓW SPORTOWYCH W GUZOWIE I WISKITKACH	D. INTEGRACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI – TWORZENIE, MODERNIZACJA I ADAPTACJA ŚWIETLIC WIEJSKICH WRAZ Z ROZSZERZENIEM OFERTY	E. EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE SZKODLIWOŚCI AZBESTU, EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ, NISKIEJ EMISJI ORAZ RACJONALNEJ GOSPODARKI ODPADAMI	F. OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI POPRZECZ MODERNIZACJĄ KOTŁOWNI W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W OBSZARZE REWITALIZACJI	G. LIKWIDACJA NISKIEJ EMISJI – WYMIANA PRZESTARZAŁYCH KOTŁÓW NA NISKOEMISYJNE/OZE/ TERMOMODERNIZACJA	H. POMOC DORADCZA LOKALNYM MIKRO-, MAŁYM I ŚREDNIM PRZEDSIĘBIORSTWOM W ZAKRESIE POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	I. DZIAŁANIA PROMOCYJNE W ZAKRESIE LOKALNYCH WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH OBSZARU REWITALIZACJI	J. WODOCIĄGI I KANALIZACJA	K. POPRAWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ
V. SPOŁECZNY BANK CZASU											
VI KOMPETENCJE NA MIARĘ POTRZEB – AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB BEZROBOTNYCH, W TYM OSÓB PO 50 ROKU ŻYCIA ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH											
VII. POPRAWA WARUNKÓW BYTOWYCH MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI - MODERNIZACJA ZASOBU MIESZKANIOWEGO/ KOMUNALNEGO GMINY											

	A. KAMPANIA SPOŁECZNA „WIDZISZ? REAGUJ!”	B. MODERNIZACJA PRZYSZKOLNEJ BAZY SPORTOWEJ	C. UTWORZENIE MIEJSC DO AKTYWNEGO SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI – MODENIZACJA OBIEKTÓW SPORTOWYCH W GUZOWIE I WISKITKACH	D. INTEGRACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI – TWORZENIE, MODERNIZACJA I ADAPTACJA ŚWIETLIC WIEJSKICH WRAZ Z ROZSZERZENIEM OFERTY	E. EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE SZKODLIWOŚCI AZBESTU, EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ, NISKIEJ EMISJI ORAZ RACJONALNEJ GOSPODARKI ODPADAMI	F. OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI POPRZECZ MODERNIZACJĄ KOTŁOWNI W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W OBSZARZE REWITALIZACJI	G. LIKWIDACJA NISKIEJ EMISJI – WYMIANA PRZESTARZAŁYCH KOTŁÓW NA NISKOEMISYJNE/OZE/ TERMOMODERNIZACJA	H. POMOC DORADCZA LOKALNYM MIKRO-, MAŁYM I ŚREDNIM PRZEDSIĘBIORSTWOM W ZAKRESIE POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	I. DZIAŁANIA PROMOCYJNE W ZAKRESIE LOKALNYCH WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH OBSZARU REWITALIZACJI	J. WODOCIĄGI I KANALIZACJA	K. POPRAWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ
VIII. MODERNIZACJA I DOPOSAŻENIE OSP WRAZ Z POSZERZENIEM OFERTY											
IX. USUWANIE WYROBÓW AZBESTOWYCH											
X. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO OBSZARU REWITALIZACJI - PRACE REMONTOWE I KONSERWATORSKIE OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH ORAZ CENNYCH KULTUROWO											

 powiązanie bezpośrednie
 powiązanie pośrednie

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY WISKITKI DO ROKU 2023

Tabela 44: Macierz projektów rewitalizacyjnych dla Gminy Wiskitki (opracowanie własne)

		PROJEKTY GŁÓWNE										POZOSTAŁE PROJEKTY REWITALIZACYJNE										
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	J.	K.
PROJEKTY GŁÓWNE	1.		2	0	2	2	1	0	1	0	2	2	0	1	1	2	0	0	1	2	0	2
	2.	2		1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
	3.	0	1		2	2	1	0	1	0	0	2	2	2	1	2	1	1	1	2	0	0
	4.	2	2	2		2	1	0	2	1	0	1	2	2	2	2	0	0	0	1	1	1
	5.	2	2	2	2		2	0	1	0	1	1	0	1	2	2	0	0	2	2	0	0
	6.	1	2	1	1	2		0	2	0	0	1	0	0	2	2	0	0	2	1	0	1
	7.	0	2	0	0	0	0		1	1	1	2	1	1	2	2	2	2	0	0	2	2
	8.	1	2	1	2	1	2	1		0	1	2	1	1	1	2	1	1	2	2	1	2
	9.	0	2	0	1	0	0	1	0		1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2	0
	10.	2	2	0	0	1	0	1	1	1		1	0	1	2	2	1	1	1	2	1	1
POZOSTAŁE PROJEKTY REWITALIZACYJNE	A.	2	2	2	1	1	1	2	2	0	1		1	2	2	1	0	0	0	1	0	1
	B.	0	2	2	2	0	0	1	1	0	0	1		2	1	1	0	0	0	1	0	1
	C.	1	2	2	2	1	0	1	1	0	1	2	2		1	0	0	0	0	1	0	1
	D.	1	2	1	2	2	2	2	1	0	2	2	1	1		2	1	1	2	2	1	1
	E.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	0	2		2	2	1	1	1	1
	F.	0	2	1	0	0	0	2	1	0	1	0	0	0	1	2		2	0	0	0	0
	G.	0	2	1	0	0	0	2	1	0	1	0	0	0	1	2	2		0	0	0	0
	H.	1	1	1	0	2	2	0	2	0	1	0	0	0	2	1	0	0		1	0	0
	I.	2	1	2	1	2	1	0	2	0	0	1	1	1	2	1	0	0	1		0	1
	J.	0	2	0	1	0	0	2	2	2	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0		0
	K.	2	2	0	1	0	1	2	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	

LEGENDA:

0 – brak powiązania; 1 – powiązanie pośrednie, 2 – powiązanie bezpośrednie

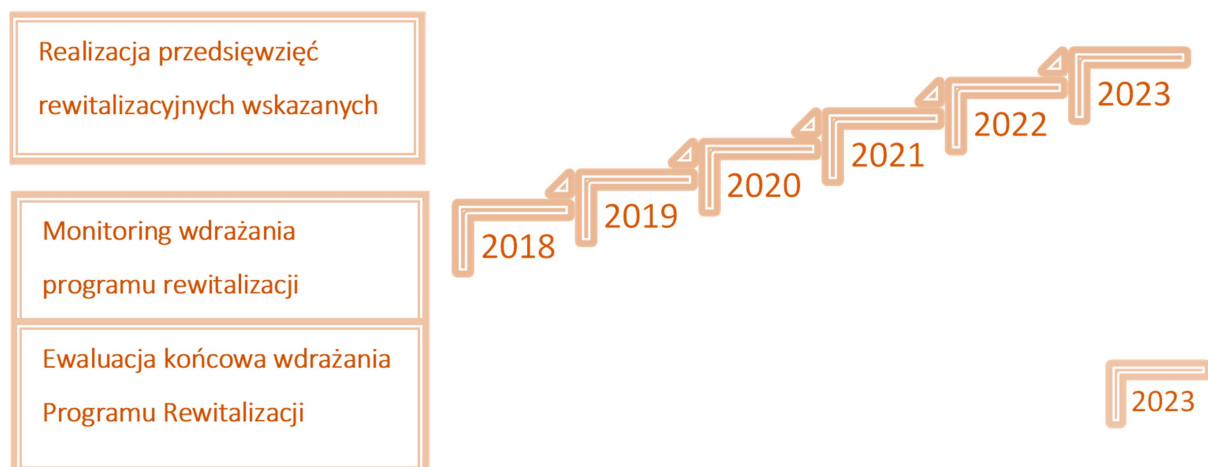
10.3 Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa - zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020 jest dokonywane na podstawie analizy i oceny oraz sformułowanych wniosków na temat dotychczasowego sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie (analizę przeprowadza IZ RPO).

Komplementarność międzyokresową zachowano dzięki integracji działań o charakterze rewitalizacyjnym już zrealizowanych na terenie Gminy Wiskitki. Cele oraz działania wyznaczone do zrealizowania w Programie Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki są komplementarne, a także zapewniają zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do wcześniejszych przedsięwzięć realizowanych w analizowanej gminie:

- „Dogonić najlepszych! E-szkoła dla gimnazjalistów” – wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty;
- „Podskocz wyżej! Trampolina edukacyjna” – wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Wiskitki oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Guzów;
- Przebudowa drogi gminnej w m. Czerwona Niwa Parcel w kierunku m. Roztropna;
- Przebudowa ciągu drogowego ul. Pańska, Targowa, Sokołowskiego w m. Wiskitki;
- Budowa fragmentu sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jesionka, Gmina Wiskitki;
- Budowa systemu Ostrzegania i Alarmowania na terenie Powiatu Żyrardowskiego;
- Regionalne partnerstwo samorządów Mazowsza dla aktywizacji społeczeństwa informacyjnego w zakresie e-administracji i geoinformacji;
- Usuwanie i unieszkodliwianie azbestu na terenie Gminy Wiskitki w latach 2011-2016;
- Wsparcie systemu ratowniczo gaśniczego na obszarze Gminy Wiskitki poprzez zakup specjalistycznego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla jednostki OSP Wiskitki;
- Umiem pływać;
- i wiele innych.

Analizując projekty pod kątem okresu finansowania, należy zwrócić uwagę na ciągłość programową.

Rysunek 10. Komplementarność międzyokresowa

Źródło: Opracowanie CDE Sp. z o.o.

10.4 Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjne opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Równocześnie zapewniony został współudział publicznych i prywatnych środków w finansowaniu procesów rewitalizacji.

Realizacja zadań określonych w Programie Rewitalizacji wiąże się z wysokimi nakładami finansowymi. Wdrażanie Programu powinno być zatem możliwe dzięki stworzeniu odpowiedniego systemu finansowego.

W przypadku źródeł finansowania będą one zależne od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Jako działania priorytetowe uznaje się działania w zakresie poprawy jakości wód i gospodarki odpadami oraz działania związane z aktualną polityką ekologiczną Unii Europejskiej tj. efektywnego wykorzystania energii, oszczędzania zasobów, ochrony zagrożonych gatunków i siedlisk, czy innowacyjności. Równie ważne będą działania warunkujące bezpieczeństwo ekologiczne i rozwój tj. dostęp do energii i kopalin, oraz do elementów środowiska.

Do instrumentów finansowych należy m. in.: opłata za gospodarcze korzystanie ze środowiska czy administracyjna kara pieniężna. Podstawowymi źródłami finansowania są środki publiczne (budżetowe państwa, gminy lub pozabudżetowe instytucji publicznych), prywatne (np. środki własne inwestorów) oraz prywatno- publiczne (np. ze spółek handlowych z udziałem gminy).

Potencjalne źródła finansowania zadań określonych w niniejszym Programie przedstawiono poniżej.

Tabela 45: Projekty rewitalizacyjne – harmonogram i źródła finansowania (opracowanie własne)

Nazwa projektu	Lokalizacja	Termin realizacji (rozp. i zakończenie)	Szacowana wartość (w PLN)	Wartość/ udział krajowych środków publicznych	Wartość/ udział środków UE (EFRR / EFS/ PROW)	Wartość/ udział środków prywatnych	Wartość/ udział środków z innych źródeł	Źródło finansowania
MODERNIZACJA TERENÓW WODNYCH W WISKITKACH NA CELE REKREACYJNE	Wiskitki, dz. nr 694, 697, 698, 770	2018-2023	10 000 000,00 zł	2 000 000,00 zł	8 000 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM
BEZPIECZNA, DOSTĘPNA I FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA	Wiskitki, Guzów, Miedniewice	2018-2023	200 000,00 zł	200 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	Budżet Gminy
Z MAŁYCH SZKÓŁ W WIELKI ŚWIAT – KOMPLEKSOWY ROZWÓJ EDUKACJI W GMINIE WISKITKI	Wiskitki, Guzów, Miedniewice	2018-2023	929 957,89 zł	46 497,89 zł	883 460,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM
KAMPANIE SPOŁECZNE PROMUJĄCE ZDROWY TRYB ŻYCIA, W TYM PROMOCJA REGULARNYCH BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH	Wiskitki, Guzów, Miedniewice	2018-2023	50 000,00 zł	10 000,00 zł	40 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM
SPOŁECZNY BANK CZASU	Wiskitki, Guzów, Miedniewice	2018-2023	20 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, alternatywnie Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
KOMPETENCJE NA MIARĘ POTRZEB – AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB BEZROBOTNYCH, W TYM OSÓB PO 50 ROKU ŻYCIA ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	Wiskitki, Guzów, Miedniewice	2018-2023	100 000,00 zł	5 000,00 zł	95 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY WISKITKI DO ROKU 2023

Nazwa projektu	Lokalizacja	Termin realizacji (rozp. i zakończenie)	Szacowana wartość (w PLN)	Wartość/ udział krajowych środków publicznych	Wartość/ udział środków UE (EFRR / EFS/ PROW)	Wartość/ udział środków prywatnych	Wartość/ udział środków z innych źródeł	Źródło finansowania
POPRAWA WARUNKÓW BYTOWYCH MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI - MODERNIZACJA ZASOBU MIESZKANIOWEGO/ KOMUNALNEGO GMINY	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	500 000,00 zł	25 000,00 zł	475 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, Bank Gospodarstwa Krajowego (alternatywnie: WFOŚiGW w Warszawie)
MODERNIZACJA I DOPOSAŻENIE OSP WRAZ Z POSZERZENIEM OFERTY	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	500 000,00 zł	100 000,00 zł	400 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM
USUWANIE WYROBÓW AZBESTOWYCH	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	100 000,00 zł	40 000,00 zł	60 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, środki WFOŚiGW
OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO OBSZARU REWITALIZACJI - PRACE REMONTOWE I KONSERWATORSKIE OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH ORAZ CENNYCH KULTUROWO	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	10 000 000,00 zł	- zł	8 000 000,00 zł	2 000 000,00 zł	- zł	środki prywatne Związku Wyznaniowego, Fundacji im. Feliksa hr. Sobańskiego, RPO WM
KAMPANIA SPOŁECZNA „WIDZISZ? REAGUJ!”	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	20 000,00 zł	20 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	Budżet Gminy
MODERNIZACJA PRZYSZKOLNEJ BAZY SPORTOWEJ	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	500 000,00 zł	100 000,00 zł	400 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY WISKITKI DO ROKU 2023

Nazwa projektu	Lokalizacja	Termin realizacji (rozp. i zakończenie)	Szacowana wartość (w PLN)	Wartość/ udział krajowych środków publicznych	Wartość/ udział środków UE (EFRR / EFS/ PROW)	Wartość/ udział środków prywatnych	Wartość/ udział środków z innych źródeł	Źródło finansowania
UTWORZENIE MIEJSC DO AKTYWNEGO SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI – MODERNIZACJA OBIEKTÓW SPORTOWYCH W GUZOWIE I WISKITKACH	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	2 000 000,00 zł	400 000,00 zł	1 600 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM
INTEGRACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI – TWORZENIE, MODERNIZACJA I ADAPTACJA ŚWIETLIC WIEJSKICH WRAZ Z ROZSZERZENIEM OFERTY	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	1 000 000,00 zł	200 000,00 zł	800 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM
EDUKACJA EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE SZKODLIWOŚCI AZBESTU, EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ, NISKIEJ EMISJI ORAZ RACJONALNEJ GOSPODARKI ODPADAMI	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	50 000,00 zł	25 000,00 zł	25 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, środki WFOŚiGW/NFOŚiGW
OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI POPRZECZ MODERNIZACJĘ KOTŁOWNI W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W OBSZARZE REWITALIZACJI	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	200 000,00 zł	100 000,00 zł	100 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY WISKITKI DO ROKU 2023

Nazwa projektu	Lokalizacja	Termin realizacji (rozp. i zakończenie)	Szacowana wartość (w PLN)	Wartość/ udział krajowych środków publicznych	Wartość/ udział środków UE (EFRR / EFS/ PROW)	Wartość/ udział środków prywatnych	Wartość/ udział środków z innych źródeł	Źródło finansowania
LIKWIDACJA NISKIEJ EMISJI – WYMIANA PRZESTARZAŁYCH KOTŁÓW NA NISKOEMISYJNE/ OZE/ TERMOMODERNIZACJA	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	1 000 000,00 zł	500 000,00 zł	500 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM
POMOC DORADCZA LOKALNYM MIKRO-, MAŁYM I ŚREDNIM PRZEDSIĘBIORSTWOM W ZAKRESIE POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	150 000,00 zł	30 000,00 zł	120 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM
DZIAŁANIA PROMOCYJNE W ZAKRESIE LOKALNYCH WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH OBSZARU REWITALIZACJI	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	50 000,00 zł	10 000,00 zł	40 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM (alternatywnie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego)
WODOCIĄGI I KANALIZACJA	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	6 500 000,00 zł	1 300 000,00 zł	5 200 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM
POPRAWA INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ	Wiskitki, Miedniewice, Guzów	2018-2023	5 800 000,00 zł	1 160 000,00 zł	4 640 000,00 zł	- zł	- zł	Budżet Gminy, RPO WM (alternatywnie Samorząd Województwa Mazowieckiego/Wojewoda Mazowiecki)

12. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Program Rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o identyfikację występujących lokalnych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno - funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Istotą działań na każdym etapie procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna. Aktywowanie i udział mieszkańców oraz włączenie, organizacja i formowanie miejscowej sieci interesariuszy w danym obszarze są warunkami koniecznymi powodzenia długofalowego rozwoju obszarów kryzysowych oraz wyprowadzenia ich z tego stanu.

Partycypacja społeczna prowadzona w ramach niniejszego Programu Rewitalizacji obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób, który zapewni aktywny udział mieszkańców Gminy Wiskitki i interesariuszy, w tym prowadzenie konsultacji społecznych oraz powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji. Udział interesariuszy jest niezwykle ważny by proces rewitalizacji był spójny z wizją mieszkańców oraz odpowiadał na ich realne problemy.

W momencie przystąpienia Gminy Wiskitki do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji opublikowana została informacja w lokalnej prasie oraz w mediach społecznościowych. Następnym krokiem było przygotowanie ankiety dla mieszkańców Gminy Wiskitki. Ankieta była dostępna w wersji papierowej w Urzędzie Gminy w Wiskitkach, a także w wersji on-line w specjalnie przygotowanej zakładce poświęconej Lokalnemu Programowi Rewitalizacji.

Ponadto, zorganizowano cykl spotkań dla różnych grup interesariuszy LPR. Dnia 23.03.2018 r. odbyły się spotkania dla interesariuszy reprezentujących następujące grupy:

- sektor publiczny - pracownicy Urzędu Gminy, przedstawiciele jednostek podległych Gminy Wiskitki, Radni i sołtysi;
- sektor gospodarczy – przedsiębiorcy z terenu Gminy Wiskitki;
- sektor społeczny – mieszkańcy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Ogółem w cyklu spotkań uczestniczyło 27 osób.

Kolejne – podsumowujące spotkanie dla interesariuszy odbyło się dnia 5.04.2018 roku. Na spotkaniu przedstawiono najważniejsze założenia LPR oraz postulaty wynikające z dotychczas prowadzonych konsultacji społecznych.

Niezależnie projekt dokumentu został wyłożony do publicznego wglądu w Biuletynie Informacji Publicznej w dniach 14 - 29.03.2018 r. Zainteresowani mogli zgłaszać swoje sugestie i spostrzeżenia poprzez formularz zgłaszania uwag.

Biorąc pod uwagę planowane przedsięwzięcia, katalog interesariuszy jest szeroki i otwarty.

Za głównych interesariuszy podczas rewitalizacji można uznać przede wszystkim Urząd Gminy w Wiskitkach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji w Wiskitkach oraz placówki oświatowe, a także przede wszystkim mieszkańcy obszaru objętego rewitalizacją. Za pomocą

zebranych danych oraz wskazaniu odpowiednich działań można było zdiagnozować obszary, dla których przeprowadzenie procesu rewitalizacji jest niezbędne.

Sposobem włączenia interesariuszy w proces Programu Rewitalizacji będzie także ich aktywny udział we wdrażaniu i monitorowaniu działań:

- ❖ dotyczących aktywizacji społecznej,
- ❖ likwidacji negatywnych zjawisk społecznych,
- ❖ działań o charakterze infrastrukturalnym, środowiskowym i przestrzenno – funkcjonalnym.

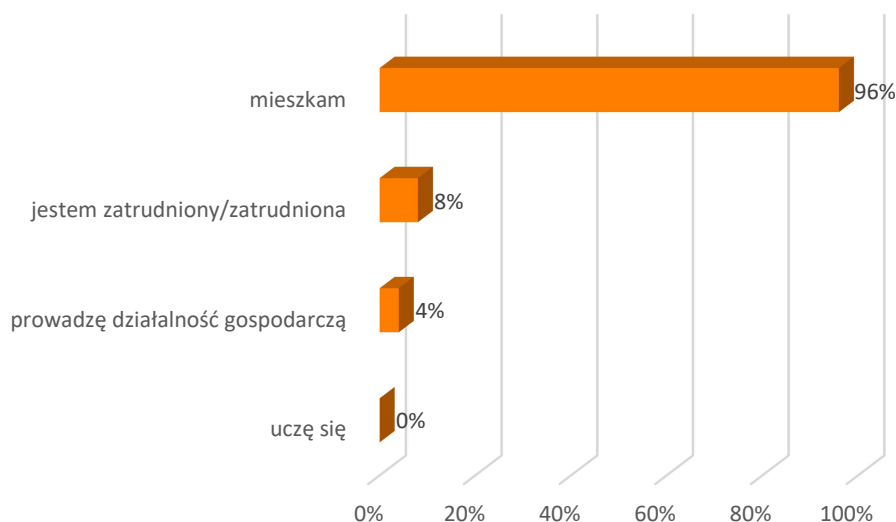
Dodatkowo, niezbędnym i bardzo ważnym elementem w całym procesie rewitalizacyjnym będzie udział społeczności lokalnej, w postaci przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, szczególnie działających i związanych z obszarem rewitalizowanym. Efektywne włączenie ww. interesariuszy zewnętrznych w system realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki będzie miało dodatkową rolę aktywizującą społeczność lokalną oraz przyczyni się do budowania tożsamości z miejscem zamieszkania. Jednocześnie, mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe na bieżąco będą mogli zgłaszać swoje problemy oraz propozycje do projektów rewitalizacyjnych bezpośrednio do Zespołu ds. Rewitalizacji w ramach posiedzeń oraz na spotkaniach z mieszkańcami, organizowanymi w poszczególnych sołectwach, szczególnie w obszarze rewitalizacji. Ponadto, spostrzeżenia i uwagi, tak, jak inne sprawy społeczne, będą przekazywane za pośrednictwem Radnych i Sołtysów, którzy są bezpośrednimi przedstawicielami mieszkańców.

Wyniki badania ankietowego mieszkańców Gminy Wiskitki

Mieszkańcy Gminy Wiskitki w ramach opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji mieli możliwość oceny aspektów funkcjonowania Gminy Wiskitki, które wpływają na warunki życia mieszkańców za pomocą badania ankietowego. Na stronie internetowej Gminy pojawiła się informacja o możliwości wzięcia udziału w badaniu ankietowym - każdy mieszkaniec gminy Wiskitki, osoba pracująca, prowadząca działalność i ucząca się na terenie gminy mogła mieć wpływ na przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki. Ankieta była dostępna w wersji elektronicznej na stronie Gminy, a także w wersji papierowej w siedzibie Urzędu Gminy. Ankietę można było również wydrukować ze strony internetowej Gminy i wypełnioną dostarczyć do Urzędu Gminy. Wypełnienie ankiety było dobrowolne i anonimowe. Celem badania było poznanie opinii na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji problemowych obszarów gminy oraz oczekiwanych działań mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze.

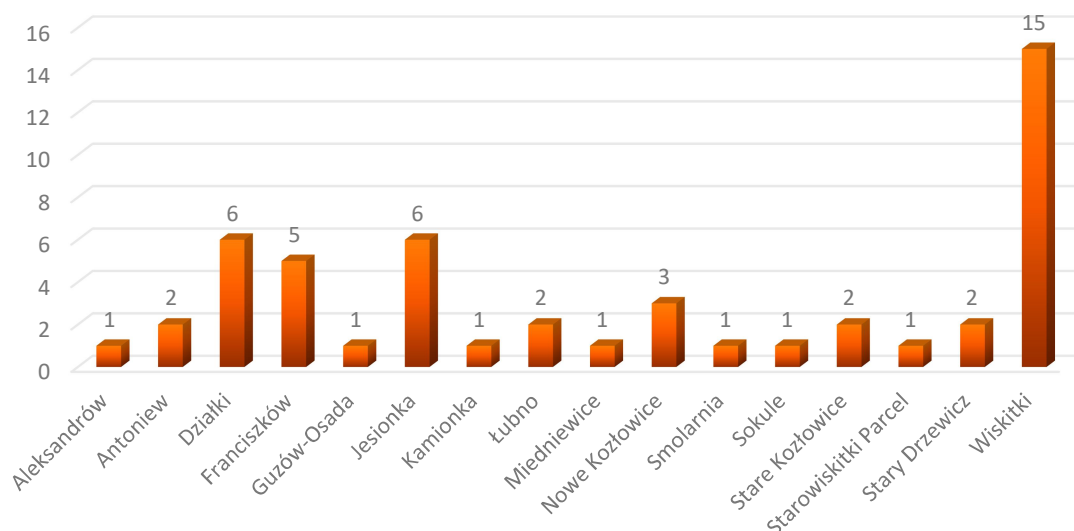
Każdy zainteresowany mieszkaniec miał możliwość podzielenia się własnymi opiniami i spostrzeżeniami, jednak ze względu na dobrowolność wypełnienia ankiety nie udało się pozyskać opinii przedstawicieli wszystkich jednostek osadniczych z terenu Gminy Wiskitki.

W badaniu wzięło udział 50 osób z różnych sołectw. 96% wypełniających ankietę mieszka na terenie Gminy Wiskitki (48 ankietowanych), 8% jest zatrudnionych na terenie Gminy, a 4% prowadzi działalność gospodarczą.

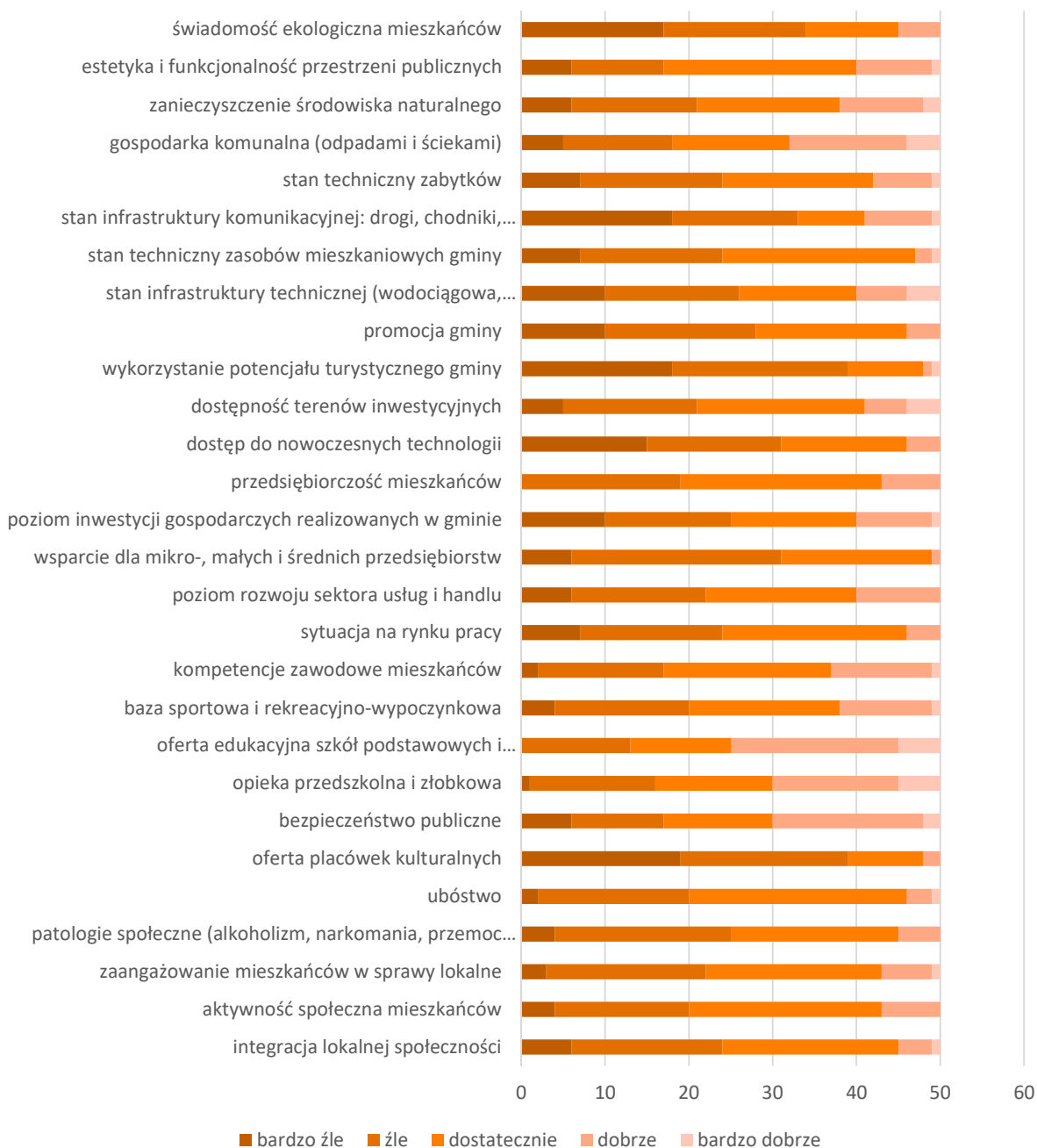
Rysunek 11. Charakterystyka mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o. na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji)

Najwięcej ankietowanych z terenu Gminy, którzy wzięli udział w badaniu mieszka na terenie sołectwa Wiskitki – 15 ankietowanych. Z terenu sołectwa Działki oraz Jesionka ankietę wypełniło po 6 mieszkańców, a z obszaru sołectwa Franciszków – 5 mieszkańców. Poniższy wykres obrazuje miejsce zamieszkania wszystkich ankietowanych z terenu Gminy Wiskitki.

Rysunek 12. Miejsce zamieszkania ankietowanych (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o. na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji)

Ankietowani oceniali funkcjonowanie 28 aspektów Gminy Wiskitki, które wpływają na warunki życia mieszkańców. Aspekty te mogli ocenić w następującej skali: bardzo źle, źle, dostatecznie, dobrze i bardzo dobrze.

Rysunek 13. Ocena funkcjonowania aspektów Gminy Wiskitki wpływających na warunki życia mieszkańców (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o. na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji)

Analizując odpowiedzi, można wywnioskować, że ankietowani największy problem widzą w funkcjonowaniu następujących aspektów gminy (oceniane jako bardzo źle i źle):

- oferta placówek kulturalnych – 39 ankietowanych;
- wykorzystanie potencjału turystycznego gminy – 39 ankietowanych;
- świadomość ekologiczna mieszkańców – 34 ankietowanych;

- stan infrastruktury komunikacyjnej: drogi, chodniki, parkingi, oświetlenie, połączenia komunikacyjne, ścieżki rowerowe – 33 ankietowanych;
- dostęp do nowoczesnych technologii – 31 ankietowanych;
- wsparcie dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw – 31 ankietowanych;
- promocja gminy – 28 ankietowanych.

Ankietowani wskazali również te aspekty gminy, których funkcjonowanie oceniają jako bardzo dobre i dobre:

- oferta edukacyjna szkół podstawowych i ponadpodstawowych – 25 ankietowanych;
- opieka przedszkolna i żłobkowa – 20 ankietowanych;
- bezpieczeństwo publiczne – 20 ankietowanych;
- gospodarka komunalna (odpadami i ściekami) – 18 ankietowanych.

Ankietowali odpowiadali również na pytanie, jakie efekty powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji w Gminie Wiskitki. Poniższy wykres przedstawia najczęściej pojawiające się oczekiwania mieszkańców.

Rysunek 14. Efekty realizacji procesu rewitalizacji według mieszkańców Gminy Wiskitki (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o. na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji)

Najwięcej mieszkańców Gminy oczekuje poprawy stanu infrastruktury komunikacyjnej (52% ankietowanych), zwiększenia integracji mieszkańców i pobudzenia ich aktywności lokalnej (44% ankietowanych), poprawy jakości środowiska naturalnego (44% ankietowanych), poprawy stanu infrastruktury technicznej (42% ankietowanych) oraz rozwoju mikro- i małej przedsiębiorczości (40% ankietowanych).

Wśród uwag i sugestii ankietowani wymieniali m.in.:

- rozbudowa oraz poprawa jakości dróg;
- budowa chodników i oświetlenia;
- dalsza rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;
- pozyskanie środków na dofinansowanie instalacji do pozyskiwania energii i ciepła ze źródeł odnawialnych;
- rewitalizacja terenu akwenów wodnych „cegielnia”;
- rewitalizacja zabudowań kościelnych, a także cmentarnych;
- organizacja różnego rodzaju zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, które rozwijałyby u dzieci kreatywności;
- organizacja zajęć językowych dla dzieci i młodzieży;
- bardzo słabe finansowanie sołectw.

13. SYSTEM WDRAŻANIA LPR MONITORING I EWALUACJA LPR DLA GMINY WISKITKI

Proces opracowania i wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki koordynuje Inspektor do spraw pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych i zamówień publicznych. Monitoring realizacji Programu Rewitalizacji będzie prowadzony w wydziałach Urzędu Gminy w Wiskitkach w zakresie realizacji poszczególnych projektów natomiast monitoring całości procesu będzie należał do powołanego Zespołu ds. Rewitalizacji. Jego zadaniem będzie bieżący monitoring, polegający na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów oraz realizacji całego Programu, a także sprawdzanie czy wdrażane projekty są zgodne z wcześniejszymi celami i założeniami Programu. Ponadto jednostka ta będzie również odpowiedzialna m. in. za opublikowanie opracowanych wyników sprawozdań na stronie internetowej Urzędu Gminy w Wiskitkach.

Zespół ds. Rewitalizacji będzie składał się z pracowników Urzędu Gminy oraz poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy Wiskitki, nie znajdujących się w strukturze Urzędu Gminy. Obejmuje pracowników z dziedziny zagospodarowania przestrzennego, gospodarki odpadami, inwestycji, funduszy zewnętrznych, ochrony środowiska oraz przedstawicieli opieki społecznej, pod nadzorem Wójta. Zespół składający się z 8 – 10 osób będzie prowadził monitoring wdrażania celów LPR na spotkaniach w cyklu kwartalnym bądź spotkaniach nadzwyczajnych. Obowiązki zostaną przydzielone członkom zespołu zgodnie z zajmowanym stanowiskiem w Urzędzie Gminy i jednostkach podległych. Decyzje będą podejmowane kolegium, a głównym koordynatorem będzie Wójt.

Efektywne przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych w Gminie Wiskitki będzie polegało na monitorowaniu wydatków oraz efektów rzeczowych przedsięwzięć. Monitorowanie będzie obejmować następujące etapy: zbieranie, raportowanie i interpretowanie danych, opisując postęp i efekty realizowanego dokumentu. Monitoring rzeczowy będzie polegał na pozyskiwaniu informacji o postępach w realizacji zaplanowanych działań, przedstawi efekty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także zapewni zgodność z założeniami Programu. Monitoring finansowy umożliwi kontrolę nad finansowymi aspektami inwestycji, będzie podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Ponadto monitoring finansowy będzie oferował pomoc partnerom uczestniczącym

w rewitalizacji w uzyskaniu informacji dotyczących możliwych do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. [Zakłada się, że przynajmniej raz w roku prowadzony będzie monitoring społeczny nad przebiegiem działań rewitalizacyjnych.](#)

Stopień wdrażania oraz postępy w realizacji konkretnych projektów będą monitorowane za pomocą karty monitoringowej projektu. Przedstawiony poniżej wzór karty oceny projektów zostanie wypełniony przez poszczególne podmioty wykonawcze po zakończeniu realizacji projektu. Dzięki takim kartom możliwe będzie monitorowanie rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób przejrzysty i jednoznaczny. Posiadając karty monitoringu projektów już zrealizowanych inwestycji, będzie możliwa ocena ich skuteczności. Ponadto będzie możliwe oszacowanie zagrożeń oraz szans inwestycji o podobnym charakterze. Wszystko to w następnych latach procesu rewitalizacji będzie stanowić doskonały punkt odniesienia do przeprowadzenia monitoringu.

Tabela 46. Wzór karty monitoringu projektu LPR (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.)

Nazwa projektu		
Opis realizowanych zadań w roku sprawozdawczym		
Podmiot realizujący projekt		
Partnerzy realizacji projektu uczestniczący w zadaniach w danym roku		
Data rozpoczęcia realizacji:		
Data zakończenia realizacji:		
Planowane nakłady finansowe na realizację projektu w trakcie roku	własne	zewnętrzne
Całkowite poniesione nakłady finansowe na realizację projektu:		
Możliwe ryzyka dalszej realizacji projektu		
Proponowane działania minimalizujących ryzyka		

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki będzie oceniany pod względem aktualności i stopnia realizacji przez Wójta Gminy Wiskitki co najmniej raz na 2 lata, na podstawie Raportu sporządzonego przez Zespół ds. Rewitalizacji.

Sporządzony Raport zostanie ogłoszony do publicznej wiadomości poprzez stronę internetową Gminy Wiskitki oraz w siedzibie Urzędu Gminy. Publiczne ogłoszenie treści umożliwi zapoznanie się z nim wszystkim interesariuszom rewitalizacji. Ponadto, dzięki zapoznaniu się z Raportem, który będzie opublikowany w dostępnym miejscu interesariusze będą mogli zgłosić ewentualnie uwagi, co do realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

W przypadku, gdy zaplanowane projekty nie będą przynosiły zakładanych rezultatów, konieczna będzie aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji, która odbywa się w trybie zmiany uchwały Rady Gminy Wiskitki. Taka aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki nastąpić może wtedy, gdy na podstawie zgromadzonych danych Urząd Gminy Wiskitki zaobserwuje się negatywną zmianę wskaźników.

Monitoring jest procesem ciągłym i realizowany będzie od początku wdrażania zapisów programu rewitalizacji, aż do jego zakończenia, a część danych monitoringowych zbierana i sprawozdawana będzie także po zakończeniu realizacji programu rewitalizacji. Dane zbierane będą w cyklach rocznych

oraz

w miarę ich dostępności. Kolejne raporty monitoringu przygotowywane będą w latach 2019, 2021 i 2023.

Poniżej przedstawiono wykaz wskaźników monitorowania realizacji założonych celów w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Wiskitki.

Tabela 47. Wskaźniki monitoringu dla podobszaru 1 – Wiskitki (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.)

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźnik monitoringu							
		Nazwa	Rok bazowy	Wartość bazowa	Jednostka	Rok docelowy	Wartość docelowa	Sposób oceny/źródło pozyskanych danych	Częstotliwość pomiaru
1	Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego	Liczba świadczeń przyznawanych z powodu ubóstwa	2016	32	szt.	2023	28	Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach	co rok
		Liczba świadczeń przyznawanych z powodu niepełnosprawności	2016	29	szt.	2023	26	Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach	co rok
		Liczba świadczeń przyznawanych z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	2016	25	szt.	2023	22	Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach	co rok
2	Aktywizacja zawodowa mieszkańców i poprawa sytuacji na rynku pracy, a także poprawa jakości kształcenia dzieci i młodzieży	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	2016	71	os.	2023	66	Sprawozdania Powiatowego Urzędu Pracy w Żyrardowie	co rok
		Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	2016	33	os.	2023	30	Sprawozdania Powiatowego Urzędu Pracy w Żyrardowie	co rok
3	Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna	Liczba popełnionych wykroczeń	2016	30	szt.	2023	26	Sprawozdania Posterunku Policji w Wiskitkach	co rok
4	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Emisja CO2 z budynków mieszkalnych	2016	5104,83	Mg	2023	4900	Sprawozdania Urzędu Gminy Wiskitki	co rok
		Liczba deklaracji w sprawie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	2016	375	szt.	2023	385	Sprawozdania Urzędu Gminy Wiskitki	co rok

Tabela 48. Wskaźniki monitoringu dla podobszaru 2 – Guzów (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.)

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźnik monitoringu							
		Nazwa	Rok bazowy	Wartość bazowa	Jednostka	Rok docelowy	Wartość docelowa	Sposób oceny/źródło pozyskanych danych	Częstotliwość pomiaru
1	Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego	Liczba świadczeń przyznawanych z powodu ubóstwa	2016	15	szt.	2023	12	Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach	co rok
		Liczba świadczeń przyznawanych z powodu niepełnosprawności	2016	9	szt.	2023	7	Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach	co rok
		Liczba świadczeń przyznawanych z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	2016	12	szt.	2023	10	Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach	co rok
2	Aktywizacja zawodowa mieszkańców i poprawa sytuacji na rynku pracy, a także poprawa jakości kształcenia dzieci i młodzieży	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	2016	33	os.	2023	29	Sprawozdania Powiatowego Urzędu Pracy w Żyrardowie	co rok
		Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	2016	18	os.	2023	15	Sprawozdania Powiatowego Urzędu Pracy w Żyrardowie	co rok
3	Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna	Liczba popełnionych wykroczeń	2016	35	szt.	2023	31	Sprawozdania Posterunku Policji w Wiskitkach	co rok
4	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Emisja CO2 z budynków mieszkalnych	2016	1364,18	Mg	2023	1200	Sprawozdania Urzędu Gminy Wiskitki	co rok
		Liczba deklaracji w sprawie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	2016	101	szt.	2023	110	Sprawozdania Urzędu Gminy Wiskitki	co rok

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY WISKITKI DO ROKU 2023

Tabela 49. Wskaźniki monitoringu dla podobszaru 3 – Miedniewice (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.)

Lp.	Cele szczegółowe	Wskaźnik monitoringu							
		Nazwa	Rok bazowy	Wartość bazowa	Jednostka	Rok docelowy	Wartość docelowa	Sposób oceny/źródło pozyskanych danych	Częstotliwość pomiaru
1	Integracja społeczna mieszkańców w różnym wieku oraz z różnych grup społecznych - ograniczenie wykluczenia społecznego	Liczba świadczeń przyznawanych z powodu ubóstwa	2016	9	szt.	2023	7	Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach	co rok
		Liczba świadczeń przyznawanych z powodu niepełnosprawności	2016	7	szt.	2023	6	Sprawozdania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach	co rok
		Frekwencja wyborcza	2015	42,64	%	2023	45,76	Wyniki ogłoszone przez PKW	co 4 lata
2	Aktywizacja zawodowa mieszkańców i poprawa sytuacji na rynku pracy, a także poprawa jakości kształcenia dzieci i młodzieży	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	2016	18	os.	2023	15	Sprawozdania Powiatowego Urzędu Pracy w Żyrardowie	co rok
		Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	2016	7	os.	2023	5	Sprawozdania Powiatowego Urzędu Pracy w Żyrardowie	co rok
3	Bezpieczna, dostępna i funkcjonalna przestrzeń publiczna	Liczba popełnionych wykroczeń	2016	5	szt.	2023	4	Sprawozdania Posterunku Policji w Wiskitkach	co rok
4	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Emisja CO ₂ z budynków mieszkalnych	2016	1812,68	Mg	2023	1700	Sprawozdania Urzędu Gminy Wiskitki	co rok
		Liczba deklaracji w sprawie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	2016	136	szt.	2023	145	Sprawozdania Urzędu Gminy Wiskitki	co rok

14. ZGODNOŚĆ OPRACOWANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

13.1 Poziom lokalny

Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki na lata 2017-2022

Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki wyznacza następujący cel nadrzędny: „Stwarzanie warunków do harmonijnego rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy poprzez wyzyskanie atutu położenia oraz jej walorów przyrodniczych”.

Cele strategiczne:

- I. Poprawa jakości świadczonych usług społecznych i administracyjnych.
- II. Rozwój infrastruktury technicznej na terenie Gminy.
- III. Rozwój turystyki na terenach atrakcyjnych pod względem przyrodniczym.
- IV. Wykorzystanie atutu położenia na rzecz pozyskania inwestorów zewnętrznych oraz rozwoju przedsiębiorczości wśród lokalnej społeczności.
- V. Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji społeczności lokalnej.
- VI. Poprawa warunków życia ludności.
- VII. Ochrona środowiska naturalnego.

Wśród wyznaczonych celów operacyjnych szereg z nich jest spójny z tematyką rewitalizacji:

- Rewitalizacja terenów przemysłowych i przyległych do obiektów objętych ochroną konserwatorską,
- Działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji ludności,
- Przełamywanie barier związanych ze zmianą kwalifikacji,
- Działania na rzecz wprowadzania różnorodnych form kształcenia w jednostkach oświatowych działających na terenie Gminy,
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wsparcie działań mających na celu aktywizację osób bezrobotnych,
- Pomoc osobom najbardziej potrzebującym,
- Rewitalizacja terenów zielonych,
- Rozbudowa, poprawa stanu technicznego i wyposażenia w infrastrukturę komunalnych zasobów mieszkaniowych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wiskitki na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Program Ochrony Środowiska jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

W Programie Ochrony Środowiska wyszczególniono następujące cele średniookresowe:

- Opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu zarządzania środowiskowego na terenie Gminy Wiskitki,
- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy Wiskitki,
- Ograniczanie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska,
- Zwiększenie lesistości na terenie Gminy Wiskitki,
- Ochrona walorów przyrodniczych na terenie Gminy Wiskitki,
- Ochrona powierzchni ziemi na terenie Gminy Wiskitki,
- Uporządkowanie gospodarki ściekowej oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi na terenie Gminy Wiskitki,
- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Wiskitki,
- Ochrona przed nadmiernym hałasem mieszkańców Gminy Wiskitki,
- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego,
- Prowadzenie prawidłowej gospodarki odpadami, bezpiecznej dla środowiska.

13.2 Poziom regionalny

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

Zgodnie z uwarunkowaniami instytucjonalno-prawnymi, strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym kierunki polityki rozwoju, prowadzonej przez samorząd w średnim okresie programowania. Strategia wskazuje główne wyzwania i cele rozwojowe regionu do zrealizowania przez samorząd województwa, jak również przez inne podmioty. Stanowi również ważny punkt odniesienia dla pozostałych dokumentów programowych i planistycznych tworzonych na poziomie regionalnym, jak również lokalnym.

Cel priorytetowy:

Obszar: przemysł i produkcja

Cele rozwojowe: Wzrost zdolności konkurencyjnej przemysłu w regionie poprzez stymulowanie zmian strukturalnych, pobudzanie aktywności innowacyjnej oraz efektywne wykorzystanie zasobów.

Cele strategiczne:

Obszar: gospodarka

Cele rozwojowe: Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności produkcyjnej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii.

Obszar: przestrzeń i transport

Cele rozwojowe: Trwały i zrównoważony rozwój regionu oparty o endogeniczne czynniki rozwoju oraz wzrost dostępności.

Obszar: społeczeństwo

Cele rozwojowe: Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.

Cele ramowe:

Obszar: środowisko i energetyka

Cele rozwojowe: Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska.

Obszar: kultura i dziedzictwo

Cele rozwojowe: Wykorzystanie kultury i dziedzictwa kulturowego do rozwoju przemysłów kreatywnych.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

Zgodnie z art. 21 ust. 1 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej do zadań samorządu województwa należy opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej będącej, integralną częścią strategii rozwoju województwa, obejmującej w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Misja: włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu dla poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza.

Cel strategiczny: Wzmocnienie kapitału ludzkiego do aktywności, samodzielności i integracji społecznej.

Cele główne:

OBSZAR I: Cel: Rozwój zintegrowanego systemu realizacji polityk publicznych dla strategicznego zarządzania polityką społeczną Regionu.

OBSZAR II: Cel: Wzmocnienie inkluzji społecznej poprzez realizację działań profilaktycznych i aktywizujących.

OBSZAR III: Cel: Poprawa dostępności, integracji i jakości usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym przy zwiększonym udziale organizacji pozarządowych w realizacji zadań polityki społecznej Regionu.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Plan jest aktem planowania, określającym zasady organizacji przestrzennej województwa. Określa on podstawowe elementy układu przestrzennego, ich zróżnicowanie i wzajemne relacje. Formułuje on kierunki polityki przestrzennej, które wraz z uwarunkowaniami przestrzennymi uwzględnia się w programach rozwoju i programach operacyjnych województwa.

Celem Planu jest określenie polityki przestrzennej dla województwa mazowieckiego, polegającej na:

- rozmieszczeniu w przestrzeni inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z kierunkami polityki przestrzennej w oparciu o cele i zasady zagospodarowania przestrzennego województwa;
- ukierunkowaniu działań dotyczących rozwoju gospodarczego, postępu cywilizacyjnego, kultury i ochrony środowiska, poprzez uwzględnianie uwarunkowań, szans i zagrożeń wynikających ze zróżnicowanych cech przestrzeni województwa;
- wpływaniu na zachowania przestrzenne podmiotów gospodarujących w przestrzeni, tak aby były one zgodne z ogólnymi celami rozwoju województwa.

Strategia Rozwoju Powiatu Żyrardowskiego na lata 2015-2025

Strategia jest dokumentem kierowanym do dwóch głównych kategorii adresatów. Pierwsza grupa to społeczność lokalna, poszczególne gminy, organizacje i podmioty gospodarcze, druga grupa to adresaci zewnętrzni.

Wizja powiatu: Powiat Żyrardowski przyjaznym miejscem do życia i rozwoju oraz bezpiecznym obszarem o nowoczesnej infrastrukturze i czystym środowisku.

Cel strategiczny: Rozwój społeczny i gospodarczy powiatu żyrardowskiego

Kierunki rozwoju:

- rozwój przedsiębiorczości na terenie powiatu żyrardowskiego,
- integracja społeczna osób oraz grup wykluczonych społecznie,
- wzmocnienie roli edukacji w rozwoju społecznym i gospodarczym powiatu żyrardowskiego,
- poprawa dostępności i jakości usług świadczonych przez powiat dla mieszkańców.

Cel strategiczny: Podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu żyrardowskiego

Kierunki rozwoju:

- poprawa jakości systemu komunikacyjnego i transportowego powiatu żyrardowskiego,
- rozwój infrastruktury społecznej powiatu żyrardowskiego,
- rozbudowa i modernizacja Centrum Zdrowia Mazowsza Zachodniego,
- poprawa dostępu do Internetu mieszkańców powiatu,
- podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców powiatu żyrardowskiego.

SPIS TABEL

Tabela 1. Etapy procesu diagnostycznego.	8
Tabela 2. Wykaz wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego.....	10
Tabela 3. Liczba mieszkańców w latach 2014-2016 na terenie województwa mazowieckiego, powiatu żyrardowskiego i Gminy Wiskitki (źródło: dane UG Wiskitki, dane GUS)	14
Tabela 4. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: UG Wiskitki)	14
Tabela 5. Liczba przydzielonych świadczeń pomocy społecznej na terenie województwa mazowieckiego, powiatu żyrardowskiego i Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: dane UG Wiskitki, GUS)	16
Tabela 6. Liczba przyznanych świadczeń pomocy społecznej na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: GOPS Wiskitki)	17
Tabela 7. Procentowy udział świadczeń przyznanych przez GOPS z podziałem na powód pozostawania w trudnej sytuacji życiowej w 2016 roku (źródło: GOPS Wiskitki)	18
Tabela 8. Pomoc społeczna na terenie Gminy Radziejowice w podziale na poszczególne sołectwa	20
Tabela 9: Wyposażenie lokali w poszczególnych budynkach (źródło: UG Wiskitki)	26
Tabela 10. Formy pomocy społecznej na terenie Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: dane GOPS Wiskitki)	28
Tabela 11. Formy pomocy społecznej – udział na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w 2016 roku (źródło: dane GOPS Wiskitki).....	29

Tabela 12. Liczba osób bezrobotnych na terenie województwa mazowieckiego, powiatu żyrardowskiego i Gminy Wiskitki w latach 2014 – 2016 (źródło: dane UG Wiskitki, GUS)	31
Tabela 13. Charakterystyka bezrobocia na terenie Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: PUP Żyrardów).....	31
Tabela 14. Charakterystyka bezrobocia na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w 2016 roku (źródło: dane GOPS Wiskitki)	31
Tabela 15. Charakterystyka bezrobocia na terenie Gminy Wiskitki z podziałem na sołectwa (opracowanie własne).....	33
Tabela 16. Wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty w szkołach zlokalizowanych na terenie Gminy Wiskitki (źródło: OKE w Warszawie).....	37
Tabela 17. Szczegółowe zestawienie wyników sprawdzianu szóstoklasisty na terenie Gminy Wiskitki w 2016 roku (źródło: OKE w Warszawie).....	37
Tabela 18. Liczba organizacji pozarządowych na terenie Gminy Wiskitki z podziałem na sołectwa (opracowanie własne).....	39
Tabela 19. Frekwencja wyborcza na terenie województwa, powiatu oraz Gminy Wiskitki w 2015 roku (źródło: PKW).....	42
Tabela 20. Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych w 2015 roku na terenie Gminy Wiskitki z podziałem na obwody wyborcze (źródło: PKW)	42
Tabela 21. Frekwencja wyborcza na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki w wyborach parlamentarnych w 2015 roku (źródło: PKW).....	43
Tabela 22. Udział popełnionych przestępstw ogółem w poszczególnych sołectwach wchodzących w skład Gminy Wiskitki w latach 2015-2017 (źródło: Komisariat Policji w Wiskitkach)	46
Tabela 23. Liczba wykroczeń odnotowana na terenie sołectw wchodzących w skład Gminy Wiskitki w 2016 roku (źródło: Posterunek Policji w Wiskitkach)	47
Tabela 24. Wartość wskaźników charakteryzujących sferę społeczną na terenie Gminy Wiskitki z podziałem na sołectwa (opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy)	50
Tabela 25. Zestawienie wskaźników cząstkowych i wskaźnika syntetycznego (opracowanie własne)...	51
Tabela 26. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie poszczególnych sołectw Gminy Wiskitki (źródło: dane UG Wiskitki)	54
Tabela 27. Liczba budynków objętych selektywną zbiórką odpadów - zgodnie z deklaracjami (źródło: UG w Wiskitkach).....	58
Tabela 28. Liczba deklaracji w sprawie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (opracowanie własne)	59
Tabela 29. Emisja CO ₂ z budynków mieszkalnych na terenie Gminy Wiskitki (opracowanie własne na podstawie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wiskitki)	61

Tabela 30. Zinwentaryzowane wyroby azbestowe na terenie województwa mazowieckiego, powiatu żyrardowskiego oraz Gminy Wiskitki – stan na 22.02.2018 (źródło: www.bazaazbestowa.pl).....	64
Tabela 31. Masa wyrobów azbestowych na terenie Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: UG w Wiskitkach)	64
Tabela 32. Masa wyrobów azbestowych przypadająca na 100 mieszkańców danej jednostki analitycznej (opracowanie własne).....	65
Tabela 33. Wykaz obiektów dziedzictwa kulturowego w Gminie Wiskitki wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji konserwatora (źródło: Strategia Rozwoju Gminy Wiskitki na lata 2017-2023) ...	70
Tabela 34. Wartości wskaźników sfery gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej w Gminie Wiskitki z podziałem na analizowane jednostki (opracowanie własne).....	75
Tabela 35. Graficzne zestawienie kumulacji negatywnych zjawisk kryzysowych w podziale na jednostki analityczne w Gminie Wiskitki (opracowanie własne)	78
Tabela 36. Charakterystyka obszaru rewitalizacji (opracowanie własne)	85
Tabela 37. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w 2016 roku SP Wiskitki (OKE Warszawa).....	88
Tabela 38. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w 2016 roku – SP Guzów (OKE Warszawa)	92
Tabela 39. Pomniki przyrody w Guzowie (źródło: CRFOP)	93
Tabela 40. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w 2016 roku – SP Miedniewice (OKE Warszawa).....	97
Tabela 41. Komplementarność przestrzenna (opracowanie własne)	123
Tabela 42. Komplementarność potrzeb rewitalizacyjnych z wyznaczonymi celami (opracowanie własne)	125
Tabela 43. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych (opracowanie własne).....	127
Tabela 44. Macierz projektów rewitalizacyjnych dla Gminy Wiskitki (opracowanie własne).....	130
Tabela 45. Projekty rewitalizacyjne – harmonogram i źródła finansowania (opracowanie własne)....	133
Tabela 46. Wzór karty monitoringu projektu LPR (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.).....	146
Tabela 47. Wskaźniki monitoringu dla podobszaru 1 – Wiskitki (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.).....	148
Tabela 48. Wskaźniki monitoringu dla podobszaru 2 – Guzów (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.).....	149
Tabela 49. Wskaźniki monitoringu dla podobszaru 3 – Miedniewice (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.)	150

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy Wiskitki w powiecie żyrardowskim (źródło: www.gminy.pl).....	11
Rysunek 2. Podział Gminy Wiskitki na sołectwa (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o.).....	12

Rysunek 3. Liczba przyznanych świadczeń społecznych na terenie Gminy Wiskitki w latach 2014-2016 (źródło: dane GOPS Wiskitki)	17
Rysunek 4. Zestawienie liczby popełnianych przestępstw z dwóch pierwszych kategorii – kradzieży i kradzieży z włamaniem – w latach 2014-2016 (źródło: Komisariat Policji w Wiskitkach)	46
Rysunek 5. Obszar zdegradowany Gminy Wiskitki (opracowanie własne).....	80
Rysunek 6. Kapitał społeczny na terenie Gminy Wiskitki (opracowanie własne)	82
Rysunek 7. Rozmieszczenie obiektów zabytkowych na tle Gminy Wiskitki (opracowanie własne).....	83
Rysunek 8. Sieć drogowa na terenie Gminy Wiskitki (opracowanie własne)	84
Rysunek 9. Obszar rewitalizacji Gminy Wiskitki (opracowanie własne)	85
Rysunek 10. Komplementarność międzyokresowa.....	132
Rysunek 11. Charakterystyka mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o. na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji)	140
Rysunek 12. Miejsce zamieszkania ankietowanych (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o. na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji)	141
Rysunek 13. Ocena funkcjonowania aspektów Gminy Wiskitki wpływających na warunki życia mieszkańców (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o. na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji)	142
Rysunek 14. Efekty realizacji procesu rewitalizacji według mieszkańców Gminy Wiskitki (źródło: opracowanie Grupa CDE Sp. z o.o. na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji)	143